

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exercitium Perfectionis, Et Virtutum Christianarum

In tres Partes distinctum

Rodríguez, Alonso

Coloniæ Agrippinæ, 1622

V. De virtute obedientiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40105

TRACTATUS QUINTVS DE VIRTUTIS OBE- DIENTIÆ.

CAPVT PRIMVM.

De excellentia virtutis obedientia.

MELIOR est obedientia quam
victima, auscultare magis
quam offerre adipem arse-
sum. Notissima est historia,
ius occasione hæc verba à
Samuele dicta sine: Scilicet cum Saul Rex
Deo imperanti, vt Amolec vsque ad inter-
necionem excinderet, nullique reituen-
ti parceret, non obediuit, sed meliora præ-
dæ in sacrificium referuauit; Propheta Sa-
muel, Dei nomine ait illi: *Nunquid vult
Dominus holocausta & victimas, & non
potius vt obediatur voci Domini: minima
quia melior est obedientia, quam victima,
& auscultare magis & obedire Deo, quam
offerre adipem arietum* Sancti Patres, hoc
aliisque Sacrae Scripturae locis, in quibus o-
bedientia mirifice commendatur, & quan-
topere eam Deus faciat, nitentes, multa
virtutis huius elogia depromunt S. Augu-
stinus multis in locis, quærit, cur homi-
nem Deus de ligno scientiæ boni & mali
gustare vetuerit? Ac respondet, Primò ideo
id factum, vt sic hominibus ostenderet ac
deklararet, quanta virtutis huius obedien-
tiæ excellentia sit, bonum, ac dignitas,
quantum vero ex aduerso malum inobe-
dientia. Quod etiam ex ipso effectu secu-
to liquido patuit, nam mali & laboris, quæ
post peccatum consecuta sunt, causa, non
ipse arboris fructus fuit, qua ille ex se ma-
lus aut noxius non erat, sed bonus. Nam
qui omnia creauerat valde bona, *Viditque
Deus cuncta qua fecerat, & erant valde
bona* nihil sane mali in paradysum indu-
xisset, sed inobedientia & mandati iussi-
que diuini transgressio mala fuit. Vnde
Rodriquez exercis pars 3.

nulla re melius, ait Augustinus potuisse
ostendi, quantum malum inobedientia serua-
sit, quam si consideretur, ecquod homini, *leue semper
est sola rei, quam Deus tangi vetuerat, com-
peccatum.*
mestione, malum sit secutum; rei inquam,
quam nisi prohibitum esset comedere, nul-
lum, eam comedere, malum fuisset, neue
vllum id alicui malum intulisset. Vnde pa-
ret quam grauiter errent, quantamque cul-
pam admittant illi, qui, quod res leuis
sit, obedientiam infringere, & contra eam
facere audent, quia peccatum non tam ipsa
re, quam in inobedientia consistit. Vnde
etiam hæc in rei leuis transgressione inue-
nitur.
Aliam quoque rei huius rationem, idem
dat Augustinus Nam quoniam homo ad
seruiendum Deo conditus erat, hinc ali-
quod illi præceptum, quo aliquid ei vera-
retur, dati par erat, vt sic habere se Domi-
num, cui pareret, agnosceret, seque proin-
de vt subdicum gereret. Nisi enim ei quid-
piam & veritum, & mandatum fuisset, nisi
prorsus habuisset in quo se subiecisset, &
Dominum habere agnouisset. Voluit hic
ergo, vt obedientia virtus, quoddam esset
ad Deum agnoscendum & promerendum
medium. Varia virtutis huius bona &
Laudes Doctor hic, prosequitur.
Vnam & rationibus, ob quas humanam
Deus naturam assumpsit, fuisse ait, vt hanc
obedientiæ virtutem nos doceret, & ad
eam suo exemplo inuitaret. Homo liqui-
dem ad mortem vsque inobediens fuerat;
venit ergo Dei filius, vt ipse e contra, non
minus ad vsque mortem obediret. Adami
inobedientiæ cæli & gratiæ nobis ianuam
obsera-

Reg. 15.
obediencia
sacrificij
pauitior
hominis
alio-
alio-
m.
erat
unde da-
v. q. 1.
com-
aduer-
de Pro-
c. 17.
lib. 2.
peccat.
e. 21.
lib. 8. de
ad l. 1.
om. 1. 37.

malis: ita per eius obedientiam, iusti cō-
stituentur multis. Quia & in ipso humani-
tatis Christi præmio & gloria, obedientie
valorem & meritum ostendere nobis Deū
voluisse, idem Doctor ait. Vtpote quam tā
eminenti singulariq; gloria coronauit. Fa-
am est obediens usq; ad mortem mortem
autem crucis, propter quod & Deus exalta-
uit illum & donauit illi nomen, q; est super
omne nomē, ut in nomine Iesu omne genu fle-
atur caelestiu terrestriu & infernū, &c.

Multa quidem virtutis huius præconia
& clogia sancti Patres adferunt, sed in
præfatiarum vnum tantum afferemus,
quod nobis omnium instar erit ac sufficiet:
nimirum hanc convenientissimam, & ma-
xime propriam & primariam religiosi
virtutem esse. S. Thomas, qui in rigore
scholastico omnia ponit & examinat, quæ-
sitionem hanc sigillatim pertractat. Num
obedientie inter tria illa quæ in religione
nuncupamus vota, primū sit & præci-
pium? Ac respondet affirmatiue. cuius
responsionis etiam tres, eaque prægnan-
tes & viles cum primis rationes assignat.
Prima est, quia voto obedientie plus DEO
quis offert & dat, quam per alia duo. Per
paupertatis quippe votum, suas homo
possessiones & diuitias, per castitatis cor-
pus proprium DEO dedicat: at per obe-
dientie votum propriam voluntatem &
iudicium, nec non seipsum totum, (quod
plus est quam priora illa) ei defert. Vnde
præclare S. Hieronymus, *Aurum depo-*
nere, insipientem est, non perfectorum.
Fecit hoc Crates Thebanus. fecit Aristhe-
nes: seipsum offerre DEO, proprium
Christianorum & Apostolorum. Hoc nam-
que est Apostolos omnia sua relinquen-
tes, imitari. Notat ad hoc propositum a-
cute Sanctus hic Doctor, & obseruat, non
dixisse Christum Apostolis, *Amen dico*
vobis, quod vos qui reliquistis omnia, sedebi-
tis super sedes duodecim, sed vos, qui secuti
estis me. Christū. n. sequi, longè perfectius
est: atqui in hac sequela ipsum obedi-
entia consilium includi. S. Thomas docet.
Nam qui obedit, alterius voluntatem, nu-
quam, ac iudicium sequitur. Secunda ratio

est. Quia votum obedientie, reliqua
religionis vota includit & complecti-
tur, ipsum tamen in aliis minime inclu-
ditur, nec continetur. Etsi enim particu-
lari se Religiosus ad castitatem paupertatis
etiamque seruandam voto obstringat, hæc
tamen virtutes, etiam sub obedientia con-
tinentur, vtpote cuius est tam hæc, quam
infinita alia obseruare. Et adeo quidem
veritas hæc in cōfesso est, vt religiones aliq;
antiq; (vei Carthusiana & Benedictina, sua
in professione & votorum emissionem, dun-
taxat voti obedientie expressam mentio-
nem faciant, dicendo, promitto obedi-
entiam secundum regulam: & sub hoc, ip-
sum castitatis nec non & paupertatis votum,
iuxta religionis cuiusque statuta &
consuetudinem intelligitur. Tertia ratio
est, quia quo quid fini suo magis accedit
& proprius fit, magisque nos illi coniungit,
eo ipsum & melius est & perfectius.
Porro obedientia est quæ ar-
ctius & magis Religiosus religionis (sua) fini
coniungit, hæc namque eis præcipit &
promouere, oppositū est mandat vt orationis
& iniungit, vt iis in rebus, quæ ad finem
eiusdem obrinendum ordinantur, se exerceant.
V. G. nobis, quibus tum nostris
ipsorum, tum proximi bonum curare &
mortificationis studio nauiter incumbamus;
deinde vt in confessionibus excipiendis,
concionando, doctrinæ Christianæ rudimentis
tractandis, nec non aliis quibuscunque
ad animas iuuandas destinatis functionibus
ministeriisque impigre nos exerceamus:
atque ita in reliquis omnibus Religionibus.
Atque huic primariam quandam maximique
momenti conclusionem D. Thomas infert, videlicet,
ipsum obedientie votum Religionis maxime
essentiale esse, ac per hoc aliquem vere
Religiosum fieri, & instatu religionis constitui.
Etsi enim paupertatem voluntariam &
castitatem perpetuam quis seruat, imo voto
ad illa se obstrinxerit, nisi obedientie
votum faciat, non ideo Religiosus est,
nec instatu religionis necesse est, obedientie
votum faciat; atque illud est, quod cum
maxime & præcipue Religiosum

Psal. 28.

2. 2 q. 186.
a. 8.Obedientia
inter vota
religiosa
primas ob-
tinet.
1. Ratio.Epist. ad
Lycin. Hi.
pau.Matth. 19.
28.2. 2 q. 186.
art. 8 ad 1.
2. Ratio.

giolum faciat, & in statu religionis constituit. His suffragatus S. Bonaventura, omnem Religiosi hominis perfectionem in eo sitam ait, vt voluntatem suam plane à se abdicet, & alienam sequatur, superiorique placeat. atque idcirco ipsæ paupertatis & castitatis vota & nobis fieri, vt, substantia, possessionibus, carnis voluptatibus necnon rei domesticæ ac familiaris cura relicta & exuta, libiores, promptiores, & expeditiores, ad votum obedientiæ, (vt pote quod præcipuum est & primarium adimplendum reddamur. Quocirca parum inquit, tibi profuerit, opes & facultates dimisisse, nisi pariter propriam tuam voluntatem relinquas & sequaris alienam.

Notabiles aliquot Sancti Fulgentii Episcopi & Abbatis sententias refert in eius vita & gestis Surius: Quarum vna, quæ de obedientia est, sic habet, *Illos vero Monachos esse dicebat, qui mortificationis voluntatibus suis parati essent nihil velle, nihil nolle, vel Abbatis tantum modo consilia vel præcepta seruare.* Non tum demum verum te ait Religiosum fore, cum acriter flagris in corpus sæues, aspera diu cilicia gestabis, valenti eris corpore & valerudine ad tota die laborandum, non denique cum scientia pollebis & prædicandi talentum nactus eris, verum cum obedientia clarebis, propriamque voluntatem exues.

Adeo vt obedientia maxime essentialis sit Religionis virtus, quæque aliquem vere Religionis facit, hæc, DEO longe gratior est, quam sacrificia & victimæ, in illa quoque paupertas, castitas, & reliquæ virtutes includuntur: quia si vere sis obediens, eris & pauper, castus, humilis, silentii amicus, patiens, mortificatus, atque adeo omnes omnino virtutes assequeris. Hoc vero non est Hyperbolice vel exaggeratiue loqui, sed ipsissimam & simplicissimam veritatem dicere. Virtutes namque per frequentem sui ipsarum actuum exercitationem comparantur, atque hoc modo illas nobis DEVS concedere vult. Hanc autem exercitationem nobis dat obedientia. Omnes enim regulæ quas

habemus, & omnia superioris iussa quid sint aliud quam quoddam virtutum exercitium? Ab obedientia te conduci patiare, & quæcunque se eius exercendæ tibi offerent occasiones, ex animo amplectere, quia modo in patientia, modo in humilitate, alias in paupertate, alias in mortificatione, subinde in temperantia, denique in caritate te exercent: itaque fiet vt tantum in omnibus virtutibus profectum facias, quantum in obedientia proficies. Atque hoc significare, B. P. N. voluit, dum ait: *Hæc dum virtutes floruerint, florebut procul dubio reliqua, edentque fructus, quales es ego in animis vestris exopto.* Atque hæc est communis Sanctorum Patrum doctrina: qui idcirco eam virtutum omnium Matrem & originem vocant. Vnde sic loquitur Augustinus: *Quæ (obediencia) maxima est virtus, & vt sic dixerim omnium origo materque virtutum.* Et Gregorius, *Obedientiæ sola virtus est, quæ ceteras virtutes menti inserit insertasque custodit.* Atque hoc in sensu explicant illud Salomonis in Proverbiis, *Vir obediens loquetur victorias:* quomodo id legunt Sanctus Gregorius & Sanctus Bernardus: Non vnam scilicet sed multas consequetur victorias, id est omnigenas virtutes obtinebit, is qui vere obediens fuerit.

Si ergo breue quoddam & compendiosum habere documentum vt viam velis, ad multum, paruo tempore proficiendum, & perfectionem ipsam assequendam, hoc, quod dicam, accipe: *Hæc est via, ambulate in ea, & non declinetis neque ad dexteram neque ad sinistram:* Obediens esto & obedientia fac excellentias: quia hæc breui est via, & mirabile ad hoc compendium, vnde sic exclamat D. Hieronymus. *Os felix & abundans gratia. In obedientia summa virtutum classis est, nam simplici gressu hominem ducit ad Christum, dum scilicet simpliciter obedit ad omnia, quæ obedientia præscribit, quam breuissimo tempore perfectum se & virtutibus plenum esse comperiet.*

S. Ioannes Climacus, se scribit cum

T 3

ad obediens,

Regularis
obseruatio
perpetuum
obediencia
exercitium.

In Epist. de
obed. s. 2.

Lib. 1. can. 2.
tra aduers.
leg. & Pro-
phet. c. 14.

Lib. 35. mo-
ral. c. 10.

Lib. 35. mo-
ral. c. 12.

De orat.
Sita es mo-
rum instit.

Obedientiæ
compendio
ad perfe-
ctionem.

Isaia 30. 21.
Deut. 5. 32.

In regul.
Monach. c. 6.

Cap. 4. de
ad obediens,

ad quoddam Monasterium venisset, quosdam vidisse in eo senes, canitiæ venerandos, & annis senioque graues, ita ad obediendum hucq; & illuc discursandum promptos & dispositos, vt pueri agiles viderentur: quorum nonnulli, iam quadraginta annos, in sancta obedientiæ militia & castris militabant. Et addit, ex his à se rogatis, quemnam ex singulari hac sua obedientia & labore, fructum consolationemque retulissent, nonnullos quidem respondisse, hac se via & adminiculo, ad profundissimam humilitatis abyssum, prouenisse, qua fieret, vt ab plurimis tartarei inimici insultibus & incurfibus tuti forent: alios vero, hinc se consecutos, vt omnem ad iniurias & opprobria sensum amississent. In tantum, vt obedientia medium sit ad omnigenas virtutes assequendas, convenientissimum. Tum apud prescos illos Patres, vt clarum iam adeptæ perfectionis indicium ac nota ducebatur, si quis patri suo spirituali apprime subditus esset ac per omnia obediret.

In Biblioth.
SS. Patrū
tom. 3. do-
ctrin. 1. de
veneris.

Psal. 118.
320.

Obedientia
suppleat,
quod vires
præstare
non possunt

S. Dorotheus refert de discipulo suo Dositheo, quod cum iuuenis esset nobilis & delicatus, quidam ei diuini iudicii, rationisque exactæ, quam Deo dare debebat, horror ac metus incidit, adimplente in eo Domino id, quod alias, petebat Propheta, dicens. *Confige timore tuo carnes meas: à iudicijs enim tuis timui.* Hoc ipse timore confixus & compunctus religionem iniiit, quo bonam Deo iudici, de factis rationem reddere posset, quod autem natura debilis & teneræ complexionis esset communitatis consuetudinem sequi non poterat, non summo mane surgere, non eis vesci cibis, quibus alij. Quæ cum facere ipse non posset, in horum compensationem statuit ac decreuit, obedientiæ totum se, & quam exactissime clare, magna promptitudine & accuratione in notocomio & reliquis humilitatis officiis famulatum præstando, quibus in obsequiis quinquennio, post Phthisi, demortuus est. Abbati autem Monasterii reuelatum fuit cœlitus, adolescentem Dositheum eadem in cœlo gloriæ corona donatum esse, qua

Paulus & Antonius. Quo audito, monachi reliqui cum Deo expostularunt, dicentes, vbinam ergo iustitia tua, Domine? vt hominem, qui nunquam ieiunauit, quique in deliciis educatus erat, comparare & æquiparare velis nobis, qui totum Religionis onus, *dici est astus pondus ferimus?* quid nos omni quem exantlauimus, labore plus. profecimus? Respondit autem Deus, obedientiæ meritum & valorem ipsos nescire; per hanc autem adulescentem illum, patuo tempore plus, quam multis alij asperitatibus & penitentis meruisse.

Matth. 12

CAPVT II.

Quantopere nobis obedientia virtus ait neces- saria.

B Hieronymus quo melius Religiosos ad superioribus suis seruo ad obediendum excitaret, obedientiamque ipsis persuaaderet, multis allatis exemplis ostendit, quam sit omni in re, superiorum aliquem sequi & parere, necessarium. In seculari & politico regimine, vnum esse videmus inquit Imperatorem, vnum Regem, vnum supremum prouinciæ cuiusdam iudicem. Roma, dum eius initia ponebantur, ne duos quidem fratres, simul in reges habere potuit: nam alter alterum ferro de medio tollit; itaque parricidio dedicatur. Iacob & Esau fratres etiam matris in vtero, inter se confligebant, ac veluti bello decertabant, vter alterum in egrediendo præuerteret. Ipsam quoque Hierarchiam Ecclesiasticam ad vnum Christi in terra Vicarium vniuersam redactam videmus: in singulis quoque territorijs & diocesis vnus duntaxat præest Episcopus & prælatus. Omni demum in re quandam requiri constat subordinacionem,

In regula
quæ ex
vni
scriptis
collegi
Luo
pau de Olo
seto.

Regime
Monachis
caso ipse
manu

tionem, qua vnus imperio multi pareant. Sicut exercitu quantumuis copioso, semper generalis aliquis est imperator, quem omnes sequantur & audiant, in singulis quoque nauibus vnus est præfectus & nauarchus. Nam magna inter nauigantes discordia, turbatio & confusio oriretur, nec vnquam periculum ad portum appellarent, si vnusquisq; gubernaculo assidere, & nauem pro libitu suo dirigere vellet, & vnus non foret quem omnes sequerentur. Imo etiam in quantalibet parua familia, in rusticana licet casula, vnum necesse est esse, cui reliqui pareant, quod nisi sit nec domus, nec ciuitas, nec regnum, integra conseruari & stare poterunt. *Omne regnum in seipsum diuisum desolabitur & domus supra domum cadet.* Atque hoc in omnibus adeo rebus creatis cernere est, non in iis solum quæ ratione prædita sunt, hominibus inquam, & Angelis, in quibus vna alteri Hierarchia subordinatur, verum etiam in brutis animalibus, quæ suum semper habent ducem & ductorem quem sequuntur Apibus suæ sunt magistræ & præpositæ, & vna inter eas princeps est, & Regina, quam omnes reuerenter agnoscunt & obtemperant: Grues quoque vnâ sequuntur ordine literato, volatu scilicet imitando Græcum Y. itaq; vnâ præeuntem consequuntur omnes. Ipsi quoq; cæli sub vno primo mobili continentur, & ad eius motum rapiuntur. Ne vero exemplorum plurius allacione fastidio sim, inquit Hieronymus, quod te elicere ex omnibus volo, illud est, vt nimirum hinc intelligas, quantum opere tibi conueniens ac consentaneum sit, sub præposito alicuius Obedientia viuere, & in multorum fratrum Religiosorum, seruorum Dei congregatione, qui exemplo te suo ad finem tuum assequendum adiuuent & animent.

Etsi nos S. P. N. per magna in omnibus quidæ virtutibus & gratis spiritualibus incrementa facere velis, specialiter tamen in hac de qua loquimur, insignè à nobis perfectionem exigat. Vultq; vt, sicut aliarum religionum quodam paupertate, quædam poenitentis & asperitatibus, aliq; choro, alia

clausura eminent & excellunt, ita societas maxime obedientiæ virtute clarescat, & quotquot, sumus in ea resplendere & nitere procuremus: perinde ac si ab illa sola vniuersum societatis bonum dependeret. Non sine ratione autem hoc à nobis B. P. exigat. Nam Societatis nostræ finis est, vt postquam proprium ac priuatum quasi profectum, proximi vtilitati impense studeat, & ad animarum salutem, toto quæ patet orbe terrarum comparandam enixe comperetur. Vnde omnes eam profitentes parati, dispositi, ac velut cõtinenter in prociectu esse debent, ad toto hoc orbe ministeriorum suorum exercendorum causa, peregrinandum & discursandum, perinde ac leuis armaturæ equites, vt vbiq; maior vocat necessitas, eodem accurrant & suppetias ferant. Atq; hic quarti voti, quod professi nostri faciunt, quo summo pontifici, quibuslibet in missionibus suscipendis obedientiam spondent, finis est & intentum, vt scilicet quocunq; terrarum eos ablegare ipse voluerit, siue ad fideles, siue ad infideles & hæreticos, sine excusatione & cunctatione vlla, & non petito viatico, abire sint parati. Nec modo in iis missionibus, ad quas à supremo Christi vicario, verum etiam in iis ad quas immediatis superioribus destinabuntur, hanc omnes promptitudinem & indifferentiam præferant necesse est, nec non ad quodcunq; officium ac ministerium ex eundem, ad omnia denique alia, quæ à præposito ipsis peragenda præscribentur. Et quoniam tanta in Societate, occupationum, ministeriorum, graduum est diuersitas, quorum vnus altero est altior & eminentior, hinc magno opus est obedientiæ, apparatus & comiteatu. Atque hoc mirabile B. P. N. propositum, & intentio fuit, dum tantopere in obedientia commendanda insistit, in eaq; vt emineamus & excellamus, perit. *Sciebat enim, sciebat enim difficultia & ardua sæpe nobis oblatum iri, hos suscipere, de quæ, sursum deorsum vacandos, & omni generas in formas efformandos.*

Quidam de patribus nostris de se dicere solebat, quod etiam omnes nos & ore

*Obedientia
prompta
maxime in
Societate
Iesu curâ.*

*Societatis
homines
prompti ad
suppetias
ferendas
vbi obedi-
entia va-
let.*

sum. Optime quidem: est namq; hæc aper-
tissima & lectissima veritas. Religiosus, qui
ad qualibet à superiora imungenda, mor-
tificatus, promptus & indifferens est, nul-
lum iustum, iniustumve nullum superiorē
perhorrescit; ac parum eius interest, Pe-
trusve suus superior sit an Ioannes, huius-
ve conditionis ac naturæ sit an illius. Bon-
us Religiosus ob hoc dependere rebus nō
debet: euidens autem imperfectionis signū
est, hinc dependere, & isthæc timere S.
Chrysostomus explicans illud Apostoli:
*Vis non timere potestatem; bonam fac, &
habebis laudem ex illa: si autem malum
feceris, time; ut: Timorem non facit prin-
ceps, sed vestra malitia.* Fur & maleficus
iustitiam timet, & prætorē rerum crimi-
nialium venire, cum videt, sanguis illi præ-
metu congelescit, ratus sui comprehen-
dendi cauta ipsum adesse: hanc vero illi ti-
morem non princeps vel Iudex, sed male-
ficium & scelerata conscientia causat. Re-
gem ergo & Iudicem timere non vis? San-
ctæ viue, & deo eum non timebis, vt etiam
magnopere ab eo sis laudatus & cele-
brandus. Eodem portō modo se res etiam
habet hic in Religione: hosue enim timo-
res & angores non obedientia parit non
superior, sed tua imperfectio & parua mor-
tificatio. In Religione non timere & secu-
rus esse si velis; obedientiam serio cole, &
ab omnia indifferens & resignatus esto.
Hoc modo qui ambulabit mira pace, sum-
ma quiete & securitate gaudebit, ipsaque
Religio paradisi quidam terrestris ei fu-
tura est.

Rom. 13. 3.

*Imperfectio
propria ti-
midium red-
dit religio-
sum; obedi-
entia & re-
signatio li-
berum &
hilarum.*

CAPVT III.

De primo obedientia gradu.

*3. p. Constit.
cap. 1. S. 23.
Regul. 31.
summar.*

*Primus ob-
edientia
gradus.*

B. P. N. in tertia constitutionum parte
de obedientia loquens; *Expedit, in-
quit, in primis ad profectum, valde necessa-
rium est, vt omnes perfecta obedientia sede-
dant,* quo etiam loco ostendit, quæ qualif-
ue perfecta sit obedientia: nimirum non
solum, in exteriori rei iniunctæ executio-
ne & effectu (qui primus obedientia gra-
du est) eam veritari debere, verum etiam in

voluntate & corde, nostram. s. vt voluntatē
cum superiori confirmemus, vnum cū co-
velle & vnus nolle habere procurando, atq;
hic secundus est obedientia gradus. Quid-
ue hic quidem sistendū, sed adhuc vltimus
ascendendum, vt nimirum Iudicium no-
strum, iudicio superioris accomodemus:
idem vt videatur nobis, quod superiori,
quodq; ipse fieri iubet, bene id iuberi, iudi-
cemus. Qui tertius obedientia gradus est.
Quando ergo isthæc in opere, voluntate &
intellectu conformitas erit, tum demum
integra & perfecta futura obedientia; si-
quid autem horum de fuerit, manea & im-
perfecta. A primo itaq; gradu initium du-
cendo, necesse nos est in ipsa præcepti exe-
cutione, quam diligentissimos & exactissi-
mos esse Rogat. S. Basiliius, qua res à super-
iore imperatas oporteat diligentia & ac-
curatione exequi: non minori, inquit, quā,
qui vitæ conseruandæ compresse studio-
sus est, ad eius conseruationē integritatem-
que necessaria comparat, nec minore ar-
dore, quam qui esurit, ad cibum inhiat &
anhelat. quin etiam ei maiori, inquit, quo
vita æterna, quā obediendō promeremur,
nobilior & excellentior est temporalibus.
Quare præclare S. Bernardus. *Fidelis obe-
diens, nescit moras, fugit ex æstinum, ignorat
tarditatem, præceptientem; parat ocu-
los visui, aures audiri, linguam vocis,
manus operi, sterner; pedes: totum se colligit,
vt imperantis colligat voluntatem: tamq;
ita exacte puncta taliterque exequitur, vt
eam præuenire, & manu verba iubentis
præuetero velle videatur.*

B. P. N. de executione exacta, quam in
obedientia nos adhibere oportet, agens sic
ait: *Ad signum campanæ & superiorū vocē,
perinde ac si à Christo Domino egredere tur
quā promptissime simus, vt quamuis, atque
adeo litera à nobis inchoata, necdum per-
fecta relicta.* Duo porro nobis hic præscri-
bit: Primum, vt, dum campanæ signū, vel
superioris vocē audimus, Dei nos vocē au-
dire credamus. Vtile porro & pium in pri-
mis est, sicut tres Magi Reges, visa appa-
rente sibi stella, apud se quisquē dixerunt.
Hoc signū Magni Regis est, camus & offera-

Secundus

Tertius

Inregul
breuiter in-
terrog. 116.

Executio-
peris Exo-
rior (in pri-
mo si illi
apud gra-
das quib;
quampie
prompta
attentio-
da.

Dirre

Refes
Carlo
Gene-
dialo
167.

Obedi-
167.

6 p. Consti-
c. 1. S. 23.
qui. 31. sum-
mar.

Rau-
trat-
busa
turt-
E v
Bla-
mor-
rit.

Vox super
rioris vocis
obedienti
signu ma
gis Regis.
Lib. 4. de
iustit. re.
munt. c. 12.

mus ei muner a Aurum, Thus & myrrham: ita nos audita campanula, vel voce superioris dicere, Hæc vox Dei est, eamus quanto cyus, & obediamus ei. Secundū, vt litteram inchoatam vocati imperfectam relinquamus. Cassianus de veterū illorū Monachorum, qui toti & semper occupati erant, hic quidem suas describendo deuotiones, ille meditando, alius libros in aliam linguam transferendo, vel alia opera manualia operando, occupationib. loquens, testatur eos, mox, vt signum campanula dari, vel superiorē vocantē audirent, certatim & inuicē præuenire conando, cellis suis egredi cōsueuissent, & tanta quidē promptitudine, vt, qui scribendo distinebantur, litteram inceptā non perfectam relinqueret. propterea q̄ pluris obedientiā, quā alia omnia faceret, ei; non manuaria modo opera verum etiam lectionē, orationem, recollectionem, atq; adeo reliqua opera post haberent. itaq; omnia à se abdicabant, & interrumpēbant, vt ne latū quidem vnguem, ab obedientiæ perfectione desciscerent, perinde ac si DEI vocem audissent. Hanc quoq; doctrinam in Regulas suas retulit S. Benedictus, & ex duobus his eam B. N. P. est mutuatus.

Peterum
monachorū
exhortat
obedientiā,
quam alia
omnia faci
enda.

lureg. c. 5.

Refert S.
Cassianus
de vita
monach.
c. 10.
Obedientia
suppletis
defectum
q̄ perfectam
reperit,
parte illa
media,
q̄ perfectam
reliquerat,
aureo colore
inducto.
Nec non in alio
illo, qui vt, dum
sua uillime cum
puero I. E. S. V.
qui sibi in pul
cherissima & ful
gētissima forma
apparuerat,
colloqueretur,
campanæ signo
se ad vespe
ras vocari audir,
ilico puero reli
cto, eodem se
cōtulit, qui illis
peractis ad cubi
culū reuertens
eum bene, quem
ante puerū, inue
nit, à quo mox etiā
audiuit: Quia me
reliquisti, nisi. n. tu
me reliquisses, ili
co ego te reliquisse
m. Ruisbrochius
scripto p̄didit,
alteri cuidā hunc
ipsum, quem abi
ens puerum reli
querat, post obedi
entiā ex

Ruisbroch.
trat. de quib.
busd. uir
tutibus. c. 9.
Et refert
Elofius. c. 7.
moral. spi
rit.

pletā, in pulcherrimi adolescentis figurā uisum esse, ei; dixisse, Tantum ego in anima tua, ob exactam obedientiam tuam, incrementum feci. Ex aduerso Cacodamon, etsi efficere non queat, vt prorsus non pareamus, id saltem euincere allaborat, vt in parēdo adeo serui non simus, quo aliquam ex obedientia sibi partem vindicet, vt uel tantillum illud instertitium de opere auferat, q̄ ab prima campanæ auditione, ad vsq; dum surgis, interfluit, florem. f. & principū nostrorū suffurari, ac primitias eorū quodammodo prælibare gestiens, sic satagit, vi. postq̄ ad surgendū mane, audisti signū dari, paululum in lecto torpeas, inter scribendū uero cœptam litteram, interdum etiam conceptū quem præ manib. habes, vel cuius conclusionem perficias, per speciem, ne forte è memoria affluat, Nostrum uero est, totū opus integre Deo offerre, vna cum principio eius & flore, quo addito fructui ipse esse solet quam gratissimus. Tu uide, ne cum desloratū atq; emaciū des.

Etiā amplius quid à nobis B. P. N. circa obedientiam banc exteriorem requirit minimum vt tali promptitudine non solum ad campanulæ signū & superioris uocem uerū etiam ad minimū uoluntatis eius signū & nutum, obediamus. Omnes, inquit, obedientiā plurimū obseruare est in ea excellere studeant, nec solum in reb. obligatoriis sed et in aliis licet nihil aliud quā signū uoluntatis superioris sine ullo expresso præcepto uideretur. Hinc Albertus Magnus de obedientia scribens ait, Verus obediens nunquam præceptū expectat, sed solum uoluntate prælati sciens & credens, feruenter exequitur pro præcepto. Idque ad exemplū, inquit, Redemptoris ac Magistri Iesu Christi qui pro hominib. mortē expetere, ceu præceptū & iussū admissit, quod hanc Patris sui æterni uoluntatem & complacentiam esse sciret.

Veterū illorum Monachorum vt scribit Cassianus tanta erat in obediendo promptitudo, vt, non solum ad superioris uocē & iussum, uerū & ad qualemcunq; uoluntatis eius nutū & signū, exactissime obsequerentur. In tantū, vt, eius uoluntate quodammodo diuinare & p̄nosse uiderentur, facientes

Ex Obedi
entia in
canta reli
giosa, inue
nitur.
Obedientia
in anima
obedientie
crescere fa
cit.

Sathanas
primitias
obedientis
per motu
lam uel
modicam
quasi præli
bare gestit.

6 p. Constit.
cap. 1. §. 1. 65
reg. 33. sum
maris.

Lib. de uir
tutib. 13.

Verus obe
diens non
expectat
præceptum
cum habet
superioris
nutum.
Vbi supra.

& signum, exactissime obsequerentur. In tantum, vt eius voluntatem quodammodo diuinare & prænoscere viderentur, facientes quod fieri is volebat, etiam antequam id fieri imperaret. Atque hoc est quod supra S. Bernardus dixit, *Fidelis obediens precipit precipientem*, quod hic fieri vult, exequendo, etiam antequam voce iubeatur.

B. P. N. tres esse obediendi modos dicebat; primum quando quid in virtute obediendi precipitur, & hic bonus est, secundum, quando hoc illudq; mihi faciendum, à superiore præscribitur: atque hic melior est, quod maiorem subiectionem & promptitudinem declarat is, qui rem simplici quadam ordinatione & præscriptione exequitur, quam qui expectat, donec ea sibi in sanctæ obediendi virtute mandetur.

Tertium deniq; quando aliquem tantum voluntatis superioris mei nuntium significationemq; percipiens, hoc illud, prompte exequor, licet id mihi is expresse non iubeat vel præscribat. Atque hanc obediendiam longe esse ait perfectiorem, Deoque gratiorem. Atq; vti est apud mundanos, seruus qui vel medio nuntio Domini sui voluntatem percipit, eamq; opere exequi fatagat, acceptior ei est magisq; placet, quam cui omnia expresse mandanda sunt.

Prou 14 35.

Acceptus est Regi minister intelligens, ita pariter hic fit in obedientia. Religiosa, vt longe sit melior, perfectius obediatur, ac cum superioribus, tum DEO gratior sit & acceptior, qui ad solâ voluntatis præpositi significationem mouetur & obtemperat quam alius. Est hæc doctrina S. Thomæ: qui, de obedientia loquens, qualitercunque demum superioris voluntas à quoquam percipiat, tacitum id præceptum ac mandatum fore ait; itaq; melius obediendi subditi promptitudinem colligi ac percipi; Quare procuremus oportet, vt se huc vsq; obedientia nostra extendat. Interdum namque, imo etiam sæpe contingit, vt superior quod præcipiendum habet expresse imperare nolit; idq; vt maiori cû suauitate procedat, subditq; non, mortificet, vel quod ignoret, quo suū hic modo sit præceptū admittitur. Subdi-

tus porro, cum talem superioris voluntate esse intellexerit, grauiter delinquet, si iubente non præuertat, & huic se obediendi vltro non offerat. Queritabat olim Deus virum quem Hierosolymâ ad prædicandū mitteret, & ait (vnde id inaudit Isaias) *Quem mittam & quis ibit nobis?* Isaias ergo cognito, voluntatem Dei esse, vt ipse se ad hanc missionē offerret, statim sese obtulit, dicens *Ecce ego, mitto me*. Pari ratione nos oportet cum vel verbo vel signo voluntatem suam superior de clarat, nos ipso offerre & sistere.

Multa offerri possent exempla, è quibus manifestissime pateat, quantâ nos in obediendo promptitudinē habere sit necesse; inter quæ singulare id est, quod de Samuele etiam nuntio puero, & in templo sacerdoti Heli, æditui in morē ministræ, scriptura diuina commemorat; Is ergo nocte quadam in templo, cū dormiret, vocauit illum de repente Dominus, *Samuel, Samuel*, reuelaturus illi Heli sacerdotem modo esset, castigaturus. Ad vocē hanc excitus Samuel, & quod vndenam, & cuius esset hæc vox, ignoraret (hætenus enim ei Dominus non fuerat locutus, nec quidquam reuelarat) ab Heli se sacerdote vocari credens, quanto cyus exsurgit, ad eum abijt & ait, *Ecce ego, quid me vis? Vocasti enim me*. Heli vero lectū eum repetere iubet, dicens, *Non vocasti te fili mi, reuertere & dormi*. Ergo vnde venerat rediit, & ad dormiendum rursus se composuit. Sed adiecit Dominus secundo vocare Samuelem. Qui excitatus, tunc se ab Heli vocari credit, quod ab alio præterquā ipso vocari se eo loco non posse putaret. Surgit itaq; & abijt, vti ante ad herū suum. Heli eum somnioso ratus, lectū vt repetat suadet. Sed ecce vim dum in lecto iacebat, cum tertio ad sum vox Domini facta, qui ad eam tertio est experrectus, protinus sacerdoti se sistit, ab eo se euocatum rursus existimans, & ait, *Ecce ego quia vocasti me*. Tum demū Heli in mentē venit, eum non nisi à Deo, aliquid ei reuelare volente, vocari & ait, *Vade & dormi & si deinceps vocauerit te dices loquere Domine quia audivi seruum tuum*. Abijt ergo Samuel, & dormiuit

Serm. de obediens.

Tres modi accipiendi mandatum superioris Boni, sed vltimus perfectior ideo que accipior.

Simile.

2. 2. 9. 104.

art. 22.

Voluntas superioris qualitercunque percipit a præcepti loco est.

Delinens qui iubente non præuertat, & huic se obediendi vltro non offerat. Queritabat olim Deus virum quem Hierosolymâ ad prædicandū mitteret, & ait (vnde id inaudit Isaias) Quem mittam & quis ibit nobis? Isaias ergo cognito, voluntatem Dei esse, vt ipse se ad hanc missionē offerret, statim sese obtulit, dicens Ecce ego, mitto me. Pari ratione nos oportet cum vel verbo vel signo voluntatem suam superior de clarat, nos ipso offerre & sistere.

Samueli Sacerdoti puero. 1. Reg. 3.

1. Reg. 3. Samueli Sacerdoti puero. 1. Reg. 3.

bie in loco suo. & venit Dominus & Vocavit, Samuel. Samuel ille ad eam vocem excitatur, & uti edoctus erat respondit *Loquere Domine quia audi servus tuus.* Tū demū alloquitur illum Dominus, & quod voluit ei revelavit. Minutius ergo hic Samuelis obedientiam, magis a nō in parentho promptitudine consideremus: nam esto se prima & secunda voce deceptum fuisse vidisset, ipse ad hanc Heli, à se enim minime vocari dixisset, utque cubitum concederet iussisset, ut aretq; ipse etiam Samuel, ab aliquopiam se evocari non posse, nihilominus secundo & tertio exurgit, & sacerdotem adit, rogans num quid velit. Pari ergo nos promptitudine & diligentia nostris obedire superiorib; par est. Huc quoq; facit exemplum, q̄ in eadem scriptura, de propria Abraham obedientia legitur, quā exhibuit cum, cum illi mandavit Deus, ut filium suum unigenitum Isaac immolaret. *Igitur Abraham de nocte confurgens* Non expeccavit, enim usq; ad mane, sed statim de nocte ante q̄ discesseret, eo ipso quo nā datum accepit, momento, ad iussum, & qui sem arduum, exequendum se accitavit. Notat ad hanc scripturam cum famulos ad montis pedē reliquisse, nec secum in montem ducere voluisse, ne quis ipsi in obedientia suā executione impedimento, & obstaculo foret.

CAPVT IV.

De secunda obedientia gradu.

Secundus obedientia gradus in eo situs, ut suam quis cum superioris voluntate conformet, & aliud velle & nolle, aliam voluntatē non habeat, q̄ quod superior velit ac nolit. Nihil hoc in religione est commune, critius nihil, nihil magis obuium: cū hac n intentione & præsup, osito omnes in eam ingrediuntur. Atq; hoc primū principium est, q̄ velut fundamentum, omnib; qui religioni nomen dare volunt statim in initio prælegitur ac proponitur. Non venisti huc frater ut propriam, sed ut alienā voluntatem facias Et nemo non dicit: Equidem id novi. Porro sicut id & ipsi dicimus,

Rodriguez exercitū pariz.

& alii nobis dixere, ita et vere se res habet. Atq; hoc est, esse Religiosum, & sub obedientia vivere. Vnde S. Iohannes Climacus: *Obedientia est sepulcrum propria voluntatis & excitatio hominis.* Cum ergo religione in primum imimus. statuamus oportet, propriam esse nobis voluntatē quodāmodo sepeliendam & terra obruendam, ac posthac in omnib; vnam superioris voluntatem sequendā. Addit B. P. N. ad hoc ipsum quoq; nos dispositos debere esse licet difficultia & secundum sensualitatē repugnantia nobis iubentur, imo erga illa, si quādo nobis iniungentur, potissimū & ante omnia magna nos promptitudine ferri debere demonstrat. quia in illis maxime vera & perfecta obedientia, prout cōmuniter Sancti Patres docent, relucet. Hinc si quando quid præcipitur, quod nobis placet, sapit, quodque inclinationi voluntatiq; nostræ conformē est, qualis obedientia sit, egre videri potest: propterea quod fortasse magis huc propria feramur propensione & affectu priuato, q̄ ut Dei voluntatem & superioris iussam in eo exequamur, at, quando quid difficile, arduum, & sensualitati nostræ carniq; repugnans mandatur, & ipsum nihilominus q̄ promptissime explemus & amplectimur, tunc, inquit, optime apparet obedientia. Siquidem securi & ruti sumus, in hoc non tam nos ipsos, q̄ pure Deum & obedientiā ipsam, à nobis queri. Vnde non nisi bonū & laudabile est, quod nonnulli, religiosi, dum ipsi officia & ministeria q̄ sensualitati placent præscribunt, seipos suspectos habeant, & magna quadā cordis amaritudine, & sancta querimonia dicant Nescio itrum in hoc aliquid promerear, quod propriā in eo voluntatem facere videar. Vnde hoc ipsum superiori anxii semel iterumue proponunt. E diuerso cum quid iniungitur, erga quod naturaliter nō propendebant, sed à quo alieniores erant, & auersiores, & in quo magnam animi repugnantiam sentiebant, magna in quiete sunt, & mirā consolationē sentiunt: quod esse tuto possint ac securi, suam se quoad hoc voluntatem non facere, nec seipos quærere, sed pure Deum solum. Bonus hic

Gradus

Obedientia sequitur propria voluntatis.

Reg 13. 63 3. summa 19.

Greg lib 35 Moral c. Bernardus de ordine v. t. e.

Albertus Magnus de v. t. tract de obedient 6. citat August lib. 10. c. 26.

In rebus arduis & sensualitatis contrariis apparet optime obedientia.

Viri perfecti qualis in preceptis suis aut contra propriam sensum à superiore disti.

Lib. 35. Moral. c. 13.

Signum an religiosus in opere obedientia se ipsum an Deum quaerat.

Epistol. de obedient. 2. 8.

Serm. de vrbis ordi. Et sic ad Patres in cepit.

Punctum No. apudm

securusque procedendi modus est. Vnde S. Gregorius: *Debet, ait, obedientia in aduersis ex suo aliquid habere, & in prosperis ex suo aliquid omnino non habere.* Quando nimirum sublimia & honorifica nobis imperantur, nihil in eis nostrum esse debet, sed pure simpliciterque accipienda ideo ea sunt, quod nobis mandentur, & hæc Dei sit, voluntas. At, cum è contra difficultia, abiecta, humilia præcipiuntur, aliquid in his esse debet nostrum, erga illa namque misericordie propendere & animo, acclinare nos oportet, magnaque eadem promptitudine & voluntatis affectu amplecti ita qui fecerit, melius persuadere sibi potest ac credere, sed èt in aliis mandatis inclinationi suæ naturali conformib. Dei se voluntatem facere non propriam: Atqui in rebus vilibus, abiectis, & laboriosis, in quibus exequendis magnam difficultatem & repugnantiam experitur, prompte expediteque non obedit, timere non immerito potest, ne etiam in his quæ gustus, sensualitati atque inclinationi conformia sunt, exequendis, non tã Dei quam propriam voluntatem adimpleat. Atque hoc vnum è signis est è quibus dignoscatur, quando quis in eo quod agit se ipsum quaerat, quando autem pure voluntatem Dei. Vnde consequitur enim, qui omnimodis procurat & ex ambiendo desiderat, vt ea sibi à superiore præscribantur, quæ sibi ardent ac placent, vtque suæ voluntati morem gerendo condescendant. & qui ad hæc exequenda promptus est, non autem ad alia obedientem non esse dicendum. Quæ circa bene B. P. N. *Sane quam magnus est error & quidem eorum quos amor sui obcauit, obedientiam existimare se, cum superiorem ad quod ipsi volunt, aliqua ratione pertraxerint. Ad quod propositum adducit illud S. Bernardi: Quisquis se latente, & occulte facit, vt q. habet in voluntate. hoc est spiritualis pater iniungat, ipse se seducit. si forte sibi quasi de obedientia blandiantur: neque enim in ea re ipse prælati, sed magis ei prælati obedit, nec ipse superioris voluntati, sed superior vice versa ipsius voluntati obsecundat. Communissimum quidem ac notissimum hoc punctum est,*

eius non propterea leui pede & obiter transiendum, est namque vnum de præcipuis & superioris maximi momenti punctis, quod quoad hanc materiam queant adferri. Hoc vnum est de his quæ Religioso maxime sunt timenda, & obediens me itaque ne ideo tibi superior officium, ministerium, functionemue aliquam iniungat, quod eam ipse desideraris, ambueris, vel ab alio officio, quod tibi imponere volebat cuique te applicare maluisset, alieniore te commouit: etenim frustra se vt cum aliquid te fecisset, & eo quod multum laboraris, multa bona opera ac merita eo acceuas credas, postea frustra te laborasse ac deceptum esse, & meritis eorã Dei iudicio vacuum proflus visurum sis, eo quod tuam & non Dei voluntatem feceris. Vnde ipse respondere tibi poterit illud Isaia: *Nam dicente te Quare ieiunauimus & ieiunasti, non aspexisti? humilissimus animus nostras & nescisti? dicit. Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra.*

Vnde etiam ad hunc materiam, hunc ipsum Isaie locum. S. Bernardus accomodat, & addit *Grande malum propria voluntas quaerit, vt bona sua tibi bona non sint.* Et alio loco vberius hoc ipsum declarans ait: *Cum, Redemptor IESVS Paulum Apostolum, in via apprensus, & equo detrahitens, ad se conuertere ceciderunt ab animæ eius oculis tanquam squamæ, vnde ipse à luce illa: quam è celo, accepit, illustratus, dixit Domine quid me vis facere? Hinc inquit Bernardus colligi queat, perfecte aliquam iam ad Deum conuersum esse, & reuera mundo renuntiasse, ad Christum se qui statum esse, si videlicet eum Apostolo dicat, *Domine quid me vis facere?* O verbum breue, sed compendiosum, & sensu plenissimum, sed viuum, efficax, & æstimatum dignissimum! Quam hodie paucos reperire est, inquit, qui ad tantam obedientiam perfectionem perueniant, vt ita suam religionem voluntatem, nunquam vt velint quaerant, desiderant, quid è sua, sed è solius Dei voluntate fieri, semper cum Apostolo dicendo, *Domine quid me vis facere?* Et cum Regio Propheta: *Paratum cor meum Deo paratum cor meum vt faciam voluntatem.**

Serm. de conuers. Pauli.

Alph.

Domine quid me vis facere? verbum breue ad compendiosum ac sensu plenissimum.

1/2. 1/2.

tatem tuam. *Hem plures*, inquit, habemus Evangelici illius cæci, quam noui Apostoli imitatores. Petre à cæco illo Redemptor Christus. *Quid tibi vis faciam?* Hem, quanta tua est misericordia Domine, hem quanta te nobis te accommodas & condescendis? quis vnquam Dominus serui sui voluntatem exquisiuit & suscitauit est, eam vt faceret vt cæcus illes, quia non considerauit, non expauit, non exclamauit, vt alias Apostolus Petrus, dum pedes illius IESVS lauare voluit, & Ioan. Bapt. quando venit ab ea vt baptizaretur: *Abstine hoc Domine.* Nisi fuisset cæcus, expauisset haud dubie cum petentem Dominum audiuit, *Quid tibi vis faciam?* &c. *Imare magis debuit se, ac dicere Quid me facere vis:* sic enim decet, sic omnino dignum est, non meam à te, sed à me tuam queri & fieri voluntatem. Tales, inquit, Bernardus Religiosos multos hodie videre est, quos interrogare superior debet, & petere. *Quid tibi vis faciam?* vt superiorè antea considerare & precipitare oporteat, quid huic placebit? quid est quod libenter scilicet est, hoc ei vt in iungam, ad quod aliqua propensione inclinatur & affectus? cum ipsimet è cõtra voluntatem superioris exquirere, vt ad quid ipse propendat nosse, satagere debent, quo ipsam agere proponant. Hoc enim sine ad Religionem venerunt, non autem, vt ipsorum voluntati superior condescendat, & quæ ipsis placent, iniungat. Hæc namque, non est obedientia religio.

CAPVT V.

De tertio obedientia gradu.

Tertius obedientia gradus in eo consistit, vt intellectum & iudicium cum iudicio superioris conformemus, nõ solum vnum velle, sed & vnum sentire, cum eo procurando credamus, id quod ipse mandat, recte mandari, nostram iudicio illius, iudicium subicientes, ipsumque vt proprii iudicii regulam ac normam accipientes. vt autem vtiqumque; clarius huius obedientia necessitas intelligatur, satis esse, debuerat ea, quæ initio dicebamus, nimirum nisi ita obe-

diatur, perfectam veramque obedientiam non fore. Vulgo Sancti Patres asserunt, obedientiam perfectissimum quoddam holocaustum esse, in quo nimirum homo se totum, integrum, & diuisum non sectum nihilque sibi reseruando, suo creatori & Deo, caritatis igne cremandum. p. ministrorum eius manus, offert. Hæc porro in lege veteri, erat inter holocaustum & alio sacrificia, differentia, quod in his pars vna Deo offerretur, altera vero in sacerdotum & ministrorum templi usum & sustentationem cederet ac reseruaretur: at holocaustum totum, ac penitus, in honorem Dei cremetur nihil vt eius seruetur, aut cuiquam cederet. si ergo intellectu nõ obedieris, nõ erit obedientia tua holocaustum, non integra non perfecta, cum principalè & nobiliore tui partem, ipsam inq. intellectum & iudicium, offerre negligis. Vnde B. P. N. dicere solebat, eos qui solum voluntate, & non iudicio obediunt, non si vnum in religione pedem habere. S. Bernardus plurib. edisserit, qualis & quo malo obedientia intellectus esse debeat, illam conuersionis S. Pauli historiam in sensu morali sequendo, & huic materiae applicando. Postq. ergo Paulus cæl. st. luce percussus conuersus est & dixit, *Dominus quid me vis facere?* respondit ei Dominus, *regredere ciuitatè & ibi dicetur quid te oporteat facere.* Quod exponens S. Bernardus hoc eodem ait sine, & intentione, in religionem es ingressus, idque non sine alto & diuino quodam consilio quendam salutis tuæ comparandæ tibi timorem ac terrore Deus iniecit, ardens quoque maiestati eius seruiendi desiderium in corde tuo accendit, hoc denique sine tibi inspirauit, vt ciuitatem hanc, & hanc virtutis scholam ingrederis: ibi tibi dicetur, quid à te requirat Deus, quidque facere te oporteat, ut ei placeas. Paulus autem (vt in historiae serie pergamus) ciuitatem ingreduens, *aper-tis oculis nihil videbat: ad maius autem traheretur ab his qui comitabantur eum.* Hæc inquit Bernardus, *plene fratres, perfecta conuersionis, & obedientia religiois. forma est:* in hoc huius perfectio consistit, vt nimirum apertis oculis

Obedientia holocaustum perfectissimum.

Lib. 5. c. 4. v. 12.

Serm. de conuers. Apost. Pauli.

Act. 9. 7.

Insignis S. Berni Allegoria pro obedientia.

Obedientia verus apertis oculis nihil videt.

*Obediens
Verus aper-
tus oculi
nihil ve-
dens.*

Gen. 3. 7.

nihil videas, aut diiudices, sed à superiorib. te tuis conduci trahiq; sinas, totum te in manus eorum resignando. Vide autem, ne tibi oculi aperiatur in malum vti Adamæ aperte sunt. In genesi quippe legimus, primis nostris parentibus, quam primum vt peccarunt oculos apertas fuisse, & cognouisse eos se nudos esse, atq; inuicem ad alterutrum conspectu, magnopere exhoruuisse. Quid enim? an non & ante præuaricationem nudi erant, & oculos apertas habebant? Maxime: neq; n. eos cæcos Deus condidit. sed suam ad nuditatem ne uzi quã attendebant, nec eam aduertebant: Viuebant quippe in sancta illa, iustitiæ originalis simplicitate & puritate, perinde atque Argeli quidam terrestris. Hanc portio innocentiam & perfectionem, quam inobedientia perdidit, par nos est nostra in hoc religionis paradiso, obedientia imitari ne videlicet, ad alienos defectus intueendos, oculos apertos habeamus, sed vt licet suum et sponte quis vitium & nuditatem patoficiat, oculos animumque ab eo auertamus, nec vllam eodẽ reflexionem faciamus, ne dum ad ea quæ ad obedientiam spectant.

*Religio paradisi
Oculi obedientis clausi ad defectus aliorum, maxime in obediendo.*

Climachus de diligentia & accuratone, q̄ in hoc nobis adhibenda est, loquens ait, si quæ nobis cõtra obedientia & iussa superioris cogitationes & iudicia obortuntur, non aliter in iis nos agere oportere, quam in cogitationib. blasphemis contra Deũ ac res fidei tendentib., aut aliis inhonestis & turpib. representationib: vt se eas plane excludamus, & oẽm iis aditũ locumq; denegemus, imo vero quandam inde nos magis cõfundendi & humiliandi occasionem accipiamus. S. Hierony. monacho cui dam recte in cœnobio viuendi formulam præscribens, inter cœtera hoc illi documentũ dedit, *Non de maiorũ sententia iudices.* Superiorum iussa decretaq; non examines, cur videlicet hoc illudue mandarint, & nũ melius id hoc quam illo modo imperassent: subditi quippe officij est obedire & implere quæ iussa sunt, dicente Moyse, *Audi Israel & tace.* Eodem nos inuitans S. Basilius: *Aut cum artem aliquam mechanicam in seculo qs, victus cõparandi ergo eddissere vult,*

Hierony. pro oclorum monium pro obodientia.

Epist. 4. ad Rusticum. Exod. 3. In consuet. Monast. c. 20.

magistro alicui se in disciplinam tradit, vt ab eo præcepta artis edicat, cuius ipse manus gestumq; attente cõsiderat, & cui exacte in omnib., quæ dicit sine vlla contradictione, diiudicatione, aut curiosiori præcepti examinatione obedit: itaq; fit vt tandem peritus artifex euadat. Pythagoras si quod discipulis suis dogma aut placitũ proposuisset, id ab eis vterius examinari excutiq; per speciẽ dubitationis nolebat. Quod illi adeo sancte & inuisibiliter obseruabant, vt cum diceretur, *Ipse dixit.* nullus de eo magis dubitandi locus esset. Quanto potius ipsum nos id seruare oportet, erga cum qui Pythagora multo dignior est & maior, eo q̄ Domini nostri Iesu Christi vicarius est? nimirũ cum quid ab illo præscribitur, ferique iuberi viderimus, amplius nihil ad iudiciũ nostrum quam primũ ei subiciendũ, credendumq; id nobis quã maxime conuenire, requiratur. Apud Iaccedamonios, referente Eusebio Casariensi, lege cautũ erat, ne si quis recenter gubernaculo urbis ad moueretur, disputando examinaret, num leges Reipubl. bona essent an praua, nec, quãnã inde inconuenientia sequi possent, inquireret, sed suũ illis iudiciũ simpliciter subiceret, easq; velut rem à Deo datã intueret. satis aut ad eas seu æquissimas admittendas esse debere, q̄ à maiorib. illæ ac p̄decessorib. latae essent. & si quis de senioribus aliquid in iis, q̄ obmutatam temporũ ac morum rãem minus placeret, inueniret non id cõsã iuniorib. p̄poneret, sed ad seniores, qui temp. redabant, referret, vt viderent hic quid factũ consentaneũ foret, neq; hoc pacto iuniorib. legũ contemnendarũ, minorisq; faciendarũ occasio daretur, vnde insigne aiebant: vt in rempub. damnũ redundaret. Si gentiles illi Philosophi tanto leges, à maioribus lãtas, in honore & reuerentia haberi volebant, hocq; ad ipsas necessariũ videbatur: longe sane erit æquius, eandẽ nos Christianos & Religiosos erga prælatorũ nostrorũ spiritualiũ decreta, iussa ac præcepta reuerentiã & venerationẽ exhibere, cum non solum in ratione naturali, sicut illi philosophi, sed in fidei luce & gratia euangelica fundatissimus. B.

Simile.

Laert. lib. 8 c. 1. e. de nat. Derrum.

De præpar. Enang. ex Platoni lib. 1 de legib.

Religiosus obediens decreta ac iussa superiorum ut examp.

P. N.

P. N. in admirabili illa... de obedientia cõ-
scripsit Epistola pluribus aperteque demõ-
strat, nisi isthæc iudicii obedientia inter-
ueniat, fieri plane posse, voluntatis & ope-
ris executionis obedientia talis sit, qualis
oportet: varia quoque damna & inconuen-
ientia, ex huius obedientiæ defectu sequi
solita, enumerat.

CAPVT VI.
De obedientia cæca.

B P. N. Ignatius dicere solebat, q̄ quom-
admodum duas in Ecclesia militante
Deus hominib. ad salutem consequendam
vias aperuit, vnâ quidã communẽ & vulga-
rã, q̄ est ipsa diuinorũ mandatorũ observa-
tio, alterã vero: q̄ ad priorẽ illã in super Eu-
angelica addit consilia Religiosorũ hæc p̄-
pria est: pari mō in hac ipsa religione duo
sunt obedientiæ genera, vnũ imperfectum
& cõmune, alterũ perfectum & cõsuetum,
in quo ipsa obedientiæ vis, & perfecta reli-
giosi virtus eluceat. Imperfecta obedientia,
q̄ oculi habet sed in ignitiẽ suã p̄fecta a cõ-
catur & in hac cæcitate magna cõsistit sa-
pientia. Prior in eo q̄ imperatur iudicio v-
titur, posterior minime. Illa magis in alter-
atrã partẽ inclinat: hæc in neutrà: q̄a semp
in medio sicut libræ æquamentũ, recta cõ-
sistit, ad omnia q̄cunq. iniungentur, æqua-
liter disposita & p̄parata. Prior obedit ope-
pete, sed corde reluctatur, itaq. nomẽ obe-
dientiæ nõ promeretur: posterior & iussa
exequitur, ac superioris voluntati: ac iudi-
cio suum submittit, admittens vt bonum
quidquid à maioribus & p̄p̄sitis decretum
ac statutum est: nullas itẽ quib. ad obediẽ-
dum emoueat, rãẽs conquirat, quin & si q̄
occurrant, n̄ utiq. à iis acquiescit, sed hoc
duntaxat intuitu ad parendum fert: q̄ hoc
cæcitate obedientia. Hæc sc̄ est obedientia
cæca, tantopere & à Sanctis viris vsurpata,
& adeo à sanctis patribus ac vitæ spiritualis
magistris, cõmendata. dicitur hæc cæca, nõ
q̄ quolibet in re q̄ mandari possit, peccatũ
ea sit, siue non, temere & indiscrete sit obe-
diendum (in signis namq. id error forer: vii
expresse id nobis B. P. N. in constitutionib.

declarat.) Verum ideo cæca nominatur, q̄
omnib. in rebus, in quib. manifeste peccatũ
cõtineri non apparebit, simpliciter, sincere,
rotunde, nec vllas p̄cepti rationes, in-
quirendo indagandoque obedire, p̄suppo-
nendo, id quod mandatur & sanctũ esse, &
diuinæ voluntati cõforme, & vnã hanc ra-
tionẽ instar omnium habendo, quod id sit
obedientiæ, & a superiore mihi p̄scribatur.
Vnde obedientiã hanc Callianus vocat *si-
ne discussione suæ examine*: quia tibi mini-
me disq̄ uirandum, disputaandum, discuten-
dum, & examinandum est, cur, ad quid, sed
simpliciter maiorum iussis parendum. Et S.
Climacius sic eam definit: *Obedientiã est
examinatũ atq. indiscussũ motus sponta-
nea mris, vita cur: sit iste carens discretio-
nis de p̄sitis inter diuitias discretionis.* S.
Basilus, declarans quõ Redemptor Chri-
stus, suas Petro Apostolo, & in eo omnib.
superiorib., oues pascendas cõmiserit, ad-
dit, quemcũm oues suo pastori obediunt, &
quocunq. eas ipse duxerit, eo haud inuitæ
sequuntur: ita religiosus superiori suo ob-
sequi, & quã illa dixerit via voluerit magna
cum sinceritate & simplicitate, sicut bona
& obsequens ouicula incedere debet, p̄cep-
tum eius non discutendo nec in ipsum
curiosius inquirendo.

S. Bernardus de cæca hac obedientia
nullo non loco egregie discerit eamq. solã
perfectã esse obedientiã vit *perfecta*, inquit
*obedientiã est maxime incipiente indiscre-
ta: hoc est non discernere quia vel quare p̄-
cipiatur sed ad hoc tantũ nisi, Et cæcus ocu-
lus fideliter & humiliter fiat q̄ a maiore p̄-
cipitur* Et S. Greg. *Vera obedientia nec p̄a-
p̄sitorum intentio nõ discutit, nec p̄cepta
discernit quia omne vitæ suæ iudiciũ maio-
ri subdidit in hoc solo gaudet si q̄ sibi p̄cipi-
tur operatur, nescit n̄ iudicare: quisquis per-
fette didicerit obedire q̄ hoc tantũ bonum
putat si p̄ceptũ obediãt* Caro pro dõlor pri-
mis nostris parentib. stetit, quod p̄cepti
à Deo lati rationẽ inquirere & examinare
voluerit: hac namque rimã in ipsos gli-
scens diabolus eos paltrauit, hocq. primũ
omnia tũ ipsorũ tum nostri mali fuit prin-
cipium. Petit ergo ab iis diabolus, *Cur p̄a-
cepit fieri mat*

37 Constit.
c. 1. § 23
p. 6 c. 1. § 1.
lett. B. § 18
Epistol. de
obed.

Lib. 4. de
institui re-
nunt c. 10.
24 25 26. 21
§ lib. 12. de
spirit. su-
per c. 1. 32.
§ coll. 1. 13.
c. 3 § col
let. 2. c. 10.
Grad. 4.
intro.
In constit.
Monast. c.
18.
Ioan. 21. 17.

Tra. 7. de
vita solit.
ad frat. de
monte Dei
§ de ord.
vita § mo-
rum instit.
col. 12.
Greg. sup.
lib. 2. Reg.
c. 4.

Discussio
p̄cepti su-
priorũ ri-
ma qua Sa-
thanas se
cepit fieri mat

Lib. 5. c. 4.
vita.
Dplex vi-
ta Christi-
nae perfectio
in manda-
to & consi-
lii duplex
vita
religiosa ex
obediẽtia
lib. 1. c. 1.

Gen 31.

cepit vobis Deus, Et non comederatis de omni ligno paradisi? respondit Eva, Ne forte moriamur. Expresse illis dixerat Deus. In quocumque die comederis ex eo, morte morieris.

Gen. 2, 17.

Et ecce Eva praeceptum hoc in dubium revocat arbitrata, hanc Dei sententiam non absolutam, sed tantum comminatoriam fore. Quod manifesta fuit ad deceptionem & fraudem (quae etiam secuta est) inducendam dispositio. Vnde Dæmon, arrepta occasione, Nequaquam, ait, morte moriemini, sed eritis sicut dii sicut bonum est malum, nam

ideo tantum vetuit Deus, ne ex eo comederetis, ne illi scientia pares essetis. Eva ergo ab ascendendi gradusq; maioris q̄ in quo constituta erat, obtinendi appetitu se tranversum abripi licit, & comedit, & pariter Adamum coniugem ad comedendum induxit. Praecepti ergo causam indagaverunt & discusserrunt, ideo comederunt facti inobedientes. & mox de paradiso eiectione sunt, & morte primū spiritali, deinde corporali mulati. Quoniam vero Dæmoni sua optime hac via res cellit, atq; luculent ap̄ hoc stratogema victoriā cōsecutus est: hinc sapientum numero & nos hac ipsa via adortitur. Quare nos p̄munit, & hac in parte nobis & caveamus cōmonet Apostolus dicit: Timeo autē ne sicut serpens Eva astutus sua, ita corrumpatur sensus vestri. Et exierunt a simplicitate q̄ est in Christo. Cave tibi a serpente, vide ne p̄ caput eum apprehendas, quia indubie te cōmordebit, sed quaecumq; tibi imperantur, sine vlla discussione, indagine, & examine, cur, quam obrem, & ad quid ita hæc mandentur, exquire, itaq; obediētia tibi futura est velut agendum norma. In principio, inquit, Bernardus, permagni refert, hoc mō q̄s obedire ut cōsuecat, caecē inq̄, & sine vlla nulli discretionē. Nā novit n̄ prudentē incipientē omniaq; indagantē in celis diutius posse cōsistere in cōgregatōe du rare moraliter loquēdo impossibile est. Quid ergo faciet? quomodo te hic geret? Stultus fiat ut sit sapiens. Et hac omnis sci eius discretio. Si in hac nulla ei sit discretio. Et hoc omnis sapientia eius sit. Et in hac parte nulla ei sit. Nam discernere & rationes disquire. Quare, & quo sine id ita fieri oporteat,

Inobedientia a Deo 2. 11. 14.

1. Cor. 11. 3.

Epistol ad fratres de monte Dei tollat & rursus sapientiorum non discutien- pa.

superioris p̄p̄riū est: boni vero subditi partes sunt, quidq; d̄ p̄positus iubebit, magna cum humilitate, simplicitate & fiducia amplecti & vt loquitur, Sanctus ille vir, Discernere superioris est subditorum est obedire.

Egrege ad hoc p̄positum ponderat ac exaggerat Apostolus cæcā Abraham Patriarchę in filio Isaac in molando obediētiā. Promiserat de cælo illi Deus, se semē illum multiplicaturū, sicut stellas cæli, & sicut arenā, quę est in litore maris, multarū gentiū Patrie eum constituendoralium vero in quo p̄missio spe cōpleri potest, q̄ hunc ipsum Isaac, filium non habebat: nec plures generandi spes vlla affulgebat (cū iam tam ipse q̄ vxor Sara effecta esset) & esto pluriū habendorum aliqua spes fuisset, tamen non nisi in hoc Isaac p̄missionem hanc implendā dixerat Deus. In Isaac vocabitur tibi semen. Nihilominus Abraham Deo vt vnicum hunc & ira dilectū ac eorum Isaac sibi in molaret ad eo in obediētia nō hastitaret, nec de diuini p̄missi adimplentiē dubitaret, vt cæca quaedā obediētia actus diuini opere ipso mādatum adimplere iniperet, iamque ensem ad eum iugulandū stringeret, sed contra spem naturalem, in spera credidit supernaturalem, & si fieret pater multarū gentiū: & spes super naturalis, naturalem in eo vicie diffidentiam, q̄ oculi videbat, seorsum filio, & eum iam in molare cōgeretur, ad eo tamen de diuina pollicitatione nō diffidebat, aut ambigebat, vt eam quam certissimo confideret re ipsa adimplendam, vel ipso filio postea à mortuis excitato, vel alio quopiam modo, quem ipse nec sciret nec intelligeret. Non hastitavit inquit Apostolus diffidentia sed confortatus est fide, danti gloria Deo: plensissime sciens, quia quocumq; promissis potens est & fieri. Tantopertorto Deo t̄ hac eius obediētia placuit, vt protinus illi p̄mittat, Christum Messiam d̄ st. rpe eius nasciturum, & hac raōe fore, vt semen illius sicut stella cæli, multiplicaretur: per memet ipsum iurans dicit Dominus: Quia fecisti hanc rem & non peperisti filio tuo unigenito propter me benedicā tibi & multiplicabo emen tuā sicut stellas cæli, & velut arenam quę est in litore maris possit.

Superior imperet, subditus obtemperet. Rom. 13. Luce 10. d. Gen. 17. 4.

Gen. 7.

Gen. 22. 16

possidit semina tuum portas inimicorum
suorum & benedicentur in semine tuo omnes
gentes terra quia obedisti voci meo. Vide, in-
quit Hieronymus, quam Deo. Opt. Max.
caeca Abraham obedientia grata existit,
cum tam ample largiterque eam remune-
retur cum unico non pascit in terris. *Stellas
per filios annumerare iubetur in caelis*, atque
hoc in sensu generatioem eius ait multipli-
candam. *Et sic factum est, ut tanti caecam hanc
obedientiam patres illi veteres fecerint, tam
saepe eam usurparint, & identidem exerce-
riant, ut plenos illustrium hac de re exem-
porum habeamus libros, & horum pleraque
etiam miraculis sicut confirmata, ut intelli-
ginus nimirum, quantopere haec obedi-
endi ratio Deo. Opt. Max. placeat.*

*B. P. N. communem hanc sanctorum do-
ctinam secutus binis similitudinibus, itaque
accommodis & fructuosis eam nobis de-
clarat. Quisquis, inquit, sibi persuadeat, quod
qui sub obedientia vivunt, se ferri ac regi à
divina prudentia per superiores suos, sine e-
debeant. punde ac si cadauer essent quod quo-
quo versus ferri, & quoquo versus ferri. &
quacumque ratione tractare se sint. Quam
comparationem etiam usurpabat S. Fran-
ciscus, eamque identidem apud fratres suos
repetebat, dicens: Mortuiam mundo, & o-
mnibus quae mundi sunt iuxta illud Apo-
stoli: Mortui enim estis & vita vestra est
abscondita cum Christo in Deo. Hoc utique
proprie est Religiosum esse, mortuum seilicet
esse mundo. Atque hinc etiam est, quod ingres-
sus in religionem mors civilis vulgo appel-
letur quapropter nos velut mortuos existi-
memus. Inde porro colligas, quempiam mor-
tuum esse, quod non videat, non respondeat,
nihil sentiat, non denique conqueratur: ita &
nos caeci simus ad videndum ac discernendum
ea quae à superiore imperantur, non item
replicemus, vel obmurmuremus adversum
eius iussa, non denique exoptulemus, vel
indignemur, si quando quid sensualitati
repugnans iniungitur, atque ut corpori
mortuo datur, & conquiratur id quod vi-
lissimum est, nec non id ipsum involuen-
dum & obregendum linteum veterum
ac tritissimum: ita persuadere sibi quisque*

debet, quod domi est tam in visu & vesti-
tu, quam in cubiculo, ac reliquis comodi-
tatibus pessimum, sibi ante alios dari oportere,
unde qui & hanc insensibilitatem non
dum peruenit, sed aliquam è contra hinc re-
pugnantiam sentit, vere mortuus, nec ple-
ne mortificatus est.

Vult praeterea P. N. ut ita nos à divina
providentia per superiorem conduai, fer-
ri ac dirigi sinamus, ut, *senis baculus, qui
ubique, & quacumque in re velis eo uti
qui eum manutinet ei inseruit. Quare sic
ut seipso eo sequitur, quocumque fertur, &
quo in loco ponitur, in eo poni se finit,
nullumque à seipso motum habet, sed om-
nem quem habet à dirigente accipit: ita
religiosus proprium habere motum non
debet, sed à superiore se regi ac gubernari
sinere quocumque conducatur, ea sequi
quemcumque ad locum rapietur, in illo con-
quiescere, tam in luto quam area munda,
tam in loco alto, quam humili, sine vlla
propterea repugnancia & oblatione deber.
si aliquam tibi baculus, qui vsui & alleuia-
mento in eundo esse debet, resistentiam fa-
ceret, nec eo quo eum conducere cuperes,
se qui sed aliorum ferri fellet, non tam solati-
o tibi & opifore, quam impedimento &
remora, eumque à te abiceret. Pari modo,
si, quando opera uti tua superior vult, ac ta-
li te loco, officio, & functioni applicare: illi
obduiteris, sequi detraheris, ac motui eius
contrarium, tam in operis executione, quam
voluntate & iudicio, motum habeas: tan-
tum abest, ut ei solario & auxilio sis, ut im-
pedimento potius sis, & oneri futurus, su-
perioribusque negotium facessiturus: unde
te graue onus à se excutere, paulatim amovere,
& alio quopiam destinare cupient, itaque de
domo in domum, pile in mare te commigra-
re facient. Quia bonus non ea baculus, nec
quomodocumque voluerint, opera tua uti, &
adhibere te possunt. Recreationis causa ba-
culum seculum sumit, ut cum in manu habeat: quia
quodcumque voluerit de eo facit, & prout vo-
luerit eum versat & reuertat: his oportet sic
& religiosus, ut voluptati sit in manu eum
habere, & ei quod demā dicit, deique superior
disponere queat, prout voluerit, atque eo non*

*Ibidem
Obediens
cum senis
baculo con-
fertur.*

Adith. 8. p.

secus gloriari, quam militibus suis centurio Evangelicus, de quibus ait, *Habeo sub me milites, & dico huic vade. & vadit. & alio veni & venit, & seruo meo fac hoc & facit.*

In consuetu. monast. c. 22. & 28. Religiosus similes sit instrumentis artificis.

Aliam rei huic declarandæ similitudinē, eamque elegantē adfert S. Basilii Sicut, inquit, faber murarius, aut alius quicumq; artifex, artis suæ instrumentis prohibitu, ac quomodoocunque voluerit utitur, & vt nullum vnquam exiit instrumentum, quod non admodum facile & ductibiliter artificio suo obediret, quo se prout vellet vteretur: Ita Religiosus vtile in religione esse instrumentum satagat, vt eo superior prout ad edificium spirituale expedire iudicauerit vteretur nec vllatenus obistere vel impedire id, quod de se præpositus facere ac statuere voluerit. Præterea, sicut instrumentum delectum non facit earum rerum in quibus seruire, & operam suā præstare velit: ita nec Religiosus facere debet se artificis, id est superioris iudicio & arbitrio se totū committere. Et paulo inferius hanc ipsam per similitudinem prosequens, addit, sicut instrumentum absente artifice minime mouetur, eo quod nullum à se ipso motum habeat, sed cum tantum quē operarius illi dat: sic nullum sine superioris præscripto & decreto Religiosus motum facere, nullum negotium suscipere, nullum ne in minimis ac minutissimis quidem rebus, ac ne ad punctū quidē temporis sui ipsius Dominum vindicare: sed semper & omnibus in rebus à superiore moneri ac gubernari debet. Hæc est forma & exemplar obedientiæ eius, quæ in Religione habere nos oportet.

P. Antonius Strabus. dicit in istam sententiam si mandata superioris rationem reddat.

Grauem in societate nostra patre, qui quæ multo in ea tempore superiore egerat, dixisse memini, quid cum ipsis se in ea annis vixisse, nec putasse: aliquid vilius rei à superiori iniunctæ subito dari rationem oportere: imo iniuriā non paruum se subito facere credebat, si quando mandati iussus sui ei rationem reddere. Omnes namque tanta tunc cum simplicitate & sui resignatione predebant, nullus vt super rebus à superiori iniunctis inquereret, aut eas excuteret: sed cognito, eas ab illo præceptas esse, suum illico

iudiciū subiiciebāt, inferentes. Ergo bonæ sunt, Ergo id maxime expedit: Ergo superior nouerit, cur eas imperet. Hanc nostrum est, sinceritatē à maioribus acceptā ad postereros perpetuando traducere: in quo seniores & antiquiores iunioribus præeminere, & exemplo præluere debent, non autem cogitare quod annis superent, ideo sibi plus facultatis esse ad superiorum iussa imperiaque excutienda & diducanda.

B. P. Ignatius cum societatis IESV præpositum generalem ageret, sapius legimus dixisse, se, si Pontifex Rom inuingeret, vt in portu Ostiensi, qui haud procul Roma distat, primum quod reperiret nauigium conscenderet & sine malo, sine gubernaculo, sine velo, sine remis, sine vllis ad nauigandum necessariis instrumentis, ac commentu mari se committeret, haud illubenter obsecururum, & iussu non modo magnam cum animæ pace, verum etiam gaudio & voluptate facturum. Quibus auditis cum vir quidam primarius admiraretur ac diceret, Equænam hæc discretio & prudentia foret? Respondit vir humilis, prudentia Domine non tam requiritur in eo qui iussa exequitur, & parat, quam in eo qui huiusmodi quid iubet ac præcipit.

CAPVT VII.

De obedientia, quam in rebus spiritualibus nos præferre oportet.

Non solum in iis quæ carni & sanguini conformia videntur, verum & illi quæ ei repugnant, & ex se admodum spiritualia & sancta sunt, iudicium & opinionem nostram subicere ac resignare debemus. Nemo fas sibi esse putet in id genus rebus, à superioris iudicio voluntateque desciscere cum in illis hanc iudicii obedientiam, longe magis requiratur. Hæc quoniā res spirituales ita eminentes, & aliæ sunt, hinc erit in iis maius, nisi ducturæ aliquæ certum sequamur, lapsus periculū & Ecceina damnosior. Vtque eo autem hocce verum est, vt teste Cassiano nullo monachum vitio sepius

d. seimib. caca vicia exempla sanctorum capienda.

Lib. 5. c. 4. vita S. Ignatii mira ob temperas de promptu.

Prudentia est potius imperari, quam iussa exequi.

Iudicij obedientia in rebus spiritualibus magis est necessaria. Collet. 2. Abbati Moysi 6. 11.

ac magis, in perditionis præcipitium deturberet, quã dum illi persuaderet, vt despectis maiorũ seniorumq; consiliis proprio iudicio, resolutione ac scientia nitatur. Qui, vt & Climarus nõ pauca adferunt exempla Monachorũ, qui cũ in reb. spiritus admodũ prouecti essent, orationiq; deuotissimi, & iã annos plurimos haberent, q̃ proprio iudicio nimio opere fiderent, & iuxta illud dirigere seipsi ac concludere vellẽt, à Diabolo turpiter decepti & illusi sunt. Vnũ quidem induxit, vt propriũ filium, qui in eodem cum fratre cœnobio vivebat, immolare statueret, secundum Abrahamũ illum futurum persuadẽs, qui èt re ipsa id esset executus, nisi puer cultũ exacui, & fanes vel se vincendum parari videns rẽ subodoratus effugisset. Alteri auctor fuit, vt se derupe præcipitẽ daret, persuadens illum hoc pacto Martyrẽ fore, itaq; mox rectã cœlos ingressurũ. Heron Monachus, vt scribit Cassianus, tantus sollicitudinis & ieiunii obferuator erat, vt èt in solemnitate paschali, cũ ceteri Monachi in Ecclesiã conuenientes aliquã recreationẽ capiebant, & paulo plus solito comederent, sua is cella egredi, ac solempne suũ ieiunium, herbis saltẽ quibusdã in obsoniũ abditis, violare nollet. Sed ordinaria eius refectio solus panis erat & aqua, & quidẽ quã paucissime sumpta. Vnde paulatim suppullulare quãdã cœpit in eo superbia, ac tanta de proprio iudicio præfidentia, vt, iam ei persuaderet dæmon, ad tantum cum sanctimoniã peruenisse, nullum vt ei in hac vita periculum esset metuendum, & licet in pureũ quempiam se deturbaret, nullum inde damnum pateretur, sed Angeli manibus suppositis à ruina cum & malo omni protegerent. Vnde nocte quadam re in profundissimum, virtutis suæ & ingentium meritorum, periculum facturus, præcipitem dedit; sed ita grauitè hic se la sit, vt triduo post animam exhalarit. Accurreunt ilico, clamore exciti monachi, & semianimem è put. o heronem magno cum labore eduxerunt. Qui licet ad oculum videret, quod esset à lapsu damnũ passus,

Rodriguez exercitat. part. 3.

omnesq; ei vt resipisceret, persuadere satagerent, nunquam tamen inclusi potuit, vt crederet diabolicam hanc illusionem fuisse, itaq; infelix peruicacem animam efflauit. Vt hinc colligamus, quam periculosum sit ac damnolũ, proprio hominem iudicio fidere, nec ei cui debet se subicere ac credere: etsi alioquin multos in Religione annos egerit, & in spiritu sit exercitissimus. Vnde scite sanctus quidam vir, & non sine ratione elixit, cum qui sibi ipsi credit, dæmone à quo tentetur, opus nõ habere, propterea quod ipse sibi Diabolus & tentator sit. Docet Chrysostomus, cum qui proprio iudicio confidit, esto magnos in rebus spiritus profectus fecerit, in maiori errandi labendiq; periculo versari, quam nuperrimum tironem, qui se ab alio conuoci gubernariq; sinit. Primum assimilẽ esse ait nauatã, qui propriã fidens industria ac peritiã in coarctata quadam naui sine remis ac velis mari procello se committeret: secundum vero ei qui in nautica re minime versatus, peritissimo cuidam nauclero se crederet, qui in naui instructissima se transiiceret.

Nemo ergo se decipiat, fas sibi esse existimans, in rebus spiritualibus, puta ieiuniis, orationibus & mortificationibus, à superioris præscripto deuiare, ac proprium iudicium & opinionẽ sequi. Nam vt bene notat Cassianus, vnum & idem inobedienciã genus est, superioris mandatũ tam desiderio laborandiq; desiderio pigritandi otandiq; transgredi. Et S. Basilus ait, Hoc apud te constanter teneto, vt nihilominus quidquã prater superioris sententiam facias: quia non iam tuus sed religionis: hinc quidquid eo inscientẽ facis id nasci furtum & sacrilegium est: quia versatur circa rem Deo dedicatã & consecratã, Tibique exitium non autem utilitatẽ aliam quam apportat, esto tu vt bonum iudices Et bonam rei huius dat rationem: Nam, inquit, si bonum est, quid ita clam sit, ac non in aperto? Non minus sane bonum & utilitatẽ tuam quærir superior, quã tu ipse. Id illi declara, & ad hoc tibi facultatẽ da-

X

bit,

Sibi credẽs
sibi dæmon
& tentator
est.

Homil. 7.
sup epist. ad
Corinth.
Tiro Duci
se sinens Ve-
terano quã
rumuis in
spu progres-
so, sed sibi
præsidente,
securior
est.

Collat. 4.
Abbat.

Dan. c. 20.

Serm. seu
exhort. ad
vitam mo-
gionis: hinc
quidquid eo
inscientẽ facis
id nasci furtum
& sacrilegium
est: quia versatur
circa rem Deo
dedicatã & consecratã,
Tibique exitium
non autem utilitatẽ
aliam quam apportat,
esto tu vt bonum
iudices Et bonam
rei huius dat
rationem: Nam,
inquit, si bonum
est, quid ita clam
sit, ac non in
aperto? Non minus
sane bonum & utilitatẽ
tuam quærir superior,
quã tu ipse.

bit, itaq; id cū benedictione, & non sine magna utilitate tua facies. Taliter autē id facere noli, vt nō modo nō prosit verum ēt tibi obſit. Vide ne dicatur tibi illud Iſaia; Ne offeratis vitro ſacrificiū fruſtra, cur in caſum te fatigare & cruciare cupis?

Iſa. 1. 13.

Lib. 35. moral. c. 53. de ordin. vita & morū inſtit. c. 1. Iniuſta ſuperioris mā data nequaquam caſanda.

Vt ſubditum obediā explorent superiores nōnunquā bona prohibent. Serm. de inſtitut. Monach. & ſerm. 1. exercit. ad pietatem. Signū perfecta obedientia omittit, ſi superiorum ca iubeat.

Quare bene S. Gregorius & Bernardus aiunt, etſi id quod malum eſt nunquā iubendum ſit, & in mandato peccaminoso manifeſtū ſit, ſubditum non debere obedire; quod tamen bonum fieri ſuperior prohibeat, ipſum minime faciendum eſt. Arbor paradisi ex qua Deus primos noſtros parentes comedere inſubuit, mala non erat ſed bona: vt tamen per obedientiā hanc plus promereri, ſuamq; hoc patēto ſubiectionē, & cultum obſequiumq; quod Deo ſuo debebant, teſtari poſſent, eam Deus illis voluit interdiceret, ac inhibere ne de fruſtu illius guſtarēt, quem licite ſancteq; alioquin credere poſſent, in diuino mandato id fieri prohibitu eſſet. Eodē modo & ſuperiores interdum prohibēt ea, quę ex ſe ſunt bona, vel quod ita fieri ſubdito tunc quidē expediat, vel ad eius virtutē & obedientiā explorandā. Addit hiſ Baſilius rem notatū digniſſimā, aitq; veram & perfectā ſubditi obedientiā, nō tam colligi ex eo quod à malo caueat, quam in nō faciendū id quod ex ſe bonū ac ſanctū eſt, ſi quando id omitti ſuperior iuber. Cuius rei ratio eſt, quod malum etiā ſi à ſuperiore fieri non inhibitu eſſet, ei relinquendū erat, eo quod malū ſit: At quod ex ſe bonum ac ſanctū eſt, ideo ſolum facere omittit, quod ita ſuperior mandet. Atq; inde eſt, quod ſic obedientiæ virtus magis eluceat: hæc. n. niſi impediret, nulla eius omittendi ratio videtur. Ex aduerſum vero, quando quis ſe in rebus ſpiritualibus, quęq; ex ſe bonę & ſanctę erant, plane non reſignat ac credit, ſuā propriam voluntatē, & duritię cordis magis oſtendit: aliis. n. rebus quędam in eſt delectatio & ſenſualitas qua ille ctus homo ſilentiu, modēſtiā temperantiā, aliq; id genus ſuperiorū decreta tranſgreditur: At nulla in hiſ, quę carni & ſenſualitati repugnant, alia includi tu

delectatio, quam quod propriam quis in hiſ voluntatem faciat, ac priuatum iudicium ſequatur, vnde hoc aliud nihil eſt, quā mera inobedientia, & pernicax pertinacia. Inde ſit, vt in eo quo Deo magis placere, & quoddam ſupererogationis & perfectionis opus quis ſe facere exiſtimat, magis tum Deo, tum ſuperioribus diſpliceat. Liberet te Deus ab equo durioris ac refractorio: quia ſicut hic frenū nō ſentit, nec ei obſequitur; ita fertur quocumq; fert imperus: hinc te cū minus cogitabis, muro ſcabraſo allidet, vel in præcipitium ſe tecum deturbabit: bonus verō equus ore ſit molli, vt in admittendo freno ſacilem ſe præbeat, & gubernariac regi ſinat, ita religioſus tractabili ac blādo ſit iudicio vt obedientię frenum haud inuitus admittat, & facile ſe ex vna parte in aliā mutari ſectiq; patiat. Simeon ſtilites vti Eccleſiaſtica hiſtoria refertur, rigidā in quadragenū cubitorū columna, pperuo ſtando pœnitentiā agebat, nā in hyeme intentiſſimū patiebat, nō in æſtate ardentiffimis torrebatur æſtibus; itaq; corpus ſuum abſtinentia & ſeueritate edomabat, vt dubitarēt nōn ſolum verene homo eſſet, & homo mortalis facere & pati nō poſſe videbatur, id quod Simeon in columna & faciebat & patiebat: præfertim q̄ quotannis quadragenū ſimali ieiunio, nihil præſus comedere vel bibere videbatur. Cū ergo Sancti illi eremi cultores peregrinū hoc & nouum vitę genus in Simeone ſummopere mirarentur, inter ſe congregatione factā, deliberrant quid hic fieri oporteret, Decreturū igitur nuntiū ad eum mittere, qui ſic eum omnium nomine alloqueretur: Eo q̄ hoc nouum & inuſitatam vitę tuę genus eſt quid ſibi vult: q̄ ipſe, cōmuni & trita Sanctorum Patrum via relicta, tā peregrinā & inſolitam in eas, quā ante te Patrum nemo vſurpauit: Patres fuere in cōgregatione collecti tibi; vnanimis præcipiū, vt illud de columna deſcendas, & cōmuni ac trita, q̄ ceteri monachi ſequūtur, viā ſequare ipſaq; nouitates reliquas. Interim tamen nuntij baiulo ſignificant,

vt ſi,

ut si, hac monitione audita Simeon obediat & statim prompte hilariterque sua descendere columna disponat, facultatē illi faceret in ea manēdi, & in hac tam nouo quā rigido vitę genere perseverādi: illius namque obedientia sufficiens tum testimonium fore, hanc Dei viam esse, at, si oblectaretur, & descendere & obedire nollet, vi illū descendere & inde abscedere compelleret. Abit ergo ad Simeonem nuntius hic monitus instructus, qui vix dum Patrum iussum, vt descenderet declarat, eū ecce pedem Simeon sustollit, vt descendat, & fratribus obtemperet. Tum legat^o alterum legationis suę aperit & ait: *Bono animo esto, frater, & strenue rem gere: in hoc tuo vitę genere, Deo iuvante persevera: statio tua à Deo est instituta. Vti etiam Patribus illis visum fuit.* Notāda autē hic in primis, hinc quidem magna & mira Sancti huius viri in re tam bona, quam ipsemet à Deo esse nouerat, obedientiæ ac iudicij resignatio: illinc vero, quanti omnes illi Patres obedientiam & resignationē hanc fecerint, cum ex ea sola sufficienter colligi posse censuerint, hunc Simeonis spiritū à Deo esse; at si superiori se minime, subiecisset & resignasset, satis id esse crederint ad eum vt prauū abiudicandum.

Signū hoc apprime bonum est, ipsumque vt plurimum à confessariis ac spiritibus magistris multis in rebus usurpatur ad dignoscendum, num è bono ex spiritu ortum habeant an secus, dum V. S. ardentē pœnitens aliquis in se affectū sentit ad frequentius cōmunicandum, confessariis autē dissuadet, ne tā sæpe sacras illas epulas inear: Alius quis rigida, intolerabilique in membra sua sœuire seueritate, iterata suscipere ieiunia, flagris sæpe carnē atterere, cilicia crebro gestare, ali^o humi cubare, aliis longas inire vigilias, & alia eius generis suscipere gestit. Bonus profecto, & laudabile cum primis est ipsum grauis pœnitentiæ & mortificationis suscipiendæ desiderium, & in duobus extremis semper minus suspectū est, in partē sibi aduersam, quā favorabilem indinare, semper quippe amoris proprij

natura timenda est, & vt suspecta habenda. Nihil porro in omnibus hisce rebus melius est & minus suspitionis habens quam dum quis superiori & Confessario omnium, quæ facit & facere cupit, rationem dat, & quod ille faciendū, omittendumue decreuerit ipsum sequitur. Hac enim ratione magis Deo placebit, plusque promerebitur. Etque hæc Theologia, vt pote optima & certissima, maxime notanda: nimirum si quis efficax pœnitentiæ aliquas vel mortificationes suscipiendi desiderium habet, & eius superiori rationem reddit, illique decernenti, vt talia opera omittantur, obedit, nō modo illorum valorem ac meritum non perdit, sed adauget etiam & duplicat: ex vna namque parte horum operum & pœnitentiarum valorem & meritum, ob efficacem quā eorum faciendorum voluntatem habebat: ex alia vero ipsum obedientiæ valorem & meritum, dum eo, ita superiore iubente, facere omittit lucratur, sit quoque interdum, vt isthuc meritum maius sit, quam primum, quod maiorem quis voluntatis & iudicij abnegationem ac resignationem præferat, non faciendo, id quod tā opere facere desiderabat, quo obediat & Deus voluntatem à superiore declaratā enequatur. Hanc quoque Theologiam cœlitus edocta fuit S. Brigitta. Cum enim pia hæc mulier erga austeritates vitæque asperitatē mire afficeretur, pater spiritualis cui animam suam regendam commiserat, quodā ei tempore suavit, vt illam ita valetudine eius requirente paulū minueret. Ipsa quālibet obediret, aliquantulam tamen oblectata est, quod timebat, ne quod in virtutis exercitio anima detrimentū caperet. Sed sacratissima cœli Regina apparens ei dixit: Ecce filia, si duo è priuata deuotione ieiunare statuāt, & horum vnus (qui sui iuris est) etiā de facto ieiunet, tantum vnā is ob hoc ieiunium mercedē recipit: alius autē (qui sub alterius potestate est) superiore iubente nō ieiunet duplicē, primā quidē, quod libenter ieiunare voluit, alteram vero quod voluntatē suam abnegarit, & obedierit.

Obediens superiori corporis afflictationes vetanti meritum duplicat.

Lib. 4. Reuelat. S. Brigitt. cap. 26.

In vita Agesilai.

Hunc obedientię & resignationis modum ę Philosophi gentiles agnouerunt, & magni fecerunt. Refert enim Plutarchus, Agesilaum celeberrimum Lacedæmoniorum ducę, cum bellis contra Reipubl. hostes susceptis, iam implicatus esset, magnisq; victoriis relatis egregie patrię rem gereret, a repub. acceptu literis, quibus domum re nō perfecta reuocabatur: ę medio honorum cursu & hostibus prope deletis, quā mox expeditione intermissa, domum rediisse. Addit autem Plutarchus, maiorem eum ex hoc facto, quam omnibus toto vitę tempore gestis, honorem sibi & famam comparasse.

Eiusdę pręmium.

Lib. 6. c. 8. vita.

Maxima S. Xaverii obedientia.

Sed alienis peregrinisq; exemplis commemorandis superledeamus cum habeamus propria & domestica. Quis non mireretur magnam illam P. Francisci Xaverij obedientiam, quam non immerito B. P. N. Ignatius tanti faciebat, vt cum ille noui cuiusdam mundi conuersionem & sub Christi iugum subactionem iam velut in manibus haberet, & a B. P. N. Romę vna tantum literula, quam is in ima epistola, iuxta subscriptionę addiderat, scilicet I. euocaretur. B. Ignatius quam certissimus esset, fore vt is statim ingentem illam expeditionem intermitteret, & Romam ex vltimo pene orientę aduolaret, qui sine dubio ipsum fecisset, nisi, anteq̃ epistola ad eū veniret, iam in cęlos laborum suorum pręmium pręcepturus, abiisset.

CAPVT VIII.

In quo quod dictum est, exemplis confirmatur.

In vitis Patrum libell. de humilitate pag. 651. in noua edition.

Abbas Nestero, quo primum die Religionis iniuit, ita apud se statuit, Ego ę asinus vnum sumus, posthac esse debeo sicut ille, quidquid ei imponitur, hoc portat ę sine mora quidem, non petens, Quare aut quem ad finem? parum id vel multum sit, neutriquam obstitit, nec secus sentit, si fustigetur non prorumpit in contumelias, neu propterea minus laborat, & quod animal humile sit & contemptibi-

le, ab omnibus vili penditur & paucillo stramine sustentatur. Adhęc, sicut Asinus ne vbicumque voluerit, vadit, nec quodcumque voluerit interquiescit; nec quod vult facit, sed in omnibus & per omnia Agazoni obsequitur: ita se gerat & Religiosus. Atq; vt iumentum, nec comedit, nec quiescit sibi, sed eius comestio & quies eo spectant, vt Domino suo magis subseruiat: pari modo Religionis sibi comedere, sibi dormire, sibi recreari, sibi quiescere non debet: sed omnia hęc eo referat oportet, vt & Domino Deo & religioni melius deseruiat. Vnde Regius Propheta dese dicebat, vt iumentum factus sum apud te, ę ego semper tecum. Velut iumentum ergo te fac in religione, itaq; fiet vt multū in ea proficias.

Rofert Simeon Metaphrastes (quod & adfert Surius in vita S. Melanix Romanę) exemplum, quod ipsam monialibus suis identidem enarrare solitā scribit. Adolescens quidem seculi deserendi desiderio actus, ad quendam de priscis illis anachoretis se contulit, illius se discipulū esse velle dicens: Senex ostensurus qualem eum esse oporteret, si monachus & discipulus suus esse vellet, statuam quę in vicino erat flagellare, ac fustigare, quin & calcibus impetere iubet. Dictum factum. Percontatur deinde senex, num statua ad has iniurias cōquesta esset, vel oblectata? minime, inquit adolescens. Tum semę, Rursus, inquit, eam verbera vt prius, & ad verbera adde iniurias & probrosa verba, quod cum iterum ac tertio fecisset, roganti Anachoretę, num quid statua indignata ad iniurias has respondisset; Nequaquam ait iuuenis, erat quippe statua sensus omnis & loquelę experta. Tum senex, si inquit, ę quam uolenter ferre queas, Vt eodem ego modo agam tecum, quo tu ante cum statua, nullatenus vt indigneris, obmurmures vel offendaris, age disciplina te meę subdito: sin minus, reuertere ad propria, quia religioso statui ineptus es. Abbatissimā S. Gertrudis habebat insigni sanctimoniam pręditam, at iudolis profectoris & auste-

Homo obediens inuenio similia.

Austerit. Superiori. angus m. rium ob. iuita.

Cap. 4. m. n. spirit.

Dof. p. f. perioris a. ge. meri. obedientia.

Vit obedi. statua in. iuria fa. grif. cap. ita punit.

Monach. cum aspe. riores de. Arabari. habere S. periores.

Austeritas Superioris augeat meriti obedientia.
 austerioris, quæq; asperiora dabat respõ-
 sa. Vnde Dominum pia virgo rogabat,
 hanc ab ea asperitatem vt auferret. Res-
 pondit autem ei Dominus: Cur hanc ab
 ea tolli cupis? hæc quippe illi humiliter
 de se sentiendi occasio est. Nam cum in
 impatientiam aliquam incidisse se com-
 perit, illico demisse de se ipsa sentit, suam-
 que infirmitatem agnoscit. Ad hæc, quid
 vos religiosæ obediendo mereremini, si
 Antistita lenis & placida foret? Hunc ita-
 que in ea defectum ad exercitum vestrũ,
 vtq; obedientiam discretis, vrgere patior

*Cap. 4. mo-
ni spirit.*
 Haud assimile est id, qd de eadem San-
 ctarefert Blofius. Cum n. ipsa pro defectu
 cuiusdam personæ, quæ congregationi
 cuidam præerat, Dominum rogasset, ipse
 apprensus ei dixit: Ego ex abundãtia dul-
 cedinis, pietatis & dilectionis meæ diuinæ,
 qua congregationem hanc elegi, per-
 mitto in hære aliquos defectus, etiam
 illis, qui præfunt. Vt inde meritum con-
 gregationis augeatur. Nam multo major
 virtus est subijci ei, cuius defectus cogno-
 scitur, quam alteri, cuius opera per omnia
 probata videntur. Ego sino Superiores
 habere aliquos defectus, & ex diuersitate
 curarum, quandoq; maculari, vt magis
 humilientur. Subditorum meritum, tam
 crescit ex defectibus, quam ex profectib.
 eorum, qui præfunt, & similiter meritum
 illorum, qui benè profunt, crescit, tam ex
 profectibus, quam ex defectibus. subdito-
 rum. In quibus verbis Domini S. Getru-
 dis intellexit, superfluentem diuinæ sapi-
 entię pietatem, quam tam subtiliter & se-
 cretè salutem electorum disponit, per-
 mittens in eis esse defectus, vt ipsos ad
 majores ducat profectus.

*Difcult. su-
perioris au-
get meritũ
obediens.*
 Monachi illi veteres, vt in vita S. Anto-
 nij, Athanas. scripto prodidit, ita se obe-
 dientię deuocabant, vt asperos & infue-
 tos superiores ambirent, quib. adeo non
 cuncta, quæ faciebant, ariderent, vt etiã
 post benè facta acriter reprehenderent.
 Vt cum discipulo suo Theodosio Pachomium
 fecisse constat, ad omnem, si quis
 se ingereret vanæ gloriæ puluisculum ab
 eo excutiendum, itaq; cum expurgandũ.
 Quo a. superiores asperiores & austerio-

*Monachi
illam aspe-
riores desi-
derabant
habere Su-
periores.*
 res erant, eò illi parentiores & obsequen-
 tiores. Apud priscos illos Patres, id olim
 ad morum exercitum inter alia obserua-
 batur, vt duo se discipuli in senioris cu-
 juspiam disciplinam ac correctionem da-
 rent, cui non lecus omnib. in rebus mini-
 strabant, quam seruo suo Dominus; Vn-
 de, sicut seruum ad singula ppe momen-
 ta, reprehendendi, ac castigandi occasio-
 nem Dominus habet, qd per omnia ad nu-
 tum ejus nõ seruiat, & ita hi Magistri dis-
 cipulos suos nunquã nõ castigabãt. Itaq;
 hi interdũ quidẽ ob natura & morũ aspe-
 ritate, interdũ ad virtutũ exercitiũ, disci-
 pulos suos dure inhumaniterq; tractate,
 & vt Climacus ait ad annum viq; trigesi-
 mum, v. riis laboribus & injuriis irroga-
 tis probare solebant.

Matrona quẽdam Nobilis diues, & pia,
 tanto Alexandria patiedi desiderio tene-
 batur, vt, non solum, quæ offerebantur
 pænæ, labores & aduersa æquamiter
 tolleraret, verũ etiã nouas patiedi occa-
 siones, vltro inquireret, & quacunq; pos-
 set venaretur, vt ita magis se in patientia,
 & mortificatione exerceeret. Hæc dũ de-
 siderat, S. Patriarchã Athanasũ adit, ro-
 gans, vt sibi de quadam vidua, ex ijs, quæ
 Ecclesia oblationib.alebantur prospice-
 ret, vt eã domi suæ sustentaret, & lautè ha-
 beret. Laudat sanctũ ejus propositũ p̃sul,
 eiq; viduã omnĩũ religiosissimã optimã,
 ac morib. suauissimã dari iubet. Huic er-
 go dõi suæ sedulo ministrabat, ac de ne-
 cessarijs omnib. prospicit. Sed cũ mulier-
 culæ hujus lenitatẽ ac benignitatẽ vide-
 ret, quodq; incessanter ei ob impensa mi-
 nisteria, & bona, quæ præstabat officia,
 gratias ageret, ac beneficiã ejus assidue
 dilaudaret; Episcopũ adijt, expostulã, qd
 sibi mulierẽ, cui ad exercitiũ patientiæ &
 animæ suæ vtilitatẽ seruiret, perenti mos
 gestus non esset. Athanasius sanctum ejus
 desiderũ non satis intelligens, & ex incur-
 ria nullũ ei viduã consignatã esse ratus, in-
 factũ inquisiuit; audiens v. anum optimã
 illi attributã, & hinc petitionis ipsius finẽ
 & motuum intelligere incipiens, illius se
 votis respondit facturum satis. Iubet ita
 que dari omnĩũ asperimã, morosissimã,
 mini-

*Cass. collat.
18. c. 14. Et
pratiũ spi-
ritual. 206.*

*Anus gar-
rula, rixo-
sa, etc. ex-
erceat patiẽ-
tiam nobi-
lis & pia
matrona.*

minimèq; moratam, q̄ ait haud ita agrè
inuenire fuit, vti probam. Seligunt ergo
mulierè tā iſticitā, inſiectā, ingrātā, melā-
cholicā, cholericā, garrulā, rixofam, &c.
Quam cum domum conduxiffet, pari, i-
mo majori, ei cum caritate & humilitate
inferuire incepit ac priori. Non aliam v.
ob vniuerſa ſua obſequia mercedem, aut
gratiarum actionem recepit; q̄ querelas,
dura verba, injurias, & obloecutiones, q̄ d-
qd illi p̄ſtabat obſeqi, diſplicebat, nec ad-
mentè erat, q̄ & dicere auſa fuit, nō tam
ſe huc, vt benè haberetur, q̄ vt torqueretur
& cruciaretur cōductā videri. Interdū
quoq; ita in matronā hāc ſtomachabatur
vt nec manus ab ea abſtineret. At q̄ ſancta
mulier tacebat, & patiētiſſimè ferebat in-
jurias, obſeq̄a interim & ſedula miniſteria
adeo nō omittens, vt duplo triploq; etiā
eadē inangeret, & quo majorib. ab ea in-
jurijs afficiebatur, eo obſq̄a beneficiaq;
majora illi deferebat. Quib. illa exercitijs
miſi. è ſe in ſpiritu p̄ficere, & merita ſua
increſcere, cōp̄iebat. Quare Episcopum
adit gratias actura, q̄ jā demum ſuo deſi-
derio & voto ſariſfeciffet, ſibi patientiæ
excolēdo magiſtri dādo, q̄ quotidie me-
riti adaugēdi eſſet occaſio. Quib. cum his
alijsq; id genus ſanctis exercitijs ſeiſam
totā impenderet Domino demortuā eſt.

Abbas Pæmenes referre identidem ſo-
lebat, q̄ ſibi Nouitio contigerat ſub Ab-
bate Ioseph. Cum n. Abbas Ioseph pul-
chram ſuo in cœnobio ficulneā haberet,
quotidie mane Pæminem ex illa come-
dere jubebat, q̄ ſanè p̄ abſtinentia, q̄ mo-
nachi tunc p̄ſtebantur, inſolitum ſatis &
inuſitatum erat, ſed cum die quodam ve-
neris ſolemni, eum de hiſce ficubus edere
juſſiffet; Pæmenes eas tangere non fuit
auſus, ne illi diei j. junium, ab omnib. ita
receptum & vniuerſale, violaret. Verum
cum eum poſtea, ob inobedientiam, re-
morderet conſcientia. Abbatem acceſſit,
& ait: Ignofcas mihi Pater, eſt q̄ te rogē:

Diſcretio Superioris in tentando obedientiam ſuis ſubditi.
Quare cum tantam nos abſtinentiam p̄-
ſiteamur, quotidie me juſſiſti de ficubus
edere, ac præſertim diſtali, qualis eſt hic?
qua p̄pter dico tibi, hodie me ratione je-
junij, q̄ hac die cōmuniter omnes ſeruari

ſolemus, non parum fuiſſe conuſum, id-
eoq; nec auſum comedere. Nihilominus
pudet me, & mea me morder conſcientia,
quod in leui hac juſſione, minimè tibi ſim
obſecutus, cum non ſine cauſa tale quid
mihi te ſciam injungere. Ad q̄ ſic reſpon-
dit ſenex: Fili veteres illi Eremiticōlæ ſub
initium tam facilia, practicabiliaq; ſuis
non imp̄bant, ſed ea, q̄ prima facie q̄ in-
terdum ineptiæ, ſtolidæ & ſtultæ vide-
bantur, vt nimirum periculum facerent,
num judicii reſignationem, & veram vol-
untatis ſuæ ſubmiſſionem adepti eſſent,
& ſi hæc ſine reſtatione & hæſitatione
eos peragere videbant, exinde nō niſi ne-
ceſſaria & conuenientia ijs injungebant.

In vitis Patrum legimus, quendam de
antiq; illis Monachi, quatuor in cælo or-
dines juſtorū vidiffie. Primus erat eorū, q̄
miram in ſuis morbis patientiā habuerāt,
Deoq; ob eodē gratias egerāt. Secundus
priori eminentior, eorum q̄ pauperes &
p̄grinos colligebāt, teſtoq; excipiebāt,
agris miniſtrabant, deniq; opera miſeri-
cordiæ exercebāt. Tertius illorum, q̄ te-
liſtis omnib. magna in pau p̄tate, & abſti-
nentiā, in eremo viuebāt, orationiq; im-
penſus vacabant. Quartus deniq; omni-
um excellentiſſimus, erat illorum, q̄ ex a-
more Chriſti Jeſu viuebāt in obedientia,
alienæ ſe voluntati in omnib. ſupponētes
Hos videbat in collo torques, & collaria
aurea habere, majoriq; donatos gloria, q̄
reliquos. Quo ſpectaculo obſtupescens
cum rogaret, q̄ obrē poſtremi hi majore
bearentur gloria, q̄ monachi ſolitarij, &
reliq; omnes, ideo id audiuit fieri, q̄ mo-
nachi in ſua ſolitudine, & q̄ operib. miſe-
ricordiæ ſe totos impendebant, in eo, q̄
agerent, p̄p̄riam voluntatē adimplerent;
obediens v. minimè, ſed eam Deo immo-
laret: atq; vt voluntas tanti in homine ſit
ita etiam ſacrificare & offerre, tanti co-
ram Deo meriti eſſe. Torquium deniq;
illorum aureorum honorem in compen-
ſationem illis dari p̄ eo, q̄ ſuas ſub obe-
dientiæ jugo ceruices inflexerint.

His non diſſimile eſt, quod de Abbate
Pambone refertur. Hunc n. cum quatuor
Anachoretæ viſitarent, & omnes quidem

Obedientia præſtat pauperi, hoſpitalitati, &c.

Anor ſu obedientia impudētior.

Torquium aureum merito obligat.

virtu-

virtute singulari excellentes (primus namque in jeuniis & grauibus asperitatibus, quas suscipiebat, precipue eminebat, secundus in paupertate, tertius in ardente erga proximum caritate; quartus denique viginti & duobus annis sub obedientia vixerat) postremum hunc tribus alijs anteposuit: Qua inquit hi eam, quam habent virtutem, propria voluntate conseruauerunt; hi vero sua voluntate penitus enuta, alienae se seruum fecit. Addebatque insuper eos, qui ita faciunt, & ad finem vsq; perseuerat, vere Martyres dici posse.

CAPVT IX.

Vnde sinistra contra obedientiam, iudicia in mente enascantur, & quibus aduersus ea medijs vtendum sit.

Immortificatio nostra radix est & causa, e qua fiat, vt in animo nostro iudicia & varia contra ea, quae a Superiore praesciuntur rationes exoriantur. At dicet aliquis tantum dem ferè id esse, ac si roga-remus, vnde fit, quod aliquis superbiat? nobisq; responderetur. Ex defectu humilitatis. Cerrum est, namq; si iudicium bene mortificatum haberem, fore vt magnam in obedientia simplicitatem, nulla a iudicia contra eam sentirem. Verum illud, hi non quaero, sed quod dico, h. e. quia in passionibus & appetitibus nostris immortificati sumus, & propriorum commodorum, voluntatisq; propriae adimpletionis nimis quam amantes, nec ad omnia, quae mandari nobis queant, indifferentes & resignati; inde est, quod quando id imperatur voluntati & appetitui nostro repugnat, multum nobis in contrarium rationes & iudicia occurrant. Quisq; ergo ad se ipsum ingrediatur & consideret, quando nam potissimum sibi contra iussa superiorum iudicia & objectiones oboriri soleant: cum quid precipitur, a quo auersior est, eum non conceditur, quod desiderat, eum mortificatur, & vicus supputans durus tangitur, tum cumulatim acervatimq; apparentes quosdam aduersus, id quod mandatur rationes comperi & insurgere, at, cum iudicetur, quod placet & sapit, tunc nulla in

contrarium iudicia rationesve occurrunt; sed omnia mirè conformia videntur, nihilq; eo dari posse conuenientius & aequius.

S. Hieron. nuper illud Osee, *Et factus est Ephraim, quasi columba seducta non habens cor, comentans, rogat, cur columbae, non a alijs auibus, effraim animilerit? Ac respondet, alias illas aues, etiam cum vitae propriae periculo pullosum suorum vitam tueri, & cum miluum, accipitrem, coruum vel colubrum nidis suis appropinquare vident, hinc & inde circumquaque volitare ac reuolare pullos suos qua possunt defendendo, & cum vltetius vim populare nequeunt, suu voce querula ac gemebunda queritatione, dolorem quem hoc est raptum sentiunt, testati: at sola columba pullos suos non propugnare, illi ablati non conqueri, nullum doloris sensum ostendere, non denique postea eos querere: Ideoque Ephraim columbae comparari. Hinc etiam columbae similes, vt simus, Christus Redemptor noster suadet, vt nimirum cum pulli, i. e. quod amamus, & erga quod afficimur, nobis a superiore auferuntur, columbae instar minime resistamus, non murmurando contra diuina, non expostulemus, non aliquem propterea doloris sensum ostendamus. Adeo, vt sola est nostra immortificatione, atque ea, quam in eo quod voluntati nostrae refragatur, sentimus difficultate & repugnancia contraria illa iudicia enascantur, proinde precipuum, quod contra hanc tentationem a parte nostra adferre remedium possumus, est, vt nos ipsos penitus mortificare, & propria voluntate, exuere, sed circa omnia, quae de nobis Superior statuere vult, indifferentes admodum & resignati esse procuremus, & nihil nostra interesse putemus, aut curemus hanc vel illud nobis ingeratur.*

Hic de causa Patres illi antiqui, ceu boni spiritus magistri, subditos suos diuersimode & identidem exercebant, huiusmodi ipsis mandata imperando, quae extra omne propositum, & rationi discouenientia videbantur, cum vt obedientiae illorum periculum facerent, tum propriae in ipsis voluntate ac iudicium retrunderent, itaque omnino extra pro-

Homo religiosus columbae similis esse debet, sine querelis.

Matth. 10. 16.

Religiosum oportet capere intellectum.

obedientia
martyrium
dicitur.

Amor sui
obedientia
impeditur.

propositū videbatur, apprimē ad propo-
sitū faciebat rationiq; consentaneū erat.
Pluris anq; tua interest mortificari, pro-
priumque voluntatem & iudicium tuum
frangi, vtq; te in aduersam & contrariam
partem rapi sinas, q̄ quodcunq; demum
aliter faciendo sequi lucrum poterat, sē-
pē superior hoc vel illud perdi vult. Vt te
lucri faciat, tibi que profit: q̄ profecto à
parte rei iactura non est, sed potius lucrū.

*Equo effre-
ni compa-
ratur ho-
mo in reli-
gioso statu
exercēdus.*

Sicut q̄ equos effrenes, & refrenarios do-
mant, modo concitato, modò lento eos
gressu ambulare faciunt, modo in gyrum
circumagunt, modo in medio circo sub-
ito retroflectunt, modo denique in medio
cursu derepentē contractis habenis, im-
perū quo feruntur inhiēt, vt hoc modo
lupatis parere, morusq; suos impetuosos
& incit⁹ cohibere discāt. Non aliter quo-
que boni spiritus Magistri facere solent.

*Exercitiū
cæca obe-
dientia.*

Sic S. Anton. cū discipulo suo Paulo sim-
plice fecisse legimus: cui cū vestē confu-
endā dedisset, eandē jā consutā mox dis-
soluere, ac sportas cōtentas retinere ju-
bebat, sic alij discipulos aquam ē puteo
haurire, jā haultā v. rursus in puteū refū-
dere mā dabant. Sic B. Franci. locium suū

*1. par. chro-
nic. minor.*

F. Massēum in media platea tā diu in orbē
circumagi iussit, donec vertigine laborās
& sensib. stupefactis in terrā corruit. Sic
deniq; alij, q̄ primum religionē suscipie-
bāt, lactucas, brassicas, aut alias id genus
herbas, in verso modo, i. e. radice sursum à
seniorib. plantare iubebantur, vt sic eorū
obedientia exploraretur, voluntas & sen-
sus proprius radicatus ex animis ipsorū e-
uelleretur, ac ne minimum quidē proprii
iudicii priuata volūtatis vestigiū super-
esset. Vtinā v. hoc exercitiū genus hodiē
frequēntiori in vsu esset! nā si cui jam fre-
quēter imperatum esset, vt q̄ benē fecerat
dissolueret, ac resueret, jamq; rei huic as-
suefactus esset, minimē turbaretur, aut æ-
gē ferret, si quando ob quid malefactum
reprehenderetur.

*Defectus
obedientia
immortifi-
catio no-
stra.*

Verum enim v. q̄ hęc mortificatio, &
integra sui resignatio, in signē quandam
perfectionē exigit, hinc, in te rea, dū ad cā
nō pertingim⁹, ipsamet nostra immortifi-
catio, nobis hūc in finē vsū esse poterit,

eam nimirum agnoscendo, omniaq; ma-
la nostra illi ascribendo. Et erit hęc opti-
ma ratio, ad impediendum, vt q̄ contra o-
bedientiam nobis occurrunt iudicia &
rationes nullatenus nobis moueant, in-
telligens n. hęc tuo ē defectu & imperfe-
ctione propria ortum habere pro nihilo
illa facies. Infirmus qui suam cognoscit
infirmiorem & ægritudinē probē novit,
etiamsi summopere sitiat, potum tamē si-
bi non conuenire, catapotia. quamlibet
amara sint, & sanguinis mīauroem, esto
dolorem causetur, sibi per necessaria esse:
atq; ideo proprio appetitui non credit, si-
biq; diffidit, sed totum se medico subijcit
illius iudicium ac sententiam sequens, e-
amq; meliorem suæ proponens. Quod se
infirmū esse cognoscat in causa est, vt sibi
ipse non fidat, sed medici iudicio acquies-
cat. Sic & nos quotquot sumus grauiter
ægotamus, vtpote amore proprio & in-
ordinatis passionib. corimum nimio opere
oppletū habentes; hinc, vt ægroti, aliud
concupiscere non scimus, q̄ q̄ noxium &
damnosum est, quod a. salutare & salubre
hoc displicet, cruciat & nauseam creat. Il-
lud idem ergo remedium vsurpemus, q̄
vsurpat ager, sanitatis recuperandæ au-
dus. Non nobis ipsis, sed superiori creda-
mus nos medicanti & regenti, & quod ip-
se mandat & ordinat, vt bonū & fructu-
osum id habeamus, cuncta q̄ in contrariū
nobis efferruntur iudicia parum jurando,
sed ea velut ægri somnia ac phantasmata
habēdo. Atq; ita fiet, vt iudicia & rationes
contra obedientiam, & superiorum iussa
occurrētes, adeo tibi haud nocitura sint,
vt magnum ex iis, fructū collecturus, in
que obedientia magis confirmandus sis,
statim quippe ad te ipsum reflectēs dices:
Hem, quā æger sum, ipsum bonū, & quod
utilitatem adferre natum est, fastidiū mi-
hi generat. Et sanē alio signo, ē quo intel-
ligam hoc esse, id quod conuenit, & quod
melius est, opus non habeo, quam quod
id mihi fastidio sit, & aliquas in eo diffi-
cultates sentiam: quia æger sum: & pro-
inde palatum deprauatum habeo, & vi-
tium.

*Ægroti si-
mili
debet
dies.*

*1. Cor.
14.*

*2. 1.
14. 19.*

*Ratio sub-
iecta pre-
senti.*

In igne ergo aduersus omnia, quæ in
nobis

nobis non solū contra obedientiā, verum et fratres nostros, oriūtur iudicio, remedium est, q̄ primū ad nos ipsos reflexio nē facere, ac dicere: Ego sum qui cæcū & errabundus in tenebris palpa: q̄a quod bonum est, mihi videtur malū, quale ego miser iudicium habeo, vt secundū meum vnus alia omnia conformare ac dirigere velim? sic quando fratris cuiusdā tui conditio mores, ac procedendo modus tibi displicent omnem in te culpam conferat necesse est, ac alias, Quia ego deprauatæ naturæ sum ac mali genii hinc hoc & illud mihi graue accidit, in me vno & non in alio illo culpa refidet.

Præcisio diabolica est, vt tentationes proponat quasi veras rationes,

1. Cor. 11.
14.

Aduersus singulas tentationes saluberrimū remedium est, nosse eā esse diaboli tentationem. Nā caco dæmon, cum quēpiam tentat, omnimodis allaborat, vt tēratio ius, non tentatio, sed mera videatur esse ratio, vt decepti in casses incidamus. Quemadmodum venator, dum laqueum feris struit, ita eum collocat, vt non tam pedia & laqueus, quā esse videatur, quasi animal aut auis eum videret vt laqueum: ad eundem modū facit & dæmon: *transfiguratur enim se in Angelum lucis*, vt lucem & claritatem esse cedamus, id quod caligo est & mære tenebræ. Liberet te à tentatione Deus, quæ nō tam tentatio quam euidentis esse videtur ratio. Quando te iudicia tua ita transuersum agunt, vt iam credere te faciant, non passionem aliquā id esse vel tentationem, neque ideo id te dicere, quod per magni tua id interfit, sed tantum quod res euidentis sit, quamque nemo non aperte & ad oculos tam in præsentissimo versari periculo & difficile personaberis. Nam quæ aliqua boni apparentia & prætextu tentationes colorantur, grauiore ea sunt & periculosiores. Quando se tentatio aperto velut vultu spectandam dat, multa ad eam superandam adhibere media potes, ac quando non tam vt tentatio, quam vt quedam ratio haberet quomodo eam effugabimus? cum quis non vt hostem se, sed vt amicum gerit, quomodo ab eius dolis nobis cauebimus? Illustris qui-

2. 2. tract.
14. 19.

dam Dei seruus dicebat, nequiquam eos se timere defectus, quos aperte nosset & abominabatur, sed quos ignorabat nihil ducebat vel excusabat.

Vt ergo ad propositum reuertar dico, quando nobis contra superioris iussu iudicia & rationes in contrarium occurrant consultum esse, statim ad nos ipsos reflectionem facere, & credere, illas ex infirmitate, immortificatione & defectu nostro ortum habere; atque idcirco eas pro nihilo ducere. Et merito tanta quippe est arcus nostræ & sensuualitatis lagacitas, vt ea statim multas rationes apparentes excogitet & ad inueniat, ad id quod illi sapit & placet, amplectendum; multæ veri in contrarium inconuenientia, ad ipsum abiudicandum. Nam amor proprius ac philautia & passiones quæ in nobis dominantur; ita nos excæcant, vt facile noscā inducant, ad longe secus de re qualibet, quam reuera est, iudicandum ac credendum. Ac velut ei qui intensa laborat sibi, aqua videtur dulcissima, sapidissima, & optima, propterea quod iuxta appetitus sui dispositionem iudicat: ita ei qui effreni & viua aliqua passione laborat, inordinatus quem habet affectus, rem longe aliter quam in se vere est representat, & veritati contraria diiudicare facit. Cum autem ex se intelligat homo à terrenis affectionibus se immunem non esse, sed multis inordinatis passionibus subiectum; non est quod proprio iudicio facile notatur, quin potius ipsum, ceu male affectum, morbidum & inimicum consideret, vt sibi ab illo caueat.

Passionis iudicium corrumpunt.

Satis autem nobis esse non debet, quod nos ab his iudiciis transuersos agi non sinamus, vt danda insuper opera, vt in maiore nobis tentatio omnis cedat prouentum, & magis ob eam nos confundamus, ac humiliemus, dicentes v. g. Quid? Itane superbus sim vt si, nostra contra superiorem meum iudicia formem. Mene, qui idcirco ad Religionem veni, vt omnium sim peripsem & ppudium, anteferre me

Y velle

Par. 2. tra-
cta 4. c. 22.
Tetationis
ex superbia
ora humili-
tate re-
vundanda.

Luc. 1. 7 1.

Media pro
abnegatio-
ne iudicii.

Primū non
fidere sua
prudencia.

Aristot. 1.
Rhetor. 6.
3. Polit.

velle ei qui caput meum est & omnium superior! Equidem huc non veni, & imperem, regem, gubernem, sed obediam, & imperanti taceam. Ego ductorem meum iudicare non debeo, sed ipse me. Est hoc ergo generale quoddam perutile tamen ad fructum ē qualibet tentatione eliciendum remedium. Ex ipsa scilicet superbia, & vana gloria, quæ nos titillabit, nostri profundius humiliandorum occasioem & materiam capere. Nam sicuti etheriaca & antidoto dæmon venenum, parare conatur, efficiendo nimirum ut ob virtutem & ipsamet humilitatis actum superbiamus, ita nostrum ē contra est ē veneno theriacam & alexipharmacum conficere & ex ea quæ nobis oboritur superbia, nos magis humiliandi occasionem sumere, v. g. Mihine qui ita vilis, scelestus & imperfectus sum, superbiendi veniat occasio? Mihine id quod facio malum, evanescenti ansa sit, ideoque magnifere & æstimari velim? Sed hinc facile patebit, ecquis sim. Mirabili hoc stratagemate cuncta Dæmonis stratagemata eluduntur (salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium qui oderunt nos) inde scilicet lucrū & fructum capta-re conando, vnde ipse nostram elicere perniciem molitur.

Possumt adhæc aliæ rationibus nostris non credendum, iudicia priuata pro nihilo ducenda, sed semper nos ipsos ut suspectos habendos, media adhiberi. Primo, si enim, ut quidem Sapientes communiter dicunt, summa ac vera prudentia est, propriæ prudentiæ nullis prorsus in rebus fidere, quanto magis locum id habeat in rebus propriis, quarum quis pars est? Certum id namque est ac primum in morali philosophia principium, neminem esse rectum sui ipsius iudicem. Neque enim homines communiter suis ipsorum in rebus boni iudices sunt, quod passione & philautia ut plurimum exæcemur. Vnde nos nefas est propriis iudiciis fidere; sed superioris iudicium in omnibus sequendum, & illud ut certissimum & irrefragabile tene-

dum. Secundo non parum huc confert cogitare, quod subditus non nisi particulares aliquas rationes sibi occurrentes consideret; Superior vero tam has quam alias multas, quas subditus & non scit, & scire non potest, respiciat. Et licet solum particulares hæc rationes considerando, melius forte esse id quod tibi occurrit; melius tamen non est si omnes rei rationes, quas superior nouit simul considerentur. Atque ita, non solum in via Religionis & perfectionis, verum etiam in lege prudentiæ, insignis indiscretio & superbia est, si quis ob vnam atque alteram rationem quæ sibi occurrit diiudicet & damnet id quod superior decernit ac statuit, cum has superior ante & viderit, & mature excussas ad in eundem sapius reuocari, & super alias non contemnendas habeat, ob quas aliud facere conueniat. Sanctus Augustinus egregiam quoad hoc propositum a capite, quæ superior hominis pars est, similitudinem trahit. Anima quidem inquit, vniuersum hoc corpus nostrum animat & viuificat; sed in capite omnes quinque sensus, visus, auditus, odoratus, gustus & tactus, vigent & stabulantur: cum in cæteris membris solus sit sensus tactus, atque ideo reliqua membra capiti subdita sunt, ipsumque iis. Superior & Rector ad eadem regenda & gubernanda superstat. Sic ergo in Superiore & Præposito velut in capite omnes quinque sensus habitant; in te vero eeu in membro, solum vnus. Tu vnam solam particularem rationem tangis, & præ oculis habes; Superior vero omnes simul: audit quippe videt, & nouit, quidquid eo in casu later. Vnde membra omnia vni capiti se submittant necesse est. Quin etiam de rebus sæculi vulgo dici solet, plus stultum scire domi suæ, quam virum sapientem alienæ. Quanto ergo plus Sapiens sciet domi suæ, quam stolidus alienæ? At Salomon, *Eccl. 1. 17. Non iudices contra iudicem, quoniam secundum quod iustum est iudicat. Cæue inquam quia indiscretio est id velle iudicare,*

Tertio
gitare
riorē
re bo
com
subdi
tanti
natu

Quar
recog
quati
iudici
frie de
fimus.

care, quod nescis, tunc quo tendat, tum unde veniat; imo quod nescire quidem potes, neque etiam te scire expedit.

Tertium cogitare superiorem curare bonum commune subditum tantum priuatum.

Tertio, non parum quoque ad iudicium nostrum resignandum, superiorisque iudicio submittendum, conferet, considerare, superiorem vniuersale ac commune domus ac Religionis totius bonum spectare, te vero ceu priuatum aliquem non nisi tuum vnius bonum, & priuata commoda præ oculis habere. Atqui bonum commune & vniuersale particulari semper præferendum est. Unde etiam videmus res naturales interdum, ad commune & vniuersale boni conuersionem, secundum particulares & naturales suas inclinationes non operari. v. g. aquam in angusti orificij lagenæ deorsum non effluere, alias contra, naturam sursum ascendere, ne quod decur vacuum, propter vniuersi perfectionem, vt loquuntur Philosophi. Ita suis quisque priuatus cedere commodis & inclinationi proprie debet, vt bonum commune cui superior attendit promoueat.

Quartum recogitare quoties nos iudicium nostrum deceperit.

Quarto multum quoque ad iudicium nostrum non credendum iuuabit longe illa quam nostri ipsorum habemus, experientia. Quam multa namque alias vt verissima credidimus & habuimus, & quasi certissima affirmauimus, in quibus tamen aperte decepti fuimus opinionem nos nostram mutare necesse fuit, & postea credidisse nos puduit quod credidimus; & iudicasse quod iudicauimus? si quis te bis terue decepisset, amplius ei non fideres; cur ergo tui ipsius iudicio iam toties ab eo illusus confidis? Unde hæc de sui ipsius ignorantia, & iteratis illusionibus experientia, efficere solet, vt quibus in rebus iuniores temere & facile quid constituunt, in iis seniores longe cautiùs & circumspiciunt procedant, vt pote prudentiores, naturiores, & longe rerum vsu experientiores.

CAPIT. XL.

Tres rationes, cur superioribus obediendi velut Apostolus declarantur.

Obedite præpositis vestris & subiacete eis: ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddaturi, vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes; hoc enim non expedit vobis. Tres hæc in verbis Apostolus rationes assignat, quibus nos ad Præpositis nostris obediendum exhortatur: quæ quoniam à Spiritu Sancto profectæ & ore Apostolico prolatae sunt, non possunt non esse bonæ & peritiles. Prima est obedite Præpositis & Superioribus vestris; & quodcumque dixerint vobis, illud facite. Intelligitur semper, vbi cumque nullum fuerit peccatum, vt iam supra declaratum est: atque hoc fundamentum in omnibus quæ dicturi sumus, semper præsupponendum & spectandum est. Subiacete ergo eis: ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddaturi. Vna de maximis, quas nos qui in Religione viuimus habemus consolationibus est, quod secuti certissime sumus; hæc superioribus iubentibus obsequendo & parendo recte procedere. Errare quidem potest superior, hoc vel illud mandando; pute tamen certus es, te, si quæ ipse mandat exequaris, ne utquam errare: quia à te aliud nõ exigit Deus, quam ad quæ iussa sunt, sedulo sis diligenterque executus: & hoc respondendo, sufficienter tuam in Dei tribunali causam iustificaueris. Non tibi ratio reddenda est, nec rogaberis an quæ mandata sunt bona fuerint, vel an quid aliud futurum fuisset melius: hoc namque ad te non pertinet; nec tuis rationibus accensetur; soli superiori de eo erit ratio reddenda. Faciente te ex obedientia quod iuberis, è tuo id **D** & **V** s libro erudit, & Superioris

Heb. 13. 17.

Cap. 6.

Prima ratio cur obediendum superioribus quia obediens errare non potest.

In Regul.
Monast.
c. 6.

Obedientia
suum secu-
rum reddit
in ministe-
riis qua
proemio im-
penduntur.

libro, adscribit. Vnde exclamat Sanctus Hieronymus, *O summa libertas & magna obedientiae securitas, qua obtenta vix possit homo peccare!* Quodammodo nos, inquit, obedientia impeccabiles facit.

Nobis sane in primis qui proximo iuvando nos impendimus, maximae consolationi est, quod certissimi simus hac nos in functione Dei voluntatem facere. Si in saeculo ageremus, quantumlibet pij & boni essemus, quantumvis intentum Deo placendi desiderium haberemus, semper anxij tamen essemus, dubitaremque, Deone foret gratius meam proximo me operam deferre, an mei solius saluti innigilare? At hic in Religione ab his difficultatibus liberi prorsus & expediti sumus: nostrum namque institutum est, proximis qua possumus opitulemur; atque hoc sine nos Deus ad societatem vocavit & ipsemet haec nobis ministeria iniungit. Vnde certi sumus diuinae nos Maiestatem in eis complacere. Non auderet nostrum quis in saeculo vltro in confessionibus audiendis vacare; imo esto ei rei vacaret, semper tamen timeret, vtrum in hoc Deo placeret, nec ne; vltimum hoc faciendo damnationis periculo se exponeret, an securus. At modo secure aures confitentibus dat, & certus est in hoc se Deo seruitium praestare & obsequium. Ipse te concionatoris, confessorij vel superioris officio vltro non ingessisti; ad illud ne aptus vel ineptus sis, viderint superiores, qui his te applicuerunt, Deoque de eorum rationem dabunt. Ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri.

Gradu 4.

Suffragator his accedat Ioannes Climacus qui, inter alia, quae obedientiae consignat epitheta, eam esse excusationem apud Deum. Si enim roger, cur fecisti hoc? dicam, quia id mihi iniunctum fuit. Atque hoc mihi apud eum excusatio & purgatio erit instar omnium. Est praeterea, inquit, navigatio segura, ac iter, quod dormiendo conficitur. Sicut enim qui in nauis sedet vel dormit, semper nihilominus pergit, nec est vt de suo cursu & iti-

Obedientia
similis ei
qui dormiens
secure
navigat.

nere hilum sollicitus sit, quod nauarcho totum id curae sit. Pari modo Religiosus, qui sub obedientia agit, cum se ad dormiendam componit (id est, omnem rerum agendarum curam & sollicitudinem deponit) quiete ad caelum & perfectionem proficitur: quia superiores, qui eius sunt naucleri, & huic nauis praesunt, pro eo vigilat. Enim vero non parui; at per magni faciendum est, alienis brachiis inuitendo & super humeros fortiores reclinando procellosum mundi huius pelagus posse traicere. Hanc porro Deus gratiam Religioso facit, qui sub nutu alieno viuit; omne namque onus est pondus reicit, in humeros superioris, ipse vero plane quietus est & exoneratus, vt necesse non habeat curare; hoc cunctis melius sit vel illud.

Hoc scilicet homines pios & virtutis studiosos inter caetera quam maxime mouet, vt obedientiae se iugo subiiciant, & religionem ineant, nempe vt ab infinitis perplexitatibus & angoribus, quibus vita mundana obnoxia est, liberi penitus fiant, & certam Deo seruiendi ac placendi viam habeant. Nam esto ea, in quibus in saeculo se occupare volunt, bona sint, nesciunt tamen, an ipsorum sit proprium iis vacare; neque enim passim & indiscriminatim omnium est facere quidquid bonum est, praesertim quando id vires nostras excedit vt est, alios docere & regere: Vnde bene magnus quidam doctor aiebat, quod humi sarmenta ex iussu alieno colligere mallet, quam proprio ex arbitrio alius operibus insignibus atque illustribus intendere. Nam in eo quod ex obedientia faciebat, certus ac securus erat, Dei se voluntatem facere, in aliis vero rebus incertus. Neque solum in ministerijs & occupationibus quae proximo impenduntur, obedientia securos nos reddit, & a multis perplexitatibus & difficultatibus liberat; verum etiam in rebus particularibus ad nostri ipsorum in spiritu profectum spectantibus. Etenim si in saeculo agens Deo seruire vellem

Obedientia
securus
tam ralis
hominum
in rebus
prius parti-
tribus.

lem, perplexus hæretic & incertus, an nimis multum concedam, vel nimis parum? Plus nimio dormiam, vel minus quam satis, si an pœnitentiam ægum supra vel infra quam oportet? an deniq; orationi parum vel multum temporis impendam? Ad hæc in Religione omnia illa dubia ablata sunt: comedo enim quod mihi datur, tempore præstituto, dormio alperitates à maioribus decretas & limitatas subeo. Omnia enim illa ita hic à superioribus considerata, & ponderata sunt, ut securus sim & certus me obedientiæ ordinem sequendo, Dei voluntatem facere. Et non solum quoad ea quæ ad spirituum spectant, verum etiam quoad temporalia hocce vitæ genus quietissimum & suavissimum est. Nam sicut qui nauem rebus omnibus necessariis instructam & benè præuisam conscendit de nullo sibi comæatu prospiciat oportet: Ita Religiosus ab omni rerum necessarium procuracione prorsus liber est. Adcò ut non animarum tantum, verum etiam rerum ad corpora nostra spectantium, curam superior habeat patri vtrumq; cura aduigilans, ut te necesse non sit curare ante quid comedas aut quo vestiaris, quò sis, ad Dei obsequio impensius vacandum & liberior & expeditior. Quod ita quidem oprandum, tantiq; faciendum est, ut Ioannes Abbas referente Cassiano illud quieti contemplationis prætulit: cum enim continuis triginta annis in Monasterio in reliquorum communitate vixisset, statuit conobiticam vitam relinquere, & solitariæ se applicare, quo contemplationi totus & assidue vacaret. Ergo etiam adit, (tunc quippè id licitum erat) & viginti in ea annos mansit tam crebris à Deo mihi consolationibus perfundi, & ad tam sublimem contemplationem rapi solitus, sui ut corporis prorsus obliuisceretur, nec suum sensus officium expleant; vsque eò ut vesperè haud recordaretur, hodiene comisset, an heri. Hic autem etsi ad tam sublimem contemplationis gradum peruenisset, tan- tasque in solitudine delicias experire-

tur, nihilominus decreuit, illo solitudinis statu relicto, denuo ad monasterium reuerti, & in sociali vita sub obedientia viuere. Atq; ut statuit, ita & fecit. Hac autem ratione ad hoc factum motus fuit; quod & si in Monasterio non tam frequentes sint mentis eleuationes & contemplationes, atque in solitudine; huncce tamen defectum in monasterio per sanctam illam quietem & tranquillitatem, quam Religiosus ab omni, quæ de crastino laborat, sollicitudine & curis vacuus in se sentit, diceret suppleri. Multò verò magis omnia hæc compensat ea de qua hic tractamus securitas, quod nimirum in congregatione & vita communi, homo securus sit, se, in iis quæ agit Deo complacere, & protunc quidem nihil maiestati illius se gratius facere posse.

Nonum ecce nobis qui in religione sub obedientia viuimus, Deus quodammodo dat Moysen, ut olim suum dedit Israelitis, qui nimirum in montem conscendat, & Dei nobis voluntatem declarat. Vnde etiam dicere ipsi possemus, quod eosdem Israelitas, si quando difficilis & implexus quidam nodus, incidebat, dicere solitos legimus, *Eamus ad videntem*, cum ut consulamus. Prophetam, *videntem* vocant; quod is Dei voluntatem & videret, & intelligeret, populoque eam deinde declararet. Hoc portò bono nos Religiosi non caremus, ut potè qui in omnibus difficultatibus & casibus perplexis dicere possumus, *Eamus ad videntem*, ad eum inquam quem nobis Deus in prophetam dedit, suumque supplere locum voluit. Vnde eadem benedictione & beatitudine gaudemus quam in populi Dei persona Baruch Propheta exarrat, *Beati sumus Israel, quia quæ Deo placent, manifesta sunt nobis*. Beati inquam ac felices sunt Religiosi, qui, quæ sit voluntas Dei, quid ab ipsis fieri velit, & per quid diuinæ eius Maiestati magis placituri, & gratiores futuri sint, sciunt & norunt.

Alterà Apostoli ratio est hæc: *Ut sup. Secunda cū*
peri-

*Ger. on. p. 1.
Alphab. 19.
lit. B.*

*Sequior est
Moyses qui
dem subdi-
tis Religio-
sis.*

*Propheta
quoque &
interpres
diuina vl-
tationis.*

1. Reg. 9. 9.

Baruch 4.

Secunda cū

*Ratio cur
obiendum
superiorib⁹
nempe ut
unus gu-
bernandi
alieniemus*

periores cum gaudio hoc (officii sui partes) faciant & non gementes. Comparatur ecce Superioribus Apostolus, eorumque commiseratione tangitur, videns quam graue sit humeris eorum impositum onus. Unde nos etiam atque etiam commonet ut in obediendo faciles & prompti simus, ut hac nostra parentia onus ipsorum alleuiemus. Cum ergo fat laboris ac molestiae superior habeat, & intolerabile quoddam humeris onus gesserit (ut potè cui de omnibus tam quae ipse quam quae tu agis, reddenda ratio est) noli praegravans hoc pondus ad cumulum insuper addere; obedire & regi detrectando. Graue profectò & molestum superiori est, quod subditus vsque ad eò immortificatus sit, ut de eo quod velit statuere non queat, nec pro libitu audeat illi, quod expedire iudicauerit, imperare; sed semper anxie ac timide secum disquirere anidè debeat, æquane id mente sit accepturus, utrum id audiens non oblectaturus, utrum non statim sit in conuenientia allegaturus, ob quae minus facere velit ea quae sibi displicent; quo item modo & artificio hoc ipse illi iussum aperiturus ita sit, ut benignus id auribus accipiat, ipsumque haud iniurus exequatur. Graue indubie atque acerbum est, huiusmodi subditis quid faciendum praescribere, perinde atque est homini, cum membrum infirmum & male affectum mouere cogitur. Si pede aut brachio luxato vel laxo uti debeas, quam id tibi est laboriosum, quantum motus hic dolorem & eruciatum adfert? Ecqua verò doloris huius & eruciatu causa? Male affecta sunt membra ista, ideoque quam difficillime mouentur. Nam tantum tibi pedis huius motus eruciatum parit, ut ne vel vno quidem passu eris summe necesse sit, procedere, aut hinc illuc transire sustineas, imò ne tantum dolorem ferre cogaris insignem saepe rerum tuarum facere iacturam malis. Tantum quoque è brachii luxati motillatione vel minima dolorem percipis, ut ne ori quidem ma-

num quo cibum ingeras, admouere auis; Quisq; nostrum quoddam Religionis membrum est, ipsa namque vniuersa simul vnum constituit corpus, vti de Christi Ecclesia ait Apostolus. Eoim 1. Cor. 12. verò in membrum infirmum & immortificatum sis, non medioerem tuam Religionem, cum superior tunc tunc te mouere, & aliquid tibi demandare volent dolorem & molestiam inferes. Iam quippe superiori molestum ac graue est, cum subditum aere perdifficile & illibenter imperata sua exequi conspicit, ut licet rem quampiam fieri necesse sit & negotia & ministeria necessaria aliqui interquiescant, quòd non sit qui iis fungatur, saepe ea illi ob eum quem è brachii pedis; vitiati motu percipit dolorem, demandare non audeat.

Notent hoc illi qui persuasum habent, dulce quid & optabile esse, superiori agere, subditosque ac filios spiritualis habere, quibus imperare liceat. Rebecca alia incredibili quodam prolis habendae desiderio angebatur; postquam acta partus tormina persensit, & geminos illos Iacob & Esau suo in utero de primogenitura, & vter prius in lucem proditurus esset, decertantes percepit, desiderii sui poenitens ait: *Si sic mihi futurum erat, si liberis gignere tam graue molestum & laboriosum erat, quid necesse fuit concipere?* Eodem plane modo contingit superioribus, dum subditorum alios illibenter, alios reluctanter, alios expostulanter, alios murmurando, obloquendoque sua exequi iussa vident. Tum demum dolores suos superior sentit & ob impositum sibi graue onus gemens ait, *Omne beatum si in angulo aliquopiam obscuro, delitescere liceret, & de nulla re sollicitus essem, quomodo iussa Praepositi adimplerem. Hoccine est filios habere? Hoccine superiorem aere & aliis praefesse? Si sic mihi in Praepositura futurum erat, satius multò esset non imperare, nec subditos habere.*

Quantum hoc dolorem & angorem causet, nemo scit, nisi expertus. Dici vulgose.

qui bonus
subdi-
na.
Cor. 11.
Hebr. 4. 15.

obsequens
est subdi-
na. qui ali-
quando su-
perioris per-
sona gessit.

gratia su-
perioris
subdi-
na. qui ali-
quando su-
perioris per-
sona gessit.

Cor. 11. 22.

gratia su-
perioris
subdi-
na. qui ali-
quando su-
perioris per-
sona gessit.

bonus est
superior.

ego solet ut quis bonus superior sit, & quo- modo aliis imperare debeat, noxio, ante bonas subditus fuerit, necesse est, & re ipsa sciuerit quid sit obedire; ut de eo ve- re dici queat quod de Redemptore Iesu ait Apostolus: *Non enim habemus Pontificem, & Prælatum, qui non possit compati infirmitatibus, laboribus & miseriis nostris tentatum per omnia.* Merito id quidem ille: sed ego aliud quid alio, quod ut dicam, neminem fore existimo, quin sufficienti me ratione moueri dicitur sit; scilicet, sicut, ut quis bonus superior sit, & noxio quomodo imperare aliis debeat, multum iuuat si ante bonus fuerit subditus, & re ipsa experientiaq; sciat, quid sit obtemperare, ita è diuerso, ut quis bonus & obsequens sit subditus, magnopere conferre, si superiores officio aliquam diu functus sit & aliis imperauerit: re ipsa quippe didicerit & expertus fuerit, quam graue & laboriosum sit mandare vbi se subditi facile non subdunt, sed refractarii sunt, Vnde hunc ipse superiori suo dolorem inferre cauebit. Non id eò dico, quasi necesse sit, ut reuera domus totius quis superiores egerit; satis est priuatim equalibus quempiam aliquando quopiam in negotio sub se habuisse. Quoties enim mandare ei aliquid id eò noluit, quòd mandare non audebas? Quoties tibi grauius visum fuit, rem socio demandare, quam per te eam exequi? Hinc ergo facile nemo non videbit, quo dolore & molestia crucietur superior, quando iustis subditus obstitit aduersetur & obmurmurat. Hi faciunt ut superior in officii sui functione gemat, ac sub onere velut succumbat, & omnia per se facere malit quam id aliis faciendum demandare. Non tamen tam superiorem cruciat malum & crux proprii, quam subditi, quia enim suorum pater est, hinc filicum morbo infirmitateq; non potest non dolere, & intima animæ eius viscera non conlauciari, eum illorum imperfe-

ctionem & exiguum in virtute feruorem animaduertit quoq; cum vilia & abiectiora, & in quibus obeundis maiorem sentiunt animi auersionem, maiore obire promptitudine deberent, ob illa sola murmurent, & statim secenta qua inde sibi sequi comminiscuntur incommoda allegent, quòd a se de imitat. (Christi) illa excutiant. Vnde bene Thomas à Kempis, Religiosum tepidum & remissum, ad omnia quæ obire recusat, statim ait se morbidum dicere & imbecillum, neue ille unquam excusandi materiam deesse, quo minus faciat ea, quæ ad palatum non sunt. Quod nolumus non possumus; ad id verò quod volumus statim præpotentes sumus et si alioquin id multo sit obitu difficilium. Testatur id quoque D Chrysostomus dum ait, *Magna vis est voluntatis, qua nos efficit posse, quod volumus, & non posse illa qua nolumus.* Hæc maxima superioris crux, hoc mire cor eius conuulcerat, ipsa inquam spiritus alii subditi infirmitas, imperfectio & immortificatio.

Obedire ergo Præpositis vestris, subiecti illis estote, hunc eis dolorem nolite infligere, nec gementes incedant & sub onere fatiscantes. *Hoc enim non expedit vobis.* Potest hæc terra esse Apostoli ratio. Nempe ne vobis quidem id fore ut expediat; nam etiam sub onere graui ingemiscetis, & propè succumbetis, vitamque viuetis desolatione plenissimam, uti re ipsa satis experiuntur ii, qui hoc modo se in obediendo difficiles præbent. Deferent te quippe superiores ut membrum infirmum, & res iniunctæ infectæ manebunt. *Et hoc non expedit tibi;* quia tuæ imperfectio illi condescendat, & quod volueris, facere te sinent, itaq; tuam, non Dei, in rebus quas ages voluntatem facies: quod profectò non parum nobis, uti supra diximus, metuendum est.

Subditi
semper cas
santur in-
ertes.

Serm. de
Zachao.

Quantum
volumus,
tantum pos-
sumus, non
qua nolumus.

Obedire
repugnans
est inui-
to non ex-
pedis.

CAP.

CAPVT XI.

*Primarum quoddam & efficax ad
virtutis huius obedientie perfecti
onem assequendum medium propo-
nitur. videlicet in superiore
Christo Domino obe-
dire.*

VNum de primariis atq; efficacissimis
ad virtutis huius perfectionem as-
sequendam mediis, aut potius omnina
princeps & efficacissimum est, in superi-
ore Dominum Deum intueri, nobisq;
persuadere, Deum ipsum hæc nobis ius-
ta proponere, nosq; proinde, non homi-
nibus, sed ipsimet Deo obedire. Mul-
tis in locis medium hoc nobis commen-
dat & inculcat Apostolus: Ephesus quip-
pè scribens ait, *Serui obedite Dominis car-
nalibus cum timore & tremore, in simpli-
citate cordis vestri, sicut Christo.* Subditus
ecce præcipit, vt superioribus temporalibus
& Gentilibus, non secus obediant,
quam Christo. Vnde S. Basilius, si A-
postolus inquit iubet, vt potestatibus
læcularibus obtemperemus, sicuti Chri-
sto Domino, & (quod maius est) cri-
am iis, quorum vitæ ratio tunc tempo-
ris nequissima & scelestissima erat; cui
etiam consonat Apostolus Petrus dicens,
*Non tantum bonis & modestis, sed
etiam discipulis; quanto nos Religiosos
erit æquius & rationi conuenientius spi-
ritualibus ac Religiosis superioribus,
quique in omnibus non nisi Dei volun-
tatem facere desiderant, obedire, tan-
quam Christo.* Vnde ibidem eodem
sensu statim subdit: *Non ad oculum ser-
vientes, quasi hominibus placentes, sed
vt serui Christi, facientes voluntatem
Dei ex animo, cum bona voluntate serui-
entes, sicut Domino & non hominibus.*
Non oculis ergo exterioribus hominem,
sed interioribus Deum intueri oportet.
Quia non iam cum hominibus viuimus,

nec vt hominibus seruiremus ad Reli-
gionem venimus sed vt Deo. Quin &
Colossensibus scribens, idipsum repetit
& iterat, *Quodcumq; facitis, ex animo opa-*
ramini, sicut Domino, & non hominibus;
scientes quod à Domino accipietis retribu-
tionem.

Doctrinam hanc secutus B P hōno-
bis medium ante omnia & impense com-
mendat, magnumque in eo momentum
& vim ponit: Vnde id & iam sapius in
Constitutionibus inculcat: Vno quippe
in loco ait: *Expedi imprimis ad perfe-*
ctum, & valde necessarium est, vt omnes
perfecte obedientia se dedant; superiorem
(quicumq; ille sit) loco Christi Domini no-
stri agnoscentes. Alio verò sic: Valde ne-
cessarium est vt omnes non solum superiori
societatis vel domus, sed etiam subordina-
tis Officialibus, qui ex illo auctoritatem ac-
ceperunt obediant, & assuescant non intue-
ri quis ille sit cui obediant; sed potius quis
ille, propter quem, & cui in omnibus obedi-
unt, qui est Christus Dominus. Et in
sexta parte, vbi magis ex proposito &
professo de hac obedientia virtute tra-
ctat, hoc velut eius fundamentum assi-
gnat, *Versari autem debet ob oculos Deus*
creator ac Dominus noster propter quem ho-
mini obedientia præstat, Si modò ad vir-
tutis huius perfectionem peruenire quis
velit.

Porro medii huius vis & efficacia hinc
liquidò apparebit, si ipse Christus se per-
sonaliter tibi videndum exhiberet, atq;
hoc vel illad faciendum præciperet; quam
illi promptè, qua voluntatis allubentia,
& gaudio, qua iudicii conformitate & re-
signatione pareres? Tunc sanè maximè
diuidiceres, inquirereres vel dubitares,
num quod iuberet bonum esset vel ma-
lum sed cæcè, sine vllò ratiocinationis di-
scursu ipsum amplectereris, vna hac rati-
one (quæ omnem rationem transcendit)
motus, scilicet, Deus hoc mihi præcipit,
hoc fieri à me vult Deus, hoc melius est
& expedientius, quin etiam te quam
beatissimam prædicares, quod tua
Deus opera vti vellet, & quo id
quod

*Facile obe-
dit superio-
ri qui ei,
vt Deo obe-
dit.*

Ephes. 6. 5.

*In Constit.
Monastic.
c. 23.*

*Superior,
vt Christo
obediendū,
& semien-
dum.*

1. Petr. 2. 18

Ephes. 6. 6.

quod præciperet, difficilius, laboriosius & p̄nosius foret, eo maiori te gratia & beneficio affectū crederes. Atqui isthuc est medium quod hoc loco assignamus, q̄ S. Basil. us, vt magni à nobis id (prout me: e:ur) fieret, proponens, ait: Nec enim ad hanc similitudinem inducendam mea sponte, sed diuini literis inductus accessi: Nam ipsemet Christus signanter in Eu-

angelio ait: Qui vos audit, me audit. Quare hac in materia & hoc in sensu superiorē, hæcce verba etiam Sancti Patres declarant, docentque ea non propter Apostolos solos sed & reliquos post secutos Prælatos, dicta esse. Vnde Cassianus & omnes illi veteres Monachi doctrinam hanc in praxi vsurparunt, cum omnia superiorum mandata, velut à D E O immediatè profecta, acceperunt: siquidem CHRISTVS ipse id ita faciendum ait, atque, expresse iubet, vt non nude ipsam superioris personam, sed in eo Deum ipsum consideremus, et si alioquin superior non pro eo ac deberet, vitam institueret. Ait enim: Super cathedram Moysi sedebit Scriba & Pharisæi: omnia ergo quacunque dixerint vobis, seruate & facite, secundum opera vero eorum nolite facere.

angelio ait: Qui vos audit, me audit. Quare hac in materia & hoc in sensu superiorē, hæcce verba etiam Sancti Patres declarant, docentque ea non propter Apostolos solos sed & reliquos post secutos Prælatos, dicta esse. Vnde Cassianus & omnes illi veteres Monachi doctrinam hanc in praxi vsurparunt, cum omnia superiorum mandata, velut à D E O immediatè profecta, acceperunt: siquidem CHRISTVS ipse id ita faciendum ait, atque, expresse iubet, vt non nude ipsam superioris personam, sed in eo Deum ipsum consideremus, et si alioquin superior non pro eo ac deberet, vitam institueret. Ait enim: Super cathedram Moysi sedebit Scriba & Pharisæi: omnia ergo quacunque dixerint vobis, seruate & facite, secundum opera vero eorum nolite facere.

Adeo vt Deum non nisi eiusq; vnus voluntatem in obedientia spectare nos oporteat, quam siue per se, siue mediante Angelo vel homine, vel huius vel illius opera declaret, eodē redit: pari enim modo tā vnū, quam alterū admittendū est: quia Deus est, qui id iubet, & superior in eius nomine. Vnde S. Bernhardus ipsamet S. Benedicti idem asserentis, verba adfert: Obedientia, inquit, que exhibetur maioribus, Deo exhibetur. Ipse enim dixit, qui vos audit me audit. Vnde quidquid vice Dei præcipit homo, quod non certum displicere Deo, haud aliter accipiendum est, quam si præciperet Deus. Quid enim interest, vtrū ipse, aut per suos ministros, siue homines siue Angelos hominibus innotescat suum beneplacitum. Adfert quoq; eodem loco Bernhardus, vulgatam illā gnomen & sententiam: Siue Deus, siue homo vicarius man-

datum quodcuq; tradiderit, pari profecto obsequendum est cura, pari reuerentia defendendum, vbi tamen Deo contraria non præcipit homo. Non debemus nunc expectare miracula nec velle, vt Deus ipse personaliter nos alloquatur, & quæ faciēda nobis sunt ore suo iniungat: quia tempus illud iam præterit: Dum id necesse fuit Deus ipse in persona vt nobis loqueretur, nosq; erudiret descēdit. Vnde ait Apostolus Paulus: Nouissime diebus istis locutus est nobis in filio: & Apostolus & Euangelista Ioannis: Vnigenitus filius qui est in sinu Patris, ipse enarrauit. Modo vero vult Deus, vt in fide viuamus & Superiorem Dei loco ducamus. S. Augustinus ait id nobis Deum in eo quod Cornelio Centurioni (de quo in Actis Apostolorum scribitur) contigit, aliquomodo designare voluisse. Erat hic Gentilis, at timens Deum, bonaq; opera, eleemosynas & orationes impigre exercebat. Hunc cum Dominus in veritatis viam reducere & veræ fidei asserere vellet; mittit ei Angelum qui ei dixit: Orationes tue & eleemosynæ tuæ ascenderunt in memoriam Dei & nunc accersi Simonē qui cognominatur Petrus, qui hospitatur apud quendam Simonem Coriariam, cuius est domus iuxta mare. Hic dicet tibi, quid te oporteat facere. Rogat ergo Augustin⁹: Numquid non illum poterat docere Angelus? cur ab eo iam ad illum misso eum nō est passus institui? Ac responder: Ideo ad Petrū eum amandat, nec per se, nec per Angelos eum viam salutis docere voluit, sed per homines, vt sic hominem honoraret, & simul nos homini obedire, voluntatemque nostrā ei subiicere doceret: præsertim postquā ipse factus est homo, & nostri causa hominibus se subiicit, & obedientiam præstitit, Et erat subditus illis. Id ipsum & in Apostoli Pauli conuersione factum Sancti Patres obseruant. Et si enim Christus in persona ei appareret, & ab eo rogaretur, Domine quid me vis facere? suam tamen ei ore suo voluntatem & quid fieri vellet declarare noluit, sed ad hominem eum amandat, à quo hoc ei de-

Deus modo per se, modo per alios aliquid homini præcipit. Heb. 1. 2. Ioan. 1. 18.

In Psal. 96.

Act. 10. 6. Deus Cornelii Centurionem per hominē, nō per Angelum fidē doceri voluit.

Luc. 2. 51.

Obediētia homini ex-

libita Deo ubi præstatur. lib. 3. de dispens. & præcept.

Act. 9. 7. d. dicitur. Ingrederet, ait, civitatem & ibi dicitur tibi, quid te oportet facere: Unde praedicit S. Bernhartus: O sapientia Dei suaviter vere, omnia disponens! eum cui tu loqueris, erudiendum de voluntate tua mittis ad hominem, ut socialis vita commendetur utilitas. Maximè, inquit Bernhartus: quia homini Deus aliquam auctoritatem conciliare vult, huncque illi honorem deferre, vt ceu Dei Vicarium eum habeamus, vocemque superioris, perinde ac vocem diuinam accipiamus.

Neq; vero propterea deterioris ipsi conditionis sumus, quam illi, quos Deus ipse ore proprio olim est allocutus; quia imo sicut res fidei, quas non vidimus, credendo magis promeremur, quam si eas oculis ipsis cerneremus: Prout alias Christus ipse Thomæ Apostolo dixit. Quia vidisti me Thomæ, credidisti, beati qui non viderit & crediderit: pari modo in hac obedientia, qua superiori tamquam Deo obedi-

mus, in ea velut in rebus fidei procedendo (praesupponendo, quidquid demum superior decernit, Dei ordinationem, decretum ac voluntatem esse) plus quodammodo meremur, plurisque id faciendum est, quam si ipsimet Christo eorum imperanti obediremus. Id ipsum & in Eleemosyna SS. Patres locum habere docent, & Redemptor ipse dum viveret ita esse pronuntiavit: Amen, ait, dico vobis, quãdã fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Perinde enim eleemosynam pauperulo cuidam erogata Deus remunerabitur tamquam si ea sibi collata esset. Notant præterea Patres nonnulli eum, qui ex amore Christi, egeno stipendat, plus quodammodo præstare & amorem magis testari, quam si ipsi Christo eã donaret: perinde ac plus præstat, amorẽque suum erga amicum magis declarat is, qui ex amore illius aliquem de seruis eius benevole recipit, ac laute tractat, quam si ipsum amicum sic reciperet, & splendide haberet. Hoc namq; non videtur esse tantum, quod ipsa personæ dignitas, valor & respectus amicitiae illud

merceatur. Enim vero maius longè est dum amor ita late se extendit, vt amici causa omne, quod eius est, benigne complectatur, & tantam ei benevolentiam exhibeat, quantum ipsi amico. Ita porro se res habet in obedientia, de qua sic loquitur Bonaventura. Sublimis quidam & altus obedientiæ gradus est, cum exacte quis iussis, quæ immediatè à Deo descendunt obedit; aliorum tamen quodammodo is, quo homini paretur propter Deum; interdum quoque ipsa, quæ propterea datur merces erit maior & meritum amplius. Dum enim homini quis propter Deum obsequitur, magis se in corde humiliat, propriam voluntatem magis abnegat, magis quoque eam in diuinam resignat: sicut plus facit homo regio Ministri ex amore, Regis obediendo, quam si ipsi Regi obediret. Si Deus ipse in persona, quid tibi faciendum iniungeret, mirum sane non esset promptè & religuata voluntate id te exquirat, quod in eius gratiam; homini tui simili obedias, & in signum totalique dum resignatione te illi subicias; magni id faciendum & æstimandum est.

Medium hoc, quo superiori paretur sicuti Christo, ad obedientiæ virtutem assequendam pernecessarium est.

Medium hoc non considerandi Superioris, tamquam hominem sed ad eum respiciendi, cui in homine obeditur (qui est ipsemet Iesus Christus) non solum iuvat, vt melius maioriq; eum perfectione obediatur, verum etiam absolute & præcise est ad obedientiæ virtutem consequendam necessarium. Ad eum qui nõ cogitabit, Deum esse, qui sibi hoc præcipit & fieri iubet, & qui non idcirco ipsum exequetur, nõ solum in obedientia non sit futurus perfectus, sed ne bonus quidem obediens: at semper in hac virtute

Tract. de gradib. obedientiæ. Aliter gradus obedientiæ homini propter Deum parer.

Valde... tas obe... tia, qua... ri homi... personæ... la super... respicit

Obedien... homini... qua bon... in facie... respicit

Ad perfect... obedienti... necessari... est in per... na iustiti... re Deum... agnoscim...

2. Jal. 38

virtute imperfectus & velut tiro futurus. Quod hoc loco practice, & ad oculum, vt dicunt, demonstrabimus, quod punctum hoc maxime sit substantiale & perinagni momenti. Nam si Superiorem consideres vt hominem scilicet, homo vnus alium & tu homo es. Vnde, licet Superior singulari sit sanctitate, prudentia, scientia præditus, dices, saltem homo est, omnia scire nõ potest, nec singulas quæ in quaque re sunt rationes nosse: in aliquo proinde errare & falli potest. Præterea si vt hominem cum intuearis, etiam dicere potes, eum, vt homines solent, & vt hominis est, particulares suos habere affectus & respectus posse, per quos ad magis in hoc quam in illud inclinandum moueatur: & arque inde esse, vt non tam propitio bonoque oculo tuas quam alterius cuiuspiam res intueatur: Quando, quæ mandantur, ardua, difficilia ac sensuabitati tuæ repugnantia sunt, tunc potissime amor proprius, qui solers ac industris est proxena subtilissimas quasdam & acutissimas in rem & commoditatem tuâ rationes ac mille contra obiectiones & partis contrariæ consultationes excogitabit. Vnde fiet, vt nunquã tuam ex toto sis voluntatẽ & intellectum subiungaturus & quietaturus. Nam tibi quas rationibus humanis opponas alia rationes humane nunquam deerunt. At si nõ consideres superiorem vt hominem erroribus ac miseriis obnoxium, sed eũ, cui in homine obtẽperas, respicias, ipsũ inquam Christum Iesum, summam Patris æterni sapientiam, immensam bonitatem, caritatẽ infinitam, quem nõsti nec falli posse, nec fallere velle; tunc demum omnes in contrarium difficultates cessant, rationes & iudicia evanescent, & homo ex toto resignatus manet. Nam rationi illi, Deus id vult, Deus id iubet, hæc est Dei voluntas, nihil est quod obiciatur, nec euerti ipsa potest. Vnde David Propheta aiebat: *Obmutui & non aperui os meum, vt de aduersis immisissis, Domine conquerer, quoniam scio quia tu se-*

cisti, mihi que illa immisisti. Si hoc modo in obediendo procederemus, quoniam mandata maiorum spiritu implemus, qua promptitudine & pfectione ipsis pareremus / statim quippe ad vocem Superioris literam iam inchoatam imperfectam relinqueremus, nobis persuadentes hanc Christi vocem esse: quinimo magna nobis inciuilitas & mera rulticitas videretur post vocationem tergiversari, ac dicere, iam iam ab eo quamprimum eo me conferam: quomodo itẽ voluntatem nostram conformaremus, quomodo iudicium resignaremus? omnes per vnã hanc cogitationem difficultates quanto cyus tollerentur.

Hinc simul intelligitur solutio & responsio cuiusdam quæstionis, quæ huic proposito nostro mirifice quadrat: Vnde scilicet fiat, quod cum quis tanto tempore in Religione egerit, ac quotidie toties obediit, nondum tamen aliquẽ obedientiæ habitum acquisierit, nec hanc sit perfecte virtutem assecutus: cum tamen commune Philosophorum & Theologorum omnium sit axioma, virtutum habitus per ipsosmet illarum actus & exercitia comparari? Rei huius causa & simul dubii solutio est, quod habitus acquirantur per actus similes, qui per formalem ac particularem virtutis illius rationem sunt: hæc autem obedientia, de qua loquimur, virtus sit Religiosa, & quædam (vt dicunt Theologi) virtutis Religionis, quæ Deum, & diuinæ eius maiestatis cultum & honorem respicit, species. Iam quia ille cum obedit, Deum in Superiore pure non respicit, nec tam obedit, quia illa Dei voluntas est, quam vt vel Superiori placeat, vel aliquo apud alios sit loco, vel penitentia in iungenda, vel correptionis infligenda meru, vel quod, quæ imperata sunt, ad mentem eius sunt, aut suauiter leniterq; illi proposita, quã deniq; ob alias id genus causas, propterea nõ sunt hi actus virtutis huius obedientiæ Religiosæ, quod formali & Religiosa

Celerrima est obedientia, qua iis Superiore Deum agnoscit.

Cur in obedientia Religiosi multi etiam annis nehilũ quãdem proficiant.

Obedientia religiosa est virtus religionis Deũ respiciens.

Qui Deum in superiore nõ respicit, non exercet illum religiosam Obedientiam.

Valde nuda obedientia, quæ punitur hominis personam non superiore respicit.

Obediens homini quæ homini facile repugnat.

Obediens homini quæ Deo non potest resisti.

obedientia ratione careant. Quocirca si hoc modo procedat, obedientia virtutem nec est affectus, nec toto vitæ tempore vnquam assequetur: Politicam quidem, fateor obedientiam quandam habebit, (qualis & inter milites & in nauis, & in qualibet communitate & congregatione reperitur) vera tamen Religionis virtus non erit.

Politica. tum est obedientia, qua quis homini quasi homini parat.

Lib. 5. c. 4. vita.

Obedientia religiosa naturam tollit, qui Dei personam à superiore remouet.

Vnde S. P. N. dicebat, non tam obedire superiori nos debere, quod prudentia valeat, quod moribus lenis sit & placidus, quod aliis naturalibus donis instructissimus sit, quam quod Dei & Domini nostri vice fungatur, & locum suppleat. Si enim hinc recedas & in rationes illas humanas oculos conicias, totum obedientia robur elidi & deperdi, quinimo nec obedientia virtutem, nec actum religionis tam fore dicitabat, quia parimodo & in sæculo, viri alicuius prudentis, doctrina excellentis, ac longa rerum experientia edocti, opinionem sequi solet. Hoc scilicet cum hominibus viuere est non cum Deo. Quo autem magis ad rationes illas humanas respicias, earumque ductum sequeris, eo magis a Deo, & à vera obedientia virtute recedis; teque ad hominibus solum obediendum abiicis. Et hoc ipsum prosequens, Nequaquam nobis dispiciendum esse ait, num coquus nobis quid præcipiat, an domus totius superior, illene vel iste, quia non propter illos, sed propter Deum solummodo obedimus. Eadem ergo nos vult humilitate, promptitudine & resignatione officialibus subordinatis, qua superiori supremo obedire.

Cap. 4. Exam. 29. regul. 38. summarii. Obediendū Deo in quocunq; superiore. 1. p. L. 1. cap. 28. Chron. minor.

S. Francis. aque nouitio as veteris.

Ad hanc porro obedientia perfectionem peruenerat B. Franciscus, vt qui dicere solebat: Hanc mihi inter cæteras diuina bonitas gratiam contulit, quod tam prompte ac facile obedirem vnus horæ nouitio, si mihi in superiore consignaretur, quam fratri cuiquam veterano & prudentia singulari prædico. exploratissimum scilicet ipse habebat, quomodo obediendum esset; ac proinde

non tam superioris personam quam Deo ^{ramo superio-} cui in illa obediebat, respiciebat. Dice- ^{riori pare-} bat adhuc idem S. Patriarcha. Quo ^{bat.} superior, cui obsequimur, donorum naturalium & auctoritatis minus habet, eoque illi defertur obedientia, suo in genere perfectior est. Deoque acceptior. Atque hoc est, quod communiter doctorum, scilicet eum, qui coquo refectorii, stratori, ædituo ac reliquis officialibus inferioribus exacte & prout oportet, ^{quo homini} obedit; magis suam obedientiam tum ^{magis} patefacere, quam dum Ministro: & qui huic parat magis quam qui ^{paretur.} Rectori, magis quam qui Provinciali vel Generali: Et huius rei ratio est, quod hæc obedientia purius & magis propter Deum deferatur. In obedientia, qua supremo Præposito pares, fieri potest, vt te vel personæ ipsius respectus & auctoritas, vel ei complacendi gratificandique desiderium moueat, verum cum te Officialis alicuius subordinati imperio subdis, nulla alia re ad obediendum moueri videris, quam puro Dei amore.

In supradictorum quoque confirmationem addit P. N. eum qui integre ^{Cap. 4. Exam. 29.} ceteroque officialibus subordinatis non obedit, nec reliquis superioribus obsecuturum. Vera namque obedientia, vt ^{Vera obedientia non} ante demonstratum est, non personam ^{hominem,} eius, cui obedit, sed Deum propter quem ^{sed Deum,} & eui in omnibus obedit considerat. Et ^{propter qui} qui huiusmodi est, ei formalis vera obedientia ratio deest. Nam si pure propter Deum obedit, etiam officialibus subordinatis & subalternis qui hac in parte Dei viæ funguntur, obediret. Quandoquidem verò his non obedit, signum ^{Obedientia} est, eum, dum maioribus superioribus ^{qua non est} obedit, non propter Deum, sed ob respectus aliquos humanos, obedire: itaque obedientia eius nec perfecta, nec Religiosa erit.

C A

CAPVT XIII.

De aliis eximiiis bonis, quæ in hoc superioriori, tanquam Christo Domino, obediendi modo continentur.

TUR.

Obediens
propter Deum
simul à
Deo gratia
ad exequen-
dam opus
accipit.

Deus obe-
dienti pro-
pter se vi-
ret ad bene-
merendum
sufficit.

Præter id quod dictum est, alia eaque singularia in hoc obedientiæ modo, quo superiori quasi Christo Iesu, & non velut homini paretur, & quo superior tanquã dominus ipse consideratur, bona comprehenduntur. Primum sit, hæc obediendi ratione singulare nos robur & fiduciam magnam concipere, haud difficulter ea quæ inunguntur exequendi, & quam felicissimè ad exitum deducendi. Hæc enim est inter ea, quæ Deus, & quæ homines præcipiunt, differentia, quod hi sæpè præcipiant, ea quæ executori mandare haud facillè possumus, & ad ea quæ imperat exequenda, nec robur nec vires nec potentiam suppedient. Deus autem nihil præcipiat, quia id facillè præstari queat, simul etiam vires & potentiam ad iussa faciendâ & adimplendâ subministrat.

Porrò hic in Religione singulari quodam modo, hæc animi fortitudine, & in Deum fiducia opus habemus, utpote in qua ad magna, ardua, & laboriosa vocati sumus. Proinde ad in hisce animo non concidendum permultum confert, simul etiam animos & fiduciam suggerit considerare, id mihi à Deo Optimo Maximo injungi, eumque cum tali me officio & ministerio applicuerit, mihi concessurum quod præcipit. Atque id eodè vna de maximis consolationibus, quibus se, qui in Indias aut alias laboriosas expeditiones amandantur, medijs in laboribus & periculis, tam mari quàm terra occurrentibus, & tam spiritualibus, quàm corporalibus solantur, est hæc: Tu me Domine huic expeditioni applicuisti, tu mihi eam feliciter fac suc-

cedere: tuus sum ego, saluum me fac. Ps. 118. 94.
Hoc, inquit Chrysostomus, common-
strare nobis & declarare tacitè Redemptor noster Iesus voluit, dum discipulos suos ad prædicandum, mundumque in viam veritatis reducendum mittens, eis ait, *Ecce ego mitto vos*: perinde ac si diceret: *Estote, vos debiles, & infirmi sitis, inimici verò potentes, & validi, quod timeatis, aut animo concidatis, propterea quod me mittente, me iubente proficiscamini. Ecce ego vos mitto, ego vos ab omnibus malis, & aduersis, qui ingruere queant, casibus tuebor, deque omnibus inimicis vestris victoriam faciam reportare.* Hæc vnica discipulorum Christi in omnibus eorum laboribus & periculis, fuit consolatio, ut etiam esse debet nostra in omnibus munitis, quæ suscipimus, atque ad eodè in omnibus rebus, quæ à superiore nobis præscribentur: Deus me mittit, Deus isthuc mihi iubet, ipse ad hoc mihi vires elargietur. Abacuc Prophetæ mandat Deus, ut quod messoribus suis præparat prandium, Danieli in lacum leonum conjecto, in Babylonem deferreret; qui cum diceret, *Domino Babylonem non vidi, & la-cum nescio*; ecce arripit eum Angelus in vno crine capitis, & sublatum per aera in lacum sistit. Ut hinc discamus, quia Deus facilitate & promptitudine succurrat, & opituletur in ijs quæ imperat.

Præterea hæc, qua superiori tanquam Christo obeditur, obedientia continuum quoddam est ad Dei voluntatem semper faciendam exercitium: ita ut per hoc quis amore Dei perpetuo sue consensus incedere, & continua velut in oratione agere queat. Optima namque & perutilis oratio & optimus in Dei præsentia iugiter ambulandi modus est, cum quis in hoc se assidue exercet, ut Dei voluntatem faciat, inque eo voluptatem sentit & delectationem.

Ad hæc qui hoc modo in obediendo procedit, minimè curat hoc cene vel illud sibi inungatur; aliud quippe non

Z 3

spectat,

Luc. 10. 2.
Obedientes
propter Deum
mittuntur.

Superioris
mandatū
est velut
Dei missio.

Dan. 11.
32.

Deus obe-
dienti etiã
per mira-
culū suc-
currit.

Obediens
in omnibus
diuinæ vo-
luntati vi-
lificatur.

1. p. tract.
6. cap. 4.

Vna illi lu-
bido parere
Deo.

spectat, quam vt, quod sibi mandatum est exequendo Dei sui voluntatem faciat. Atque hie eius est cibus, voluptas, & vnica in omnibus, quæ agit, delectatio.

Pace magna gaudet.

Insuper, qui in superiore Deum considerat, seque jam in Dei manus traditum esse, nec non ab eo regi ac gubernari se credit, mira animi pace gaudet, nihil designans animo aut definiens, imò nec curans, quid de se futurum sit, (*In pace in ipsum dormiam & requiescam*) quia in fidas se bonasque manus consignauit.

Psal. 49.

Psal. 22. 1.

Dominus regit me & nihil mihi deerit: certus sum aliqd nihil de me statutum iri, quam quod ipse voluerit; atqui ipse aliud non vult, quam quod optimum est.

Præstantia huius exercitii.

Quam multa item sibi bona ac diuitias in superiore contemplari assueceremus, atque in animum penitus inducere, cum Deo & non cum hominibus viuere & vesteranus quidam Pater alias dicebat virginti & amplius annos se jam in Religione vixisse, & interea haud dum intellexisse, quid esset, obedire tanquam Christo, & quasi qui Deo seruit & non hominibus: & tu te in fortè intelligere credes quod ipsum & legis & sapientis refecti audieris? sed id non sufficit: nec esse est, vt ad vsum & praxim id, eò modo quo diximus reuocare. nouerimus, vt hac ratione virtutis huius perfectionem assequamur, omniaque hæc quæ commemorauimus bona percipiamus.

Sed labore ad id opus.

Quæ tunc petere autem hæc contra superiores murmura Deus detestetur, quæque vt propriam injuriam hanc ducat, poterit e magnis & extraordinarijs flagellis castigationibusque, quibus in ea animaduertent, colligere legimus quippe Cores, Dashan & Abiron, quia contra Moisen & Aaronem murmurabant, impetumque populi eos sibi arrogare festuosè distabant; horrendo quodam modo a vindice fuisse castigatos. Terra quippe sub pedibus dehiscens, eos absorbit, & 31 viuos vna cum vxoribus, tabernaculis & vniuersa substantia ad inferna transmiserit: quin & alios ducentos & quinquaginta viros, qui ijs assenserant, ignis egressus à Domino deuorauit. Obseruat curiosè D. Thomas grauius Deum & atrocius animaduertisse in illos, qui super-

dem in vtroque asserto militat ratio; & pari modo Christus de Priore, quo de secundo dixit: *Qui vos audit me audit, qui vos spernit, me spernit.* Apostolus autem ad Romanos scribens, hanc rationem assignat: *Quia non est potestas nisi à Deo quicumque, autem potestati & decreto superiorum resistit, Dei ordinationi resistit.* Plus e rimad huius rei exempla in S. Scriptura legitur est. Cum Israelitæ contra Moisen & Aaron, quos illis Deus in superiores dederat, murmurarent, quod in deserto non haberent, quod comederent, prætereret que eos Agypto exiisse; sic eos Moyses & Aaron sunt allocuti. *Audisti murmur vestrum contra Dominum: nos verò quid sumus, quia inuiscitastis contra nos: nec contra nos est murmur vestrum: sed contra Dominum.* Rursus cum aduersus Samuelem ijdem Israelitæ murmurarent, ac Regem ad aliarum gentium imitationem, peterent, ait Deus Samueli: *Non te abiecerunt sed me ne regnem super eos.* Hoc item in sensu passim declaratur illud Isaia: *Nunquid parum vobis, esse molestos hominibus, quos Deus misit, vt vos regant & gubernent, neque satis parum id est, sed multum: quia molesti estis Deo meo: quia Deo hæc fit injuria; eamque ipse velut propriam habet & vindicabit.*

Quæ tunc petere autem hæc contra superiores murmura Deus detestetur, quæque vt propriam injuriam hanc ducat, poterit e magnis & extraordinarijs flagellis castigationibusque, quibus in ea animaduertent, colligere legimus quippe Cores, Dashan & Abiron, quia contra Moisen & Aaronem murmurabant, impetumque populi eos sibi arrogare festuosè distabant; horrendo quodam modo a vindice fuisse castigatos. Terra quippe sub pedibus dehiscens, eos absorbit, & 31 viuos vna cum vxoribus, tabernaculis & vniuersa substantia ad inferna transmiserit: quin & alios ducentos & quinquaginta viros, qui ijs assenserant, ignis egressus à Domino deuorauit. Obseruat curiosè D. Thomas grauius Deum & atrocius animaduertisse in illos, qui super-

CAPIT. XIV.

Injuriam, quæ superiori irrogatur, & contra eum conceptam murmuracionem Deus tanquam propriam reputat.

A contra-rio.

Sicuti dum superiori obedimus, obedi- mus & honorem deferimus Deo, quæ superior representat, & cuius locum occupat, ita, dum aliquam superiori injuriam & contumeliam irrogamus, ea qualiscunque demum sit, irrogatur Deo. Ea-

Quæ tunc petere autem hæc contra superiores murmura Deus detestetur, quæque vt propriam injuriam hanc ducat, poterit e magnis & extraordinarijs flagellis castigationibusque, quibus in ea animaduertent, colligere legimus quippe Cores, Dashan & Abiron, quia contra Moisen & Aaronem murmurabant, impetumque populi eos sibi arrogare festuosè distabant; horrendo quodam modo a vindice fuisse castigatos. Terra quippe sub pedibus dehiscens, eos absorbit, & 31 viuos vna cum vxoribus, tabernaculis & vniuersa substantia ad inferna transmiserit: quin & alios ducentos & quinquaginta viros, qui ijs assenserant, ignis egressus à Domino deuorauit. Obseruat curiosè D. Thomas grauius Deum & atrocius animaduertisse in illos, qui super-

toribus oblocuti sunt, quam in eos, qui immediatè divino Numini injuriæ fuerant & contumeliosi, Deo cœli despecto diuinos honores deferentes. Satis namq; habuit hos in ore gladii de medio tollere: ut illorum alios igne de cœlis misso sustulit, alios ab aperiente terra abforptos viuos ad infernum præcipitans. Vis ostenderet inquit S. Thom: postea, quanti eam contumeliam & Injuriam faciat, quæ infertur ijs quos suos ricarios esse vult.
Hinc quoque obiter eadem opera in cellis eum & patebit, cur in Scriptura inobediencia malum idololatricæ peccato comparatur. Sanael quippe cum Saulem inobediencia cogueret, ait: Quoniam quasi peccatum in violandi est repugnans. Quasi scelus idololatricæ, nolle nequeat. Quod S. Gregorius & Bernardus grande malum & peccatum egregie ponderantes dicunt, vide quam inobediencia sit cum id Spiritus sanctus idololatricæ & Demonum consultiõni par esse assentiat. Et comparationis hæjus ratione dantes, quia, si que iniqua idololatricæ & demoni consultiõni cultus & reuerentiam Deo debitam Scribitur iudicari: ita inobediencia & contempnus Superiorum, eum qui Deo debetur honorum & reuerentiam abrogat, propterea quod sibi Dei locum tenent. Ad hæc sicuti idololatricæ Deum verum relinquendo idolum siipneum adorat & colit, sic in obediencia & contumax, veram normam & regulam, quæ Deus est, sequi negligens, falsam propriam inquam iudiciam & rationes suas humanas, se qui præsumit.
Sed ad lineam: Alias quoq; parum abufuit, quin omnes ad reum Israelitas in deserto Deus in index de medio tolleret, quod contra Moysen & Aaronem duces obtredat assentiam iussit quippe in eos serpentes, à quibus, non pauci eorum perierunt. Quod & alludit Apostolus, Corin. thijs scribens: Neq; murmuraueritis, sicut quidam eorum murmurauerunt. & perierunt ab exterminatore. Eandem quoq; obcausam feda à Deo lepra percussa est Ma-

ria Moysi soror, iob quam etiam septem diebus illam à castris excludi voluit, et si dilectissimus & amicissimus ejus Moyses ab ea hæc ut plagam auerteret, instantissimè eum esset precatus. Et qui Dei iram manum retinere potuerat, ne in populum illum idololatricæ rerum sæuere, is forori peccati veniam impetrare non potuit, nisi ante pro delicto debite satisfacisset. Atque hinc S. Basilus haussit castigatorem illam, quæ in Religiosum Superiori suo vel fratri cui liber contumacem, jubet animaduerti: vult namque ipsum profusus à communitate sequestrari, neque ipsum tantum sed & communitatem ejus sit ita ut opera ejus & labores cum aliorum operibus non misceantur, perinde ac in sæculo fieri assolet cum eo qui contagio fororibus laborat, nam non ipselanctum sed & omnes ejus vestes, suppellex, ac quidquid vsu retigit & contrectauit separari ac domo procihi consuevit, ne ad alios malum seicoatagium profertur: ita quæ in patendo contumax est, in hanc excommunicari ab reliqua communitate sequestrari debet, quare solus agat, ac nemo illi in oratione, in cibo sumendo, in hora recreationis vel laboris comunicet, ut hoc modo pudore suffusus melior respectet. b. Nicolaus Pontifex Maximus ad Imperatorem Michaëlem scribens, & eum velut inhumanum & impudentem fugilans, quod Præfules Ecclesiasticos lingua maledica ausus esse mordere, adfert ad hoc propositum generosum illud David factum: eum enim hic à Saule persequente instanter premeretur & diuersimodè exagitaretur, quadam die eum solum in spelunca, in qua ipse delirabat, reperit; ubi licet eum clanculo ac nemine confecto interficere potuisset, manus tamen in eum conjicere noluit, quod ceulæse majestatis crimen duceret, violentas manus in Christum Domini immitteret, et si Saul alioquin esset improbus, & juratus sui Aduersarius: attamen ausus fuit aliquam de chlamydis ejus oracinciniam præscindere. Addit porro Scriptura, etiam facti hujus eum postea

Num. 12. 10.
qu. 26. 27. 39.
Susurro & consortio commune separandum.
m. d. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
m. d. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
m. d. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

1. Reg. 24.
5.

Parce fa-
me supe-
riorum.

Gregor. in
Registr. lib.
12. 31.

Exod. 22.
28.
Dius non
detrahes.

Murmur
famam de-
terit supe-
riorum.

Heb. 12. 15.

Lenia etiã

postea penituisse, & doluisse, Percussit, inquit, cor suum David, eò quod abscidisset oram chlamydis Saul; pari modo, inquit, ille Pontifex, quilibet bonus subditus, qui Christum Dominum in superiore agnoscit, facere debet, nec linguæ suæ nouacula ejus vestem præscindere auctere: sed, si interdum vel ex incuria, vel infirmitate vel præcipiti aliqua passione impellente, aliquam ejus perfectionem commemorando proferat, statim ad seipsum, Davidis exemplo reflexione facta, indolere & compungi, quod vestis superioris oram contingere sit ausus, etsi alioquin imperfectio parua sit & minuta. Et adnectit commuæ illud Pontificum dictum, Facta superiorum oris gladio ferienda non sunt; quamuis reprehendenda videantur: nam qui ea & faciunt, & fieri jubent, Dei locum & vicem suppleant. Atque ideo ipse Dominus olim præcepit: Dius non detrahes. Deos ecce eos nuncupat, & ut tales coli vult, & honorari. Addit insuper, quod dictum alibi, non injuriam solum Deo & superiori per hoc à murmurante fieri, verum etiam subdito, apud quem isthæc murmuratio profertur, non parum damni inferri: hoc namque pacto superioris auctoritatem deterrit, & bonam opinionem & æstimationem, quam alter de eo habebat dimiuit; & in causa est, ut ab eo fiat alienior, & amoris affectus intepescat.

Quare sit ut obedientiæ auctoritas & robur summo perè eneruetur: atque id esse causa solet, cur alius ille nullum sit fructum collecturus ex eo quod superior illi dicet aut faciet: quod est, illi januam ad omnem profectum, qui superioris adminiculo parandus est, occludere. Quamobrem, quocunque rem modo intueamur, serio ab hoc nobis caueamus oportet, ne tantum bonum per nos interuertatur, juxta illud Apostoli, Ne qua radix amaritudinis sursum germinans impediatur, & per illam inquinentur multi.

Est autem hic sedulo aduigilandum,

etiam in rebus leuibus & paruis: neque enim leue & paruum erit superiori amoris, æstimationem, opinionem, fiduciam, quam tertius ille de eo habebat, derogare, quod ex hujusmodi murmuracionibus & oblocutionibus sequi solet. Atque hoc est, quod maximè in illis spectandum est, non tantum utrum id quod dicitur, ex se graue sit vel leue.

CAPVT XV.

Obedientia non excludit, quo minus quid superiori à subdito possit proponi, & quis in proponendo modus seruandus sit.

NON solum vitiosum non est, vel imperfectio, superiori suas rationes, proponere, verum etiam majoris perfectionis: Imo malum foret suo eas tempore non proponere. Vnde id etiam nos particulari quadam regula, signanter facere præcipimur: ut nimia sollicitudo in iis qua ad corpus pertinet, reprehensibilis est: ita cura moderata tuenda ad diuinum obsequium valetudinis ac virium corporis laude digna, & ab omnibus adhibenda est: & ea de causa cum animaduertentur aliquid sibi nocere, vel aliquid aliud necessarium esse, circa victum, vestitum, habitationem, officium, aut exercitationem, & sic de aliis rebus, admo-neant omnes ea de re superiorem, vel quem ad id superior constituerit. Non sine ratione hanc nobis regulam S. N. P. præscripsit. Licet enim verum sit præcipuam rerum ad valetudinem corporis spectantium curam, atque adeo in suo modo totam ad superiores pertinere debere; quia, tamen homines sunt, non Angeli, ac proinde scire nequeunt, utrum aliqua re, præter ea, quæ in communi omnibus præbentur, ipse priuati-

uatim opus habeas, omniumque particularitatum non possunt recordari; hinc necesse te est, ijs hac in parte aliquatenus opitulari, hanc ipsis in mentem & memoriam reducendo, ut eam queant procurare. Sed videndum hic, ut eò, quò oportet modo id ipsum proponatur; quia periculum est, ne se amor proprius ac iudicium aliquando admisceant: proinde ut in hoc sine vilo scrupulo & securè procedamus, duo seruari oportere, Beatus Pater ait: *Primum, ut antequam ad Superiorem quid referant, se adorandum recipiant, & post orationem si senserint rem deferendam ad Superiorem, id faciant.*

Non id ita intelligendum, quasi tibi salutationes aliquot Angelicæ antecitanda sint, ac deinde ex abrupto proponendum, quod in mentem inopinato veniet: sed per eam quam antè propositionem fieri vult orationem intelligit, ut primum tecum ipse in quiete perpendas & examines. Num ad maiorem Dei gloriam sit futurum, istud proponere, vel num in eo te ipsum quæras. Nam si posteriori hoc intento moneri te sentis, minimè res erit proponenda: at si in maiorem Domini Dei fore gloriam credas, Superiori eam proponere ne dubites.

Alterum quod spectandum monet, est. *Ut cum verbo aut scripto brevis (ne excidat memoria) Superiori rem exposuerint, & totam curam rei exposita relinquunt: & quidquid ille statuerit, optimum ducant, nec contendere aut urgere per se vel alium (sive concedatur, quod petitur sive non) pergant, quandoquidem sibi persuadere debent, id magis expedire ad divinum obsequium, ac suum maius bonum, quod Superiori re intellecta visum fuerit.*

Adeò ut tam antè quam postquam rem proposueris & repræsentaris, magnam quandam præferre indifferentiam debeas, non solum quoad ipsam executionem, ut videlicet rem, de qua agitur æquanimitè vel concessam admittas,

Rodriguez exercit. pars 3.

vel negatam dimittas, verum etiam in id, tanquam melius ducendo & existimando, quod Superior circa eam decreverit.

Præcipuum quod in hac propositione spectandum venit, est, ut adeo indifferens quis sit in eo quod petit, ut æquè contentus & quietus sit, siue id concedatur, siue negetur. Atque hinc liquidò patebit, purene Dei gloriam, an vero se ipsum quæserit. Nam si Dei voluntatem & gloriam pure quæsit, gaudebit omni eò, quodecunque demum Superior decerneret: cum jam prænorit hanc Dei voluntatem esse, ore Superioris declaratam.

At si, dum petita negantur, in animo conqueritur, reluctatur, & murmurat; signum est eum indifferenter se non habuisse, nec pure in ijs Deum, sed se ipsum & proprias comoditates spectasse. Nam ideo animo dejectus est, & turbatus in trorsum, quia petitorum non est factus compos.

Proinde id potissimum quis ex ea oratione, quam ante rei declarationem instituit, elicere debet, videlicet, ut ita se ad quilibet, quod à Superiore respondebitur, indifferentem ostendat, ut perinde se habeat, siue res postulata sibi concedatur, siue denegetur. Atque hæc est optima, quam adferre quis queat hanc propositionem faciens dispositio: nam ita fiet, ut tam eum delectatura & satisfactura sit denegatio, quam concessio. Consultum quoque foret, ut, cum postulata jam conceduntur; reflexione ad se facta, videat, num si sibi denegata fuissent, æquè contentus fuisset: id namque valdè bonum signum erit, quare tunc quietus & securus esse potest, se in rei concessione non suam, sed pure Dei Opt. Max. voluntatem facere.

Dico, ergo hoc modo rem aliquam Superiori proponere, adeo non obedientiæ perfectioni aduersari (cum indifferentiam & resignationem non excludat) ut maiorem etiam perfectionem ac mortificationem patefaciat, ipsum vero non

Aa

propo-

*Rationes
suas celare,
culpabile,
esse potest.*

proponere (præterquam quod inobedi-
entia sit, signanter & directè regulæ præ-
missæ repugnans) imperfectionem esse
contra se re quapiam opus habere; & Su-
periori id non declarat; sed sic secum ra-
tiocinatur: si hoc mihi detur, bene
habet; si minus etiam bene: atque
id fortasse putabit, mortificationis spe-
ciem, vel patiendi desiderium esse, ali-
ud tamen non est, quam mera immorti-
ficatio & voluntas non patiendi, ma-
iorem namque difficultatem & animi re-
pugnantiam sentit in eo ad Superio-
rem referendo & declarando, quam
in patiendo eo, quod patitur, credens
nimirum à Superiore habendum se, vt
hominem de se, suisque commoditati-
bus, nimio perè laborantem. Id quo-
que interdum est, immortificatio e ca-
rentia indifferentiæ promanans: dum sic
apud se reputat: Nuper nescio, quid Su-
periori meo proposui; ipse verò ad eò id
mihi non concessit, vt etiam præfractè
& durè responderit, vnde mecum strui,
ex inde cum amplius, non aude; quid ab
eo petiturus, nisi dum plane eo carere ne-
queo. Omnia verò hæc inde ortum ha-
bent, quod indifferenter te in decla-
rando non geras, nec satis tibi constan-
tiæ aut virtutis sit ad negantis vultum
verbaque sustinenda, ideoque pati
rem maui, quam proponere. Con-
sideremus hic oportet, tum demonis
fraudem, tum propriæ nostræ volunta-
tis tobur, vt potè quæ facit, vt eam,
quam habemus necessitatem e propria
voluntate pati velimus, imo & pati
malimus, quam ad Superiorem eam
referre, quod vereamur, ne id quod
petimus, nobis denegetur. Quod et-
iam in amoris proprii, & propriorum no-
strorum commodorum reuoluntate ac ma-
teria error insignis est & cæcitas. Quia,
demus, ipsum nobis à Superiore nega-
tum iri, & prout tunc tibi singis pesti-
mum postulationis tuæ successum fore;
an non tamen melius foret, id-

*Via volun-
tatis pro-
pria.*

ipsum quod modo pateris, tunc exo-
bedientia & Deo volente, quam e pro-
pria tua voluntate (vt iam pateris) pa-
ti? Certum est, quod sic. Idque eo et-
iam magis, quod insignis tibi ex eo meri-
tum accederet, quod ipsum propolueris,
& regulam tuam seruaueris: (e quo sa-
nè tibi non parum boni sequeretur) nec il-
læ tibi timendæ essent inconuenientia,
quæ postquam rem propolueris, ex ea
consequi possent: illa quippè tunc non
tibi annumerabuntur, vt annumerarentur,
si ipsam non propolueris, sed ratio-
nibus, tum Superioris, tum Dei, qui te
per illum regit & gubernat, adscriben-
tur. Vt autem omnia hæc inconuenien-
tia caueantur, & ab omni, quæ in eo no-
bis occurrere possent, difficultate & con-
fusione liberemur, B. Pater nobis regu-
lam quandam particularem circa hoc tu-
lit. Qui enim facit, quod per Regulam
suam facere iubetur, quid est, quod ti-
meat, quid est ob quod erubescat? Supe-
riori sanè displicere non potest, sed im-
moperè placere, quod regulæ quis suæ
exactus sit obseruator. Ad hæc rei huius
vltus & praxis, quæ in societate tam com-
munis & ordinaria est, vt nimirum etiam
in rebus minutissimis ad Superiorem re-
curratur, hoc ipsum per facile reddit, tu
proinde vide, ne per tuam id tibi immor-
tificationem difficile fiat.

Vniuersa huius materiæ cardo in eo
vertitur, vt ea qua oportet indifferentia
& resignatione, res Superiori propona-
tur: quod ipsum vberius paulo jam est
demonstrandum. Qui ergo quid pro-
ponere volet, videat oportet, ne aliquam
antè determinationem, ac velut præju-
diciū faciat, cogitans, id ipsum optimum
ac conuenientissimum esse: hoc namque
caussa erit, cur postea in quietetur ac ten-
teretur, si secus ac purarar, eueniat. Sed
semper ad ea mente dubia, ac velut in æ-
quilibrio posita magna cum iudicii in-
differentia Superioris resolutionem ac
determinationem expectans: ita fiet, vt
quodcumque demum Superior decernat,
ei acquiescat, & in eo penitus conquies-
cat.

Simile.

est. Ac veluti, dum discipulus aliquis
 præceptorem adit, speculativi cujusdam
 conceptus ac dubij resolutionem postu-
 laturus, ea, quam accipit, responsio-
 ne contentus & quietus manet; quod
 adierit, velut discipulus, & cum du-
 bio, eum, qui suus magister est; ita-
 que id velut verum, ac genuinam du-
 bij sui solutionem admittit: Pari mo-
 do dubia sua practica, quæ sibi interi-
 dum occurrunt bonus obediens Superi-
 ori proponere debet; incertus scilicet
 ac dubitans, utrum magis conveniat,
 & non magis in hæc, quam in illam
 partem propendens; usque dum Superi-
 or ipse declarat, quid sequi & fieri o-
 porteat; atque istud habere, ut optimum
 & certissimum, nec non, ut tale ipsum se-
 qui, eoque magis contentus esse. Adeo,
 ut in oratione, quam ante propositionem
 quis instituit prædeterminare non
 debeat, hoc vel illud ad Dei gloriam con-
 veniens esse; sed duntaxat statuere,
 par & conveniens esse ipsum Superiori
 declarare, in eoque proponendo sibi per-
 suadere, non se ipsum se, sed tutam Dei
 gloriam querere; interim tamen semper
 anceps & irresolutus manere; nam res
 in seipsa contentens sit, an non; donec
 postea Superior resolvat ac determi-
 net.

Præsum
magni mo-
menti.

Est hoc, quam maxime notandum,
 hinc namque & bona propositio & ani-
 mi illa tranquillitas, quæ ex eo quodcum-
 que Superior respondebit, sequitur, pro-
 fus dependet. Et quoniam res hæc tam
 frequens & vitata hic in Religione est,
 permagni refert eam, prout oportet, fac-
 cere nosse; & maximum esset Religio-
 nis detrimentum, & in primis dolendum,
 si in ea re in tantum degeneraremus, vix
 ut quidquam Superiores subditis hodie
 negare possint, quin statim inde amari-
 tudines, differentias; & querelæ sequan-
 tur, quasi non diligantur, quin imo sibi
 persuadeant, & fortasse obloquendo
 murmurandoque palam dicant, Superi-
 orem rigidum ac durum esse, nec ulli
 velle condescendere. Profecto si æqua-

nimiter ferimus, nobis à Patribus nostris
 naturalibus multa, quæ ab ipsis petimus,
 negari; ita ut propterea eos ceu seneros
 non sugillemus, aut de debito ipsis a-
 more quidquam remittamus; & qui-
 dem tum, cum propriæ voluntati bellum
 inducere, aut de nobis ipsis victoriam
 refectre non propositum fuit; multo sane
 hæc nos æquius erit erga Patres nostros
 spirituales benevolentiam ostendere; &
 quidem modo, cum propriam volunta-
 tem frangere & curiæcere profitemur. A-
 pud præcos Religiosos moris erat, ut
 quando data opera, subditis Superiores
 petita qualibet negarent, essi hæc alio-
 quin sine villo suo incommodo & damno
 possent concedere; eo duntaxat fine, ut
 illos in mortificatione exercerent; &
 petitorum negationem equanimiter fer-
 re assuefacerent. Subditi vero, quæ ipsis
 voluntatis pessumdanda occasio offerre-
 batur; æquamente & hilari, ex nimis
 profectus in spiritu desiderio tam admit-
 tebant.

Simile.

Veteræ co-
nobitarum
mos.

Quid ergo foret, si non solum hæc ve-
 rum etiam id, quod nobis minime con-
 venit; hodie nobis negari non posset,
 quin statim aliquæ inde amaritudines &
 querimonie orirentur? Quid etiam, si in
 causa id foret, ut Superiores interdum
 subditorum voluntati condescendere
 cogerentur, petita illis majoris mali eui-
 tandi gratia, concedendo? Quod profes-
 cto, ut ante diximus, Religioso apprimè
 timendum est.

Cap. 4.

Ut porro isthæc propositio majori per-
 fectione instituatam, ea, quam diximus
 indifferentiæ & resignationis non interius
 tantum homini habenda, verum etiam
 exterius verbis, & ipsa proponendi mo-
 do patefacienda est; ut nimirum verba
 desideris respondeant, & id quod exte-
 rius est interiori operi præster. Atque il-
 le demum bonus proponendi modus est,
 qui interiorem, quæ in animo latet, in-
 differentiam & resignationem declarat;
 & quod eam magis declarat, eo erit perfe-
 ctior. Si quis autem ita rem ad Superiorem
 referret, ut ac hinc quidem inteligeret, quo

Indifferen-
tia etiã hæc
foris exhibenda.

proponens inclinet, sed ratione subditi-
 jam audita apud se dispiciat, quid fieri
 conueniat, esset hæc optima proponendi
 ratio. Hinc porrò id facili negotio
 intelligitur. Regula quædam provincialis sic
 habet. *In proponenda re de qua deliberandum est cum consultoribus, ut in ea liberè id quod sentiunt deprimant, in neutram partem animi sui propensionem ostendat, ne Consultoribus declinandi in eam partem detur occasio, sed quisque liberius in Domino suam sententiam aperiat.* Hæc autem & Superiori optima quid proponendi est ratio; nimirum id verbis adeo apertis & simplicibus proponere, ut vix ipse superior intelligat, quonam mente propendas; ne id fortè in causa sit, cur postulatis tuis, infirmitatis tuæ ratione habita condescendat; sed dispiciat ac videat, quid hic à parte rei conuenientius sit, nullo ad tuam deurgentiam ac propensionem respectu habito.

Exemplum indifferentiæ humanæ.
 Duo præclara hujusce rei exempla in Euangelio habemus: primum est modus ille & formula, quæ filio suo carissimo Deipara mater, in nuptiis illis ad quas fuerant inuitati vini defectum declarauit; dicens, *Vinum non habent.* Non ait, Prouide, Domine, huic defectui (potes namque) ac supple, ne spon- si pudore suffundantur; solum simpliciter & nude ipsam necessitatem repræsentat.

Secundum exemplum.
 Alterum est modus ille, quo Maria & Martha fratris sui Lazari inualetudinem Redemptori significarunt: Miserunt namque per nuntium ad eum litteras, quarum hæc erat summa: *Domine, ecce quem amas infirmatur.* Vnde bene super illum locum, sic notat Sanctus Augustinus: *Non dixerunt, Veni: amanti enim tantummodo nunciandum fuit. Non ausa sunt dicere, Veni & sana: non ausa sunt dicere. Ibi iube, & hic fiet, ut Centurio; sed tantum Domine, ecce, quem amas, infirmatur, sufficis ut noveris, non enim amas & deseris.* Hoc ergo modo nostra nos postulata Superiori a-

perire oportet, puta verbis tam clatis & simplicibus, ut necessitatem declarent, non autem quid ipsi desideremus, ne quo inclinemus. Atque ita securi & certi erimus, nobis Superiorem non condescendere, ne nos ipsos nos quære-

Hunc proponendi modum expressè nobis in Constitutionibus Beatus Pater noster assignat, de infirmis & ægris agens, qui aliquid mundi clima valetudini suæ obesse sentiunt. Ait ergo ægrum hunc loci mutationem quærere non debere, ne aliquam huc propensionem ostendere; sed suam duntaxat infirmitatem & inualitudinem, nec non ad necessaria ministeria obeunda ineptitudinem declarare; reliquum verò Superiori debere relinquere. Hic itaque tunc dispiciat oportet, num futurum sit expediens alià eum mittere, ubi plus sit fructus meliori vtens sanitate, facturus; vel num è contra major Dei futura sit gloria hoc in loco eum manere, esto minus, atque etiam nihil profusus; agat, quia fortasse id illi in particulari expedientius erit. Si ergo in re, cujus tantoperè nostra videtur interesse, tantam Beatus Pater indifferentiam & resignationem exigit, ut non modò nos loci mutationem petere, verum etiam vllam ad eandem animi inclinationem ostendere nolit, quam petet in rebus alijs, quæ minoris sunt momenti? Quoniam vero subinde rem nec possumus; nec scimus proponere, quin facile Superior intelligat, quid desideremus, & quonam propendeamus; vtile & laudabile imprimis est id, quod vsurpatur à nonnullis nempe vt postquam dilucidè & simpliciter, rem proposuere, superiorem ex animo rogent, nullam prorsus, vt sui commodi, delectationisque, sed tantum majoris Dei obsequij ac gloriæ rationem habeat; declarantes ei; insigne sibi quoad hoc beneficium collatum iri, ac maximo id solatio fore, quod Dei se in hoc voluntatem

tatem facere intelligant; & e contra maximo cordolio & amaritudini, si cum suo ipsorum nosse desiderio morem velle gerere, quod in eo suam ipsorum, non Dei, nec superioris, voluntatem facturi viderentur.

CAPVT XVI.

De nimia de iis, quæ ad corpus spectant solitudine: & quanto opere in his omnis fugienda sit singularitas.

47. Constit. 1. 2. 1. 1. & regul. 46. summarii.
Sicut B. P. N. laude dignam esse ait moderatam ad diuinum obsequium, valetudinis ac virium corporis curam, ita quoque dicit, nimiam sollicitudinem in iis quæ ad corpus pertinent, reprehensibilem esse. Quoniam verò de primo membro iam locuti sumus, ideo hic iam agemus de secundo. Omnibus quidem in rebus perdifficile est seruare posse medium; maximè tamen & imprimis in hac circa corpus & valetudinem nostram solitudine: proprius namque nostri ipsorum egregius est rei huius curator & paratius, atque ideo quam primum peritum medicum agit, suggeritque hoc officere pectori, illud stomacho, hoc lædi caput, illo oculos, atque ita, sub prætextu necessitatis, sæpe numero insinuare se solet sensualitas & lauitia.

Serm. 30. in Cantica.
Præclare hac de re differens S. Bernardus acius inuehitur in eos, qui nimio opere de corporis valetudine sunt solliciti, & per eius conseruandæ speciem, ciborum quædam effingunt discrimina, quos Hippocratis & Galeni ait potius discipulos videri quam Christi. Hæ namque ciborum exceptiones, differentia & proprietates non in Euangelio, non in vniuersa sacra scriptura, sed in medicorum aphorismis traduntur: Legumina, inquit, ventosa sunt: caseus stomachum grauat, lac capiti nocet, potum aqua non sustinet peccus, caules nutriunt me-

lancholiam, cholera porri accendunt, pisces de stagno aut de lutosa aqua mea penitus complexionibus non congruunt. Quale est hoc, ut in totis stuuis, agris, hortis, cellariis reperiri vix possit quid comedas. Puta, queso, monachum te esse, non medicum, nec de complexionibus iudicandum, sed de professione. Quatuor autem egregias, eaque apprime practicas, rationes eo loco S. inctus Bernhartus assignat, ob quas communitatem sequi & omnem singularitatem fugere conuenientissimum sit. Parce, inquit, obsecro, primum quidem quieti tue, singularitates quippe illæ magnam secum trahunt inquietudinem ut subinde homo sic apud se disquirere debeat: Mihi ne, quod peto, dabitur, vel negabitur, iam si detur, an non dandum sit ægre & illibenter? & esto mihi detur id, ad tempus differatur, & exspectare cogor; & si forte semel datur, sæpe & ut plurimum non datur. Quanta, in hoc inquietudo consistat, nemo nouit, nisi qui eam experitur? communibus verò contentum esse posse magnam causat quietem: Secundo Parce labori ministrantium. Vide enim qualem in hoc laborem & molestiam crees coquo, refectorii curatori, nec non menæ ministris, dum eos omnes occupas, & ut tibi vni faciant satis eundo redeundoque sollicitos discursare facis. Itaque ab hoc onere & molestia libera. Tertio, Parce grauamini domus. Considera inquam tuis te singularitatis domui valde onerosum & grauem esse: nam commune & ordinarium pro omnibus iam paratum est: & hoc quidem sine vilo prorsus grauamine & onere fit, at tui vnus extra ordinem phantasmatis appetitibus & particulatibus non necessariis morem gerere, permolestum domui est & fastidiosum. Quarto, Parce conscientia, conscientia dico non tua, sed alterius, fratris videlicet tibi assidentis, & data comedentis, quem tua tu in cibo singularitate scandalizas: etenim illi occasionem das interius de te murmurandi, & te ut delicatulum & molliculū culpandi: vel

di. vel si forte iste non iudicabit, quod his te non opus habere: in animo Superiorem disuicauit ac murmurabit, nec non illos quorum id erat curare, eo quod quæ tibi necessaria sunt, ea minime procurent.

Atqui, inquit Bernardus, quod hac in parte faciunt, D. Pauli exemplo excusare & purgare volunt, vt qui discipulum suum Timotheum sic bibere vinum iubet: *Noli adhuc aquam bibere, sed modico vino utere propter stomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates.* Quibus ipse respondet primo; Aduertant, ait, nec Paulum hoc consilium sibi vsurpare, sed dare alteri, neque alium illum has sibi delicias captasse, sed has illi nec procuranti nec petenti vltro concedi: tu vero delicias & singularitatem tibi procuras & petis. Vnde maxime, inquit, suspicor ac vereor, ne prudentia carnis sub specie discretionis irrepit, & mera sit sensuafitas, quod esse putas necessitatem. Secundo, aduertant hi, inquit, Paulum non cum Religioso agere, qualis tu es, sed cum Episcopo, qualis Timotheus erat, cuius vita & boni valetudo tunc, nempe sub initium Ecclesiæ tam necessaria erat. *Da mihi alterum Timotheum,* inquit, *& ego cibo eum si vis, etiam viro fluído & potu balsamo.* Et simul addit, *Id te saltem verbo admonitum esse, vt si tibi ista auctoritas Apostoli placet de bibendo vino, Moiseo, quod illa adiuuata non præsumitur.*

Epistol. ad Eusebium.

Sanctus Hieronymus in Epistola ad Eusebium, quæ de custodia virginittatis est, primum eius custodiendæ præceptum & remedium esse ait, vino abstinere: *Sponsa Christi vinum frigat vt venenum.* Est hæc gnomo imprimis notanda, vitio consentanea illi Pauli hæc. *In quo est luxuria.* Et subnectit mox D. Hieronymus, *Hæc a iuoribus adolescentiam prima arina sunt domitorum. Non sit a uaritia, quatinus insiat superbia: delectat ambitio. Vinum & adolescentia duplex incendiium voluptatis. Quid oleum flamma aduicimus: quid ardentis corpusculo fomenta ignium ministramus? Vt autem ad propo-*

stram materiam reuertamur aliud nihil hoc loco Religiosis inculcare volumus, quam quod a SS. Basilio a, Bernardo b, Bonauentura c, & alijs, & iam serio inculcatur, nimirum vt communibus quæ in Religione passim vsurpantur, contenti esse, in nulla autem re, quoad licerit, singulares esse velle assuescamus. Vt porro hoc melius vobis persuaderetur, satis sane erat considerare, hoc pacto nos à multis inquietudinibus, amaritudinibus, multisque iudicijs cum de nobis ipsis, tum de alijs, vti antè diximus liberari. Imò verò vel sola nostri proprii commodi causa, vt nimirum in Religione quietè gauderemus, & contenti essemus, ipsum serio procurare nos oporteret: esto alioquin aliquod in eo incommodum subeundum esset. Hoc namque plaris est, & præponderat omnifratu, qui è singularitatibus illis nobis queat obtingere. Potissime vero huc impelli & emoueri deberemus, quod hac ratione fratres nostros valde simus edificaturi, magna Superiores læntia affecturi, D E O denique summo opere placituri.

Est hoc autem imprimis notandum: est enim doctrina valde practicabilis, & apprime proficua. Inter maxima, quæ in Religione quis Deo deferre potest obsequia & sacrificia, inter maximas optimasque corporis asperitates & mortificationes tum erus maiestati acceptissimas, tum animæ vtilissimas, fratresque maxime edificantes, non postremum meo iudicio locum obrinet, si ita, totum vitæ tempus in Religione traducat, nihil vt particulare in ea habeat, & ad finem vsque in sancta hac abstinentia & integritate maneat, communem Religionis rigorem, in omnibus obseruando, & communi omnium cibo, vestitu & opere semper contentus, nullum sibi priuilegium, exemptionem, aut singularitatem ambiendo. Cum porro aliqua tibi necessario subeunda sit asperitas, aliquod mortificationis exercitium vsurpandum, hæc, præcipua tua sit pœ-

fit poenitentia ac mortificatio. Hinc Sancti Patres, & spiritualis vite formatores asserunt, alias extraordinem austeritates taliter temperandas ac moderandas esse, vt tibi semper ad hoc, ceu ad omnium precipuum & caput, vires suppet. nt. Parui quippe tuas Superior flagellationes, & cilicij gestationes ducet, si postea te communibus & ordinariis rebus, quibus ceteri vruntur, contentum non esse comperiet, sed proprias in vestitu, cubiculo, aliisque in rebus necessariis commoditates ac delicias sectari: En tibi ergo hic poenitentiam quamdam, ad quam faciendam tum plenam facultatem habes, & quam te facere Superiores gaudebunt, quam denique ipse sine vilo euascescendi periculo suscipere potes: quia nullam sic videris poenitentiam facere: nec aduertunt alii: vtrum te mortifices; ac ne. Est deinde hac vna ex optimis, Deoque gratissimis, quas inire austeritates potes. Simplex quoddam & commune id vite genus esse videtur, contra D E O tamen singulare est, & solida securaque impiis perfectio & sanctitas.

Contra nihil est Religioni damnosius & quod prauidetur magis, quam si qui in illam singularitates, privilegia, & quasdam a communi vite exceptiones introducere, & sibi arrogare incipiant, quocumque demum id praerextu fiat & titulo etiam vt ipsi quidem videntur, aequissimo. Porro id ita verum est, vt S. Bonaventura hoc inter precipuas repositis remissionisque in Religione disciplinae causas anumerare non dubitet. Esto, inquit, diutius in ea egeris, multumque laboraris, magnopere tamen per hoc illi nocet: qui enim postea, Religioni nomen dant, interiorum virtutum tuam no vident, nec quid quantumque ante eorum aduentum laboraris, considerant, sed solum in exemplum, quod in praesens in regulari obseruantia illis das, oculos coniciunt: in qua seniores & veteranos praere sibi ac

praerucere nouitii ac tirones vellent: & sicuti, quoad ingressum in Religionem fuere primi, ita etiam in Regularu eius obseruantia primos esse, in hac vis qui eum nouo Deo seruiendi, se uote Religionem incuat, ducatum praestando, & exemplo praerucendo. Si autem secus illos agere nouitii comperiuat, vel scandalizantur, vel eorum exemplum quam primum alloctari, incipiunt, ad eorum imitationem, interpellando. Egregie hoc intellexit S. N. P. Vnde vt ingens, quod in oculis qui poterat, dampnum praeruceret, inter alia quae rogari iubet eos, qui Societati dare nomen & in eam admitti volunt etiam hoc annumerat, *An contenti futuri sint eodem atque alii modo in Collegio agere, nullisque privilegiis aut prerogatiuis minimum omnium qui in eo fuerint antea, omnem sui curam Superiori relinquendo.* Imprimis autem hoc perit vult ab his, qui litterati & in Religione viri magni & eminentes futuri sunt. In illis quippe aliquod esse videtur periculum posse, ne quas sibi singularitates & exemptiones arrogare velint. Non vident autem, qui huiusmodi sunt, quantum hae via communitari, etiam alioquin in rebus minutis detrimenti creent. Statim namque ecce tibi alius, qui non minus se laborasse, & tantum re illa opus habere putat, quantum prior ille, idem sibi vult concedi: deinde & tertius, qui etiam paulo minorem eius necessitatem habet, mox & quartus; atque inde fit, vt disciplinae Religioe vigor paulatim decidat, & pessum eat. Haec de causa id hominum genus D. Bernardus vocat vnionis diuifores ac destructores, ac pacis hostes. Consultius sane & melius esset, vt non praedicares, & id genus negotia non curares, quam vt has tibi singularitates atque exemptiones arrogares, quia plus per has destruis, quam per aliud illud construis.

Ideo nos hac in parte S. P. praemunit, & omnes a Societate exceptiones & singularitates nimis quam procul abesse debere

Cap. 7.
Examini

Exceptio-
nes a So-
cietate ex-
clusae S.
P.N.

Bonaui. de
informat.
mutior.
cap. 9.

Singulari-
tatis & pri-
uilegia a vi-
taci communi
sibi sumere,
et causa
magna dis-
solutionis
regularum
etc.
In quest.
circa regul.
19. de in-
format. no-
uitor. c. 9.

debere monet, ne ad eas sectandas occasionem esse debere, quod diu in ea quis vixerit, aut nales veteranus sit, aut quod in Academia doceat, aut ad populū concionetur; aut denique alias Superiorem egerit. Verum hoc fundamentum nobis semper præ oculis habendum, videlicet, non magis quempiam sibi in Societate nocere posse, quam quod occasione det, è qua alij socii haud ægre intelligāt, eum propterea, quod aut Veteranus aut Professor, aut Concionator, &c. sit, exemptiones aliquas & priuilegia sibi ambire, & velle vt sibi extra ordinē, & præter communem aliorum vsum quid in rebus necessariis concedatur: Seniorum & aliis doctiorum in Societate est, magis fratres laos omnibus in rebus ædificare, & suo disciplinā Religiosam exemplo, tum conseruare, tum apud alios promouere, humilioribus se conformando.

Rom. 12. 16

Non alta sapientes sed humilibus consentientes. Huic vsui scilicet deseruire literarū debent, & diuturnioria Religiosa ita vita.

CAPVT XVII.

Respondetur obiectioni & scrupulo dicentis, quod homini sua valetudinis habenda sit ratio.

Quoniam vero nulla re magis, & nullo æquiori titulo ad ambiendas aliquas particularitates moueri solemus, quam ipsa, qua ad valetudini seruiendū & vitam conseruandam teneri videmur, obligatione; hinc vt huic quaestioni faciamus satis, quædam hic afferemus, quæ circa eam vulgo Doctores tradūt. Notāt primo (& est communis omnium doctrina) aliud esse, seipsum de facto interficere, vel data opera vitam abbreviare, hūc in finem aliquid assumendo & faciendo aliud, nolle (illicitum hoc enim est & peccatum grauissimum) aliud vero esse, de valetudine

Aliud est, de facto & ex proposito vitam abbreviare: in finem aliquid assumendo & faciendo aliud, nolle (illicitum hoc enim est & peccatum grauissimum) aliud vero esse, de valetudine

& vita conseruanda non laborare, & hanc proiungere nolle: quia adeo hoc non illicitum, vt etiam licitum esse censent. Nemo quippe tenetur curare, vt vitam vel producat vel conseruet, delicatibus ad hoc cibis, aliisque rebus extraordinariis vtendo: vt nec tenetur viuere & commorari in locis salubrioribus, etsi alioqui diutius & maiori in sanitate sibi se victurum nosset. Non item tenetur cibos salubriores, & complexioni suæ conuenientiores procurare, etsi pro certo sciret per hos se victurum & diutius & sanius. Certum id est & euident: qui enim secus diceret, omnia is cum Ecclesiæ, tum Religiosorum institutorum, ieiunia, abstinentias, & austeritates condemnaret & euerteret. Imo verò Theologis & Sanctis Patribus asserentibus, reprehensionem vt plurimum subiaceret, ac præsertim in Religiosis hominibus huiusmodi delicias consecrari. Ne quidem dum quis iam infirmus est, tenetur exquisita, valde pretiosa ac sumptuosa, ad vitam conseruandam medicamenta conquirere, vt nec medicos raros & peritiores: imo omnia hæc in Religioso, qui humilitatem & paupertatem proficitur, reprehendenda sunt: satis eum est vulgaria, communia & facilia, quæ vt plurimum conuenientia sunt, media adhibere: nam, cum vita ac valetudo corporis non nisi bonum temporale & transitorium sit, & vitæ ac salutis animæ respectu, exigui momenti, hinc ad plura nos, quam ad hoc, noluit Deus obligare. Hinc non solum ab eo, quod extraordinarium, & exquisitum, licet abstinere, & aliquid auferre, verum etiam ab eo, quod commune & ordinarium. Sic videmus Religiosos & Dei seruos, id de alimento suo, somno, commoditatibus & tractatione corporis detrahere, quod & alii communiter vsurpant & ipsi licite vsurpare possent. Et hoc ipsis non modò vt licitum permittimus, verum etiam vt sanctum laudamus; esto, hoc valetudini suæ noxium ac detrimentosum esse,

esse, & propterea breuioris se vite futu-
ros sciant, quemadmodum est non licitum
modo, sed & magnæ virtutis indi-
cium, ac meriti seges, pro proximi non
anima solum, verum etiam pro vita eius
temporali mortis se periculo exponere,
& vitam temporalem prodigere, vti re
ipsa præstant, qui pestifera lue alioue
contagioso morbo infectis inseruiunt &
medentur: pari modo licitum, laudabi-
le ac multæ virtutis est, ad, proptrix ani-
mæ mortificationis fructu, succurrendum,
exiguose vite periculo exponere
aut sanitatem corporalem modice lae-
dere. Si quis, vt pannum aliquem sibi com-
paret, idque ad familiam commode a-
lendandam, & honoris aliquantum com-
parandum, mari se committere audeat,
in Belgium vel Indiam nauiget, laborio-
sas ducat noctes, & dies etiam laborio-
siores, cum notabili suæ sanitatis detri-
mento & euidenti vite periculo, atque
id etiam, vt licitum ei concedamus;
quanto magis id homini licitum, lauda-
bile & sanctum erit, ad spirituales pro-
priæ animæ sanitatem, vt sic caro spiri-
tui subiciatur & pareat, ne quam, contra
ipsum, rebellionem moueat, & aliquam
traditionem moliat? Atque hoc de-
mum esse dicimus, pœnitentiam facere.
Id vero si aufertur, omnes prope, quæ
in Dei Ecclesia vsurpantur, pœnitentias
tollere, & esse foret.

*Quærit quis
per medi-
cinam re-
surre, nolle
vitam pro-
ferre ex
Christi amore.
An arr. in
Cast. 22.*

Quærit in super in scholis suis Theo-
logi, num alicui seruo Dei è colicis tor-
minibus, vel stomacho grauissimè labo-
ranti, aut vulnus magnum dolorem af-
ferens habenti, liceat nolle curam aut
sibi medicinam fieri, sed ipsum ex Chri-
sti amore, si amore pati, dummodo mortis peri-
culum non sit?

*Cast. 22.
157. ar. 1.
Summa c.
1. n. 41.*

Respondent licitum id esse, & adfe-
runt ad hoc probandum exemplum S.
Agathæ, ad quam cum S. Petrus in figura
cuiusdam senis, venisset, eius præte-
ctas à tyranno mamillas curaturus, eas
sibi restitui noluit, dicens, *Quia medici-
nam carnalem corpori meo nunquam exhibi-
bitis.* Adducunt quoq; ad hoc alia multo.

Rodriguez, exercit. pars 2.

rum spiritualium & perfectorum homi-
num exempla, qui colicos vel stomachi
dolores patienter ferunt, nullum sibi cõ-
tra eos remedium adhiberi patientes, quo
carnem mortificent, ac spiritui subijerant,
dolores, passionemq; Domini quadan-
teus sentiant; itaq; eius participes sint,
in quibus etiam doloribus mire hilares
& contenti sunt, mirificeq; inde profici-
unt. Adhæc, vt appareat non tanti sani-
tatem & vitam esse, vt de ea procuranda
ac conservanda, vt nonnulli censent, la-
borare nos oporteat, hunc Theologi ca-
sum ponunt: Verſatur, inquit, quis in
præsentissimo moriendi periculo, nisi il-
li pes aut brachium præcindatur; quæ-
runt itaq; num membrum illud sibi rese-
cari pati tenebitur? Et dicunt, quod non:
& ad hoc propositum adferunt illud quod
simili in casu alius ille olim ait, *Non est
tanto dolore digna salus & vita.* Tradunt
præterea scholastici, neminem medici-
nas vt vita sua prolongetur adhibere te-
neri, esto norit, eam, iis non adhibitis
etiam abbreviandam, v. g. Dicentibus
medicis, vt singulis mensibus vel annis
catapotia purgandis humoribus sumas,
hæc aut illa medicamina vsurpet, caute-
rium sibi hac in parte vel illa iniuri sinat,
minime auscultare teneretur, etsi de cœno
cirus mori deberet. Addunt in super, et-
iam si quis sciat, se vinum vel purum, vel
niue infrigidarum ac dilutum bibendo,
breuioris vite futurum, non teneri sub
peccato mortali, vinum vel niuem omite-
tere. Iam hæc propositio nostro adapte-
mus. Si, vt gula satisfaciunt, vt frigidum
bibant, vt lapidas quasdam & delicatas
lautitias comedant, vel alius id genus de-
licis gaudeant, homines de sanitate sua
conseruanda vel de vita producenda ma-
gis per solliciti non sunt, nec vllam rei
huius rationem habent, nec eos propter
ea ipsi condemnamus; cur tantam sani-
tatis valetudinisque suæ rationem Reli-
giosus habeat, vt ob imaginariam per-
suasionem, qua hoc illi credat obfutu-
rum, illud vero plus profuturum, regu-
larum obseruantiam proculcet? Et vt de-

*Plutarch.
in Mario.*

*Si licet se-
culari com-
moda qua-
dam res-
cere ad si-
tam longius
extenden-
dam, id et-
iam magis
religioso.*

bb **mus,**

mus, non inanem id imaginationem, sed sinceram veritatem esse, hanc quæso necessitatem, & quod, inde ei consecuturum est, commodum (quod etiam valde incertum est, & potest alia bona in contrarium esse ratio) in vna rutila lance, inquietudinem vero & turbulam tam propriam quam alienam, & malum quod fratribus datur exemplum, & quæ hinc sequantur incommoda, in altera ponamus; videbimus, quam hæc præ illis infinite plus sint ponderatura; quod mundani faciunt & tu fortasse etiam sapius fecisti, vt gulæ satisfaciunt & voluptatula saporis fruuntur; an non idte æquum erit facere ad vitam Religiosam viuendam, ad communitatem sequendam, ad scandalum, malumque exemplum, quod fratribus per singularitates & delicias tuas dares, cuitandum?

Hoc saltem hinc colligimus, hominem ad singularitates has & commoda procuranda, minime obligari. Quantum ad serupulum spectat, securus esse potes. nullam hinc eius habendi occasionem esse, esto etiam minus tibi præberetur, quam tum præbetur, cum vix quidquam præbetur, & deterrime tibi fit, tam cum bene vales, quam cum aegeres, esto etiam aliquod sanitatis detrimentum ideo patiaris: sed melius te facturum, & maiorem perfectionem fore, si quid patiaris, & hoc vt pœnitentiam suscipias, quam si delicias & commoda tua æstim procures, & quod maior tui ratio non haberetur, nec tanti, quanti faciendum te putas, fortassis conquerere. Non vult enim Deus, vt tantopere de valetudine & sanitate solliciti simus. Vnde S. Bernardus illud Christi: *Qui soluerit animam suam saluam facere, perdet eam: qui autem perdidit animam suam propter me, inueniet eam*, exponens, ait, Hippocrates eiusque sequaces docent, quomodo vita in hoc mundo conseruetur; Epicurus amare voluptates, magnaue contentione quilibet delicias sectari, ac Christus Iesus Re-

demptor noster, vitam & animam perdere, delicias & voluptates corporis contemnere & præ animæ bono, minimi ducere. Tum iam vide, quemnam ex hisce Magistris sequi velis; vtrem Christi an vero Hippocratis & Galeni discipulus esse malis. Quibus addere ipsi poterimus, experientia docente videre, nos, eos, qui delicatuli & singulares sunt, vt plurimum malo affecto & languido esse corpore, & aduersa plerumque valetudine consistari, & non raro per ea ipsa media sanitatem deterrere, per quæ eam stabilire putant; & diuerso eos, qui Deo superiorique confisi, communitatem sequuntur, & rebus omnibus se accommodant, vegeto sanoque in Religione esse corpore, & athletica quadam firmitate gaudere.

Castianus hic aliud obseruatu dignum ^{Lab. 6. de} notat. Esse videlicet quosdam, qui nonnullas sibi singularitates præberi cupiunt, ^{instit. re-} non tam quod iis opus habeant, ^{num. c. 23.} quam ex auctoritate quadam, præsumptione sui, fastu & superbia, volunt ^{Singularitates sibi} quosdam ^{quosdam} namque maiorem sui, quam aliorum rationem haberi, & hac prerogatiua ab aliis distingui, eo, quod veterani sunt ^{procurant} Consonatores, Professores, & Magistri ^{ex factis.} scholares. Et hi, inquit Castianus, vt plurimum, nec valde spirituales sunt, nec virtutibus conspicui.

Videmus, quippe ait, & legimus prius illos Patres, qui stellarum instar in Ecclesia Dei, disciplina Religiosæ obseruantia resplendere, magnos communitatis amicos, singularitatum omnium inimicos fuisse: & hos, nostrum est, imitari.

Non hinc tamen efficere volumus anxie se hominem retinere & cohibere debere à proponendo superioribus suis id, quo opus habebit. Certum namque est in magna familia semper esse aliquos, qui rebus aliquibus particularibus indigent: parem namque omnes habere valetudinem nec possunt, nec æquales adferre corporis vires. Vnde id etiam omnes norint oportet, nemoque

Serm. 30. in Cantu.

Hippocrates docet

Christus perdere.

Qui soluerit animam suam saluam facere, perdet eam: qui autem perdidit animam suam propter me, inueniet eam, exponens, ait, Hippocrates eiusque sequaces docent, quomodo vita in hoc mundo conseruetur; Epicurus amare voluptates, magnaue contentione quilibet delicias sectari, ac Christus Iesus Re-

Serm. 30. in Cantu.

berm. 1. de
ait. &
Cassus. cord

moque ex ijs, quae diximus, occasionem de alio ferius diiudicandi sumat, sed vt dum aliquem singularitates & p̄ aemulias nonnullas vsurpare videbit, has ei pernecessarias esse credat, eique ac infirmitati illius compatiatur. Noli, inquit Bernardus imitari quosdam, qui cum condolere & compati proximo debent, ei inuident. *Vides, ait, hoc alter quisquam, & forsatis incipies inuidere, cui condolere debueras. Hinc accidis, & saepe beatifices eum in corde tuo ea de re, & de miserum se ille reputat, molesto ferens necessitatem suam, & quod communitatem sequi non possit: quod profecto magis ipsum cruciat, quam ipsa, quam patitur, infirmitas.*

Quemadmodum nec inuidere aus, nec murmurare, quin eodolere aus ei, cui quod magis aegrotat, plura & pretiosiora medicamenta praebentur: ita si tu prout oportet, intelligeres, quam haec illi singularitas grauis & amara sit, tantum abest, vt ei hanc inuideres, vt compatereris potius, Deoque ingentes gratias ageres, quod tu plus cibi, somni, vestium, commoditatum opus non habeas, sed communitatem sequi valeas & communia tibi satis esse possint.

Et addit, Bernardus, eum qui singularitates alijs subministrari solitas curiose considerat, easque oculo huido inuenitur, satis ostendere, cogit rationes nimis quam abiectas esse & sui cordis affectus totos in sensualitatem & delicias ferri.

Concludit demum vir sanctus, in quo & ego materiam hanc concludere possum: Non id propterea inquit, dico fratres mei quod de aliquopiam vestrum hac in parte in p̄ aens conqueendi occasionem habeam, sed necessarium mihi visum fuit vos huius rei commonere & praueire, quod inter vos aliqui tenerae & delicatae complexionis sint, quibuscum vel ratione aetatis, vel infirmitatis ac debilitatis, aliquatenus dispensandum sit.

Sed Deo gratias ago, quod vestrum multos videam tam rerum suarum satagentes, tam de in via perfectionis progrediendo sollicitos, tam denique a cogitationibus huius terrenis & sensualibus remotos, vt nulla debilitum & necessitatem habentium, inter quos agunt, ratione habita, nec in singularitates eorum oculos conijciant, semper ad seipos eosdem condeant, seque ipsos identidem inuident & incipient, peruersum habentes, se esse, qui minime omnium praesent. Vnde omnes se & Superiores & meliores existimant, Secundum illud Apostoli conuium, *Superiores sibi inuicem arbutantes.*

Addit tandem & aliud consilium, dicens consultum esse vt non tam respiciendo eos, qui particularitatibus his opus habent, nec ad illas reflectendo in vnum atque alterum ex ijs qui maiorem domi feruorem praesent ac meliori exemplo collucet, oculos conijciamus, eosque pro viribus studeamus imitari? Ac simul refert, quid sibi in quodam e suis fratribus contigerit, & quo se mirifice scribit fuisse delectatum.

Venit ad eum summo mane monachus laicus, & ad eius pedes prostratus exclamat, Vx mihi pater, quia hac nocte in Matutinis triginta in vno fratrum virtutes enumeravi & consideravi, quarum ne vnam quidem iam me reperio.

Laudabile ergo exercitium est, fratrum nostrorum virtutes considerare & inueniri. Atque is, sermonis huius mei, inquit, fructus: nimirum serper in alijs virtutum ipsorum notare excellentiam, non autem imperfectiones vel defectus, & e contra in nobis, non quod praesumptionis & inactendis sed quod verae humilitationis nobis esse potest occasio, spectare.

Quid enim refert te magis quam alium laborare & ieiunare posse, si ille te praecellat virtutibus, si inquam maiorem te habeat humilitatem patientiam & caritatem? quid item ad rem

bb s facit

Bernard.
Sibi supra.

Virtutes in
alijs confi-
deranda,
defectus &
in nobis.

facit, non tantum eum posse ieiunare vel laborare quantum tu? Quare ait in posterum in fratribus tuis magis attende ad bona quæ habent, & tu non habes, bonum vero, quod tibi ipse habere videris noli intruere, sed esto magis sollicitus, ut feias, quid tibi ut ad perfectionem pertingas, desit. Ita fiet, ut in humilitate, nos & caritate firmus conseruaturi, & in Religione plurimum profectus facturi.

CAPVT XVIII.

In quo ea que iam dicta sunt, exemplis stabiluntur.

Hieron. p.
latus lib. 3.
de bono fr.
sus Relig.
c. 16.

Rabandus princeps, in Gallia vir, qui illustri miraculo ad Religionem vocatus est, cum in ea Religiosa vita aspectu, vt pote laudari vitæ assuetus, grauius ferre cepisset, Abbas quidam, qui tunc erat nomine Porcarius, indulgentia quadam separatos ei cibos paulo commodiores, complexionique eius conuenientiores, præberi iubebat: quibus tamen ille quo magis utebatur, eo indies tenuior graciliorque fiebat. Itaque accidit, vt quadam die dum fratres reliqui communi mensa, arido scilicet pane & fabis vescerentur, videre sibi visus sit duos senes, alterum caluum, cui binæ clauis è collo pendebant, alterum habitu monachum, qui crystallinam pixidem manu gestabat. Hi toto cœnulo circumeuntes vnicuique monacho, nescio quid edulij è vase illo imperiebant, Rabandum solum ita prætereuntes, vt etiam se uero ac potius subitoto vultu eum intrerentur. Ille tamen ex eius, qui proxime assidebat partineula aliquid suffuratus, vt illud gustauit, visa est illi eius suauitas omnium ciborum quos vnquam in vita sua etiam sæculari comedisset, suauitatem longe antecellere.

Quod visum cum tertio iam contigisset, ad Abbatem accessit, diligenter inquisiuit quibâ essent hi duo senes. Inscellexit Abbas facile, alterum eorum Pe-

trum Apostolum esse, in cuius tutela erat monasterium, alterum autem Honoratum Monasterij auctorem: causa autem cur ipsi vni illa cœta communis negaretur, eam esse, quod communem aliorum seueritatem non sequeretur, Quod audiens Rabandus, animo confirmato ad omnem eius vitæ disciplinam perferendam, multo eam faciliorem & leniorem reperit, quam antea putasset: ac paulo post eosdem sanctos vidit, qui sibi quoque perinde ac alijs, de illo tam suauis cibo tribuerent, quo incredibiliter ad omnem laborem ac duritiam Religionis confirmatus est.

Simile huic exemplum refert Casar. Lib. 7. Dial. 4. rius, atq; in ordine Cisterciensi quemdam fuisse, magis veste quam vitæ & operibus monachum, qui quod medicinam calleret, per Prouincias discurrebat, vix vnquam nisi in præcipuis festiuitatibus, ad Monasterium reuertens. Hic in quadam Beatissimæ Virginis festiuitate, cum staret cum alijs ad psallendum, ipsa Sancta Dei Genitrix, multa claritate circumfusa, eorum ipso vidente intrauit, & de pixide quam manu gestabat, electuarium per cochleari hauriens, singulis in os immittebat. Ad ipsum vero veniens, & pertransiens dicebat: Tu electuario meo opus non habes, quia medicus es, & plurimas tibi impendis consolationes. Ille inde conterritus, culpam suam agnouit. In illo tempore non nisi per obedientiam coactus, de monasterio egredi consensit, & ab omni sensuali consolatione abstinuit. In proxima ergo solennitate deipara, prout ante fecerat, ad famulos suos recreandos veniens, cum ad illum ordinem venisset, gressum figit, & ait. Quia mores cortexisti, tua medicamenta meis posthabens, ecce de meo electuario sicuti cæteris, tibi imperior.

De quo vt gustauit mox tantum dulcedinis & deuotionis accepit, vt deinceps stabilis in congregatione maneret & omnia carnis commoda tanquam sterco- ra reputaret. Electuarium enim illud gratia

gratia deuotionis erat, cuius dulcedine labor omnis vertitur in delicias.

lib. 4. Dial.
180.

Venit, inquit idem Casarius ad Gonnobium Claravallense Clericus quidam, delicatiori vitae generi assuetus, qui cum panem conuentus, qui tunc temporis laici vilis erat, abho reide, atque ex ipsa apprehensione, quod is sibi comedendus esset, animi deliquium pati videretur, nocte quadam Saluator IESVS ei per visum apparuit, panis quo fratres vesciebantur, frustrum manu tenens, quem ei porrigens ait, Comede panem hunc. Cui cum Nouitius responderet, Nequaquam vesci potui pane hordeaceo. CHRISTVS vulnere lateris sui panem eundem intinxit, & porrectum comedere iussit. De quo cum gustasset, factus est sicut mel dulcis in ore eius. Ab illo enim tempore panem ac reliquos cibos communis, quos prius vix tangere potuit, magna cum delectatione & sapore comedit.

p. 1. lib. 1. c.
11.
Chron. S.
Francisci.

In Chronicis Minorum, vbi sit mentio de celebri illo Capitulo, quod a stercis cognominatum est (eo quod culicula fratrum in agris constructa & stercis abinvicem separata, singula essent) & ad quod quinque prope fratrum milia conuenere, & cui item S. Dominicus interfuit, legimus, tantum tunc temporis sanctorum illorum Religiosorum feruorem, & poenitentiae studium fuisse, vt non tam calcariibus, quam frenis opus haberent. Nam cum S. Franciscus intellexisset, multos eorum thoraces & loriceas squamatas & circulos ferreos ad nudam carnem gestare, atque inde non paucos morbum contraxisse, sciretque id asperitatis genus impedimento esse, quominus prout oportebat, orationi insistere, & ministeria Religiosa obire possent, atque adeo nonnullos inde emori, in virtute Sanctae obedientiae mandauit, vt quotquot thoraces & orbis illos feratos gestarent, depositos eos ad se deferrent, & ecce, quingenta tam loriceae

quam circuli ferrei, inuenta sunt. Cum ergo hoc in feruore ordo indies procederet, & fratres eius Capitulo indicto, de illius boni conseruatione, ac progressu tractarent, calidus fuit B. Fr. reuelatum, eadem amones aliam, in eius ruinam, quodam in Nofodochio, quod inter Portuenculam & Assisium situm erat, congregationem celebrare, ad quam vno de viginti daemorum millia & amplius conuenerant. In qua cum variis variis tum S. Patri Francisco, tum eius ordini & sequacibus oppugnandis atque expugnandis, artes & consilia proponerent, tandem quidam te turba daemom, caeteris vafrior & generosior, tale consilium dedit: Sanctus hic Pater Franciscus eiusque sectatores, tanto feruore mundum ac mundana fugiunt & abominantur, tamque contente ardeat, que Deum caeli diligunt, orationi vacat, corpora atterunt, vt in praesens parum aut nihil omnia contra eos vestra valitura sint molimina, quare auctor vobis sum, vt ne nunc adeo casto vos labore fatigetur, sed patienter expectemus, donec Franciscus ex hac vita sublato, maior fratrum numerus, tum namque adolefcentes quosdam nullo perfectionis zelo succentos, senes honoribus conspicuos, nobiles, delicatulos, Doctores ob doctrinam arrogantes, atque alios debiliore valetudinis in eum ingredi faciemus. Hi deinde ad Religionis nomen & honorem conseruandum, eamque adaugendam passim quolibet admittent. Hac demum via eos ad sui ipsorum & rerum mundanarum amorem, ad scientiarum desiderium, ad ambitionem pertrahemus, tuncque dilatam vindictam de iis sumere fas erit, multos eorum sub potestatem & ius nostrum redigendo. Placuit omnibus vafsum hocce & astutum consilium, & expectare aliquantulum satius visum fuit, quam modo inani, cum certa spe fructus, labore ludare.